

volenti puerse tibi similari.

Quantas ostendisti mihi tribulationes multas et malas et conuersus uiuificasti me et de abyssis terre iterum reduxisti me

Quantas ostendisti mihi per experientiam. i. in se immisisti ad utilitatem (tribulationes) et passionem (multas) quantitate et diuersitate (et malas) qualitate acerbitate. Quis enim hominis vel ecclesie misericordias enumerabit? Ecce iusticia in peccatis sed hec disciplina admonitio fuit non desertio unde sequitur et tu post iram tuam (conuersus) misericorditer ad clementiam et me conuertens (uiuificasti me) per tuam gratiam et internam consolationem ecce clementia in conuersis vnde subdit (et de abyssis terre). i. de profunditate et submersione peccati (iterum). i. sepe (reduxisti me) ab illis liberando. Dicit iterum quod non semel reducit nos deus a peccatis sed modo per baptismum modo per penitentiam modo per conuersionem et sic multis et diuersis modis reducimur ad salutem. Nos iterum? culpa per ipsius deus iterat erga nos suam misericordiam. Tibi vero sic reducto.

Multiplicasti magnificentiam tuam: et conuersus consolatus es me.

Multiplicasti quod per diuersa subuenit deus (magnificentiam) vel iusticiam (tuam) scilicet flagella a quibus nec filius peris. Vel multiplicasti magnificentiam tuam. i. multis modis magna et multiplicia virtutum dona contulisti (et peruersus) ab ira qua punisti me et ab omni indignatione (consolatus es me) in omni et ab omni tribulatione et hoc per internam dulcedinem per scripture inspectionem per premij re promissionem quod et si distincte castigeris tristes tamen esse non sinit. Et quod consolatus es me ab effectu et fructu ostendendo.

Nam et ego confitebor tibi in uasis psalmi veritatem tuam deus: psallam tibi in cythara sanctus israel.

Nam et ego propterea confitebor tibi confessio ne laudis. i. laudabo te in uasis psalmi veritatem tuam (o deus) hoc est finem spiritum et inuisionem creationis spiritus. a superiori enim sonat psalterium quod est quasi quoddam vas spiritale in quo psalmi continentur in quo etiam domini veritas ad ipsius honorem predicatur et ideo per ipsum spiritum significatur. quod psallam tibi spiritum. Et quod deuotione cordis comitari debet maceratio carnis (psallam tibi et in cythara). i. finem corpus et in mortificatione carnis. cythara enim ab inferiori sonitu reddit etiam ideo carnem significat. quod. faciam sonare spiritum et carnem tibi in quibus qui es deus (sanctus) ipsi us (isrl). i. qui sanctificas eos qui sunt spiritualiter isrl. i. videntes deum. Et hoc faciam exultando.

Unde subdit. Et ideo.

Exultabunt labia mea cum cantauero tibi: et anima mea quam redimisti.

Exultabunt labia mea interiora et hominis interioris scilicet labia anime (cum cantauero tibi). i. cum laudabo te in predicatore (et anima mea) exultabit (quam redemisti) a periculis et in fumo ro redimes a penis que ipsis eternis labijs exultat quibus tacite ad deum clamat. Vel (exultabunt labia mea) exteriora quod magna deuotionis mentis quibus per delectationem redundat ad sensus corporis (et anima mea quam redemisti) sicut exultabit. quod. voce labiorum et mente laudabo te. dum domino cantat non solum exterioribus labijs sed intus in anima exultat sic enim deum laudare decet ut mens cum voce concordet. Nec solum anima mea ad deum exultabit.

Sed et lingua mea tota die meditabitur iusticiam tuam: cum confusi et reueriti fuerint qui querunt mala mihi.

Sed et lingua mea scilicet corporis (tota die). i. continue et indefinenter (meditabitur). i. ex meditatione cordis profuturum et meditata loquitur (iusticiam tuam). i. qualiter anima mea per te redempta sit et iustificata nullis meis precedentibus meritis sed sola tua gratuita misericordia hoc (cum confusi) erubescendo (et reueriti fuerint) amendo (qui querunt mala mihi) me corporaliter vel spiritualiter per sequendo duobus autem modis confundentur et erubescunt aut cum hic peruersi fuerint ad christum aut in futuro cum venerit christus. Et tunc lingua meditari potius quam loqui dicitur quoniam in illa beata vita omnium voluntates et cogitationes omnibus inuicem apparebunt. **Oratio.**

Excelso solij regnator immense qui sperantes in te damnari eternis confusionibus non patris reple quoniam labia nostra laude tua et his nos spiritus meditationibus bonorum insinuator exerce. per.

Psalms de christi regno ac iudicia ria prete et iudicio nec non de ipsius regni et regis eius commendatione et omni subiectione. **ps. lxxi.**

Deus iudicium tuum

regi da: et iusticiam tuam filio regis.

Auctor psalmi propheta dicit. Titulus hic est psalmus in salomone hoc est iste psalmus dedit et dirigit in salomone et pacificum scilicet christum qui est verus salomon. i. pacificus qui fecit utraque unum et pacem posuit inter deum et genus humanum **M**ateria christus secundum utramque naturam diuinam scilicet et humanam et aduentus eius ad regnum ecclesie. **I**ntentio: monere ut christum verum regem cre-

damus et ipsi humiliter subiciamur. Sententia in generali prophetia in isto psalmo christum de cuius tribulatione supra dictum est finem nostram commendans loquitur de eius regno iudiciaria potestate et iudicio de ipsius regni et regis eius magnificentia et preconio dicens ab omnibus regibus eum adorandum et humanum genus per eum redimendum ipsumque ab omnibus benedicendum. Que commendatio ad hoc intendit ut intellecta regni eius eminentia demoniace dominationi colla subtrahentes sub titulum christi fugiamus quatenus in presenti consequi iusticiam in futuro vero iudicari mereamur ad gloriam. Sententia in speciali prophetia ergo ad patrem loquens de christo orando prophetat et ait. O Deus pater (da iudicium tuum). i. iudiciaria potestatem super homines (regi). i. christo filio tuo qui est rex regum ut sicut tu habes iudicare ita habeat et ille. Petitur dari christo homini quod semper habuit ipse dominus. quod. d. fac quod prevideo futurum. Pater enim non iudicat quemquam sed omne iudicium dedit filio non quoniam tota trinitas simul iudicat sed quia solius filii persona secundum humanitatem ab omnibus in iudicio videbitur (et iusticiam tuam). i. presentis predicte executionem eidei (filio regis). i. tui qui es rex et veritate tuos regis. da inquam iudicium.

Iudicare populum tuum in iusticia: et pauperes tuos in iudicio.

Iudicare). i. ad iudicandum et ut actum iudicet populum tuum scilicet christianum qui et eius est (in iusticia) et iuste scilicet ut discernat eum a non suis et reddat unicuique secundum merita sua (et pauperes tuos) spiritum qui sunt populi dei scilicet humiles (in iudicio) iusto ut per abiectioem quam sustinet in presenti recipiant exaltationem et honorem in futuro. Et bene addit tuos pauperes enim si superbiat non est pauper dei dives si paupertatem diligit non est dives seculi. Nec solum da ei iudicium sed et prius fac illum per predicationem tuam divulgari per totum mundum ut presciant iudicaturus et hoc est quod subdit.

Suscipiant montes pacem populo et colles iusticiam.

Suscipiant montes). i. maiores eminentes excellenti sanctitate qui idonei sunt et alios docere (pace) predicandam et nunciandam. i. verbum reconciliationis scilicet verbum evangelii ad hoc ut nuncient (populo et colles). i. minores suscipiant (iusticiam). i. obedienciam ut obediant doctrine veritatis: que obediencia est in bonis et in omni rationali creatura omnis iusticie origo atque perfectio. primum postulat: deinde affirmat quod reuera iudicium christus habebit. Unde post opta-

tionem virtute prophetie dicitea que aduentum domini sunt prestanda. Nam.

Iudicabit pauperes populi et saluos faciet filios pauperum: et humiliabit calumniatores.

Iudicabit filius rex (pauperes populi). i. veros id est spirituales pauperes qui per acquirenda beatitudine pauperes sunt in populo discernet et segregabit ab alijs sicut ipse discipulis suis ait ego vovelegi de mundo (et saluos faciet) et hoc dando gratiam et in futuro dando gloriam (filios pauperum). i. eos qui sub illis perficiunt vel imitantur christum et discipulorum eius qui pauperes fuerunt quos omnes sic iudicabit dominus ut saluos faciat (et humiliabit calumniatores) scilicet diabolum qui est iniustus accusator fratrum nostrorum et innocentem nititur trahere in culpam humiliavit eum dominus in cruce humiliat quondam in membris suis per penitentiam ipsorum humiliabit in iudicio futuro.

Et permanebit cum sole et ante lunam: in generatione et generatione.

Et humiliato calumniatore (permanebit) ipse splendor et radius scilicet filius (cum sole). i. cum patre et claritate paterna sedens ad dextram patris et regnans cum eo in eternum (et ante lunam) existens. i. ante omnem decursum mortalium que sicut luna decessione et accessione transeunt hoc dicit. ne ex tempore videatur cepisse (in generatione et generatores). i. sp. Vel (permanebit) in ecclesia cum sole. i. quoad tempus volumus que iuxta cursum solis distinguunt contra illos qui dicunt ecclesiam aliquando desinere et ante lunam existens. i. antequam esset ecclesia constituta que per lunam significatur propter crescendi et decrescendi vicissitudines. et hoc (in generatione et generatione). i. per omnes generationes sibi succedentes. Deinde incarnatione divinitatis annuncians ostendit quomodo hoc regnum incipiet. christus enim rex iudicaturus prius in humilitate venit. quod.

Descendet sicut pluvia in vellus: et sicut stillantia stillantia super terram.

Descendet) scilicet christus in utero virginis (sicut pluvia in vellus). i. sicut pluvia leniter et sine strepitu abundanter descendit in lanam sic deus occulta virtute suavititer et impeccabiliter sed totaliter descendet in virginem. lana etiam accipiendo et reddendo aquam non rumpit sed integra manet sic et virgo dum concepit et peperit integra permansit. Et quod de plenitudine eius nos omnes accepimus apte subiunctum est et sicut stillantia stillantia super terram. i. sicut gutte precipitantes in modum rosis summa lenitate ca-

dant super terrā et eam fecundant sic deus le-
uiter in arida terra cordis nostri descendens
camgratariū suarū stillicidijs fecundauit et
eccliam diuisionibz gratiarū pfudit vbi allu-
dit fetō gedeonis. **S**ic enī christi descēdit pūs
sup pōm iudeoz sicca area totius orbis sicut
pluuia pūs descendit in vellus gedeonis po-
stea descendit sup terrā. i. sup gentes sicco vel
lere iudeoz. Deinde ostēdit quēuilitas in ad-
uentu christi erit dicens.

Prietur in diebus eius iusticia et abun-
dancia pacis: donec auferat luna.

Prietur in diebus eius scz regis scz tpe grē
(iusticia) que est ex fide (et) qua iustus ex fide
vinit. i. grā fidei qua iustificant electi qz pctō-
res facti sunt iusti (et abūdantia pacis) qz par
inter deū et hominē facta est et discordes facti
sunt pacifici. bene autē dicit et abundantia pa-
cis qz p totū mundū erit abundans recōcilia-
tio et de omni parte crunt homines recōciliati
deo et inter se intantū vt nō solū diligant in-
mici in deo sed etiā inimici ppter deū. hec autē
par pseruabit in sanctis (donec auferat lu-
na) et efficiat vt nō sit. i. donec morte destructa
iam nō sit defectus mortalitatis que p lunā si-
gnificat et pōens eccliam immortalis et impassi-
bilis efficiat. Donec nō norat terminū vel des-
sinētiā pacis: sed pūuationē pacis que cū
ante esset sc̄m̄ plena postea erit omnino plena.
Deinde ostēdit amplitudinē regni cum sub-
iungit.

Et dñabit a mari vsqz ad mare: et a flu-
mine vsqz ad terminos orbis terrarū.

Et dñabit a mari vsqz ad mare). i. a quoli-
bet fine et termino terre vsqz ad quēlibet finē
et terminū eiusdē et circūquaqz sup omnē ter-
ram a mari circundatā qz in omnibz terris ali-
qui recipiunt fidem christi (et a flumine iorda-
ne in quo baptisabit incipiēs et pūat et dñā-
bitur (vsqz ad terminos orbis terrarū) circū-
quaqz in circuitu totius orbis cum euāgeliz
in oīs ptes mundi predicabit et ecclia vbicqz
diffundet. p flumen iordanē in quo christ⁹ ba-
ptisatus est accipimus baptismū qui inde per
totum mundū manauit p quem p totū mun-
dum dilatat et vbicqz dñatur. paucis p̄bis ma-
gna hic docet sacramenta. Deinde qd vniuer-
saliter dixerat p ptes explicat dicens.

Coram illo p̄cident ethiopes: et inimi-
ci eius terram lingent.

Coram illo p̄cident) fidem eius deuote reci-
piendo et cum humiliter adorando (ethiopes)
id est peccatis denigrati et tenebrosi scz gentes

que dealbabunt candore virtutū. p ethiopes
significauit omnes gentes tanquā a parte totū
eam eligens gentē quam potissimū nomina-
ret que in sinibus et in vltimis terre et tērrima
est (et inimici eius) veritati prius resistentes ac
ei et diuinis eloquijs cōtradicentes) terrā lin-
gent). i. homines amabunt suauē habebūt
quibus auctoribz ad deū conuertent vt quan-
do iudei heretici et pagani in aploz doctrina
delectant. Sunt enim apli sal terre vel ad lit-
teram terrā lingent. i. adorabūt eum p̄sternē-
tes se ad terrā et osculantes eam tanquā pulue-
rem eius lincerent.

Reges tharsis et insule munera offerēt
reges arabū et saba dona adducent.

Reges tharsis). i. qui mundi gaudia abijci-
unt. tharsis enim interpretat exploratio gau-
dij que plurimū nocet humane menti et ideo
qui hāc abijciunt bene reges tharsis dici pnt.
(et) ipse (insule) scz maris. i. qvicia mundi cir-
cūfluentia a se excludunt et multi tempestatibz
nequaqs demergunt licz pcellis eius circū-
quaqz tudent. (munera). i. seipos (offerent)
qz se bene regendo deuote dño seruiunt et bo-
na que opantur ei ascribūt (reges arabū et sa-
ba). i. qui terrenas delectatōnes reprimūt. he-
cū patrie diuersis odoribus aromatū nares
mulcent et significāt eos qui terrena delectati-
one molliter se tractāt sz iam sunt reges arabū
et saba qui hic blandimenta p disciplinā sub-
ijciunt (dona adducēt). i. alios in societate ec-
clesie odore virtutū secū trahunt. **V**el ad lraz
p̄t exponi de magis qui venerūt adorare chri-
stum cū muneribz qui fuerūt de his puincijs
cum quibz venerunt insule. i. etiam extremi scz
multi aliq.

Et adorabūt eum oēs reges terre: oēs
gentes seruiant ei.

Et vt nō p singula sed vniuersaliter dicaz.
(adorabūt eum omnes reges) qui prius solebāt
adorari. i. aliqui de omnibz regibz seu omi ge-
nere regū et qui nō modo: saltē adorabūt in iu-
dicio. et (oēs gentes) que prius solebāt seruire
terrenis dñis et rebz. i. aliqz de oibz gētibz (fui-
ent) fide et ope (ei) nō vicz celesti regi qz nō est
gens que in pte ppli sui nō adoret auctore. de-
inde agit de opibz eius oīdendo cur ei tantus
honor. q. d. et merito venerabūt christū regē.

Quia liberabit pauperem a potente: et
pauperem cui nō erat adiutor.

Quia liberabit pauperem spū (a potente) de
se psumente. i. pplm fidelē de se nō psumentes
a p̄tate diaboli quē nō sua p̄tate sz p̄tā hoīm

potentem et forte fecerunt. **T**riplex quidē est potētia diaboli scz nature et hāc habet a deo. exercij et hāc habet a se. effectus et hāc habet a nobis. **E**t determinat quē paupem dicens. **S**et paupere tā desolatū et miserū (cui nō erat adiutor) qz nec hō iustus: nec angelus: nec lex: nec liberū arbitriū poterat eū liberare nisi tm̄ leo de tribu iuda scz christus. **D**einde ostendit quomodo liberabit. quia

Parceat pauperi et inopi: et aīas pauperum saluas faciet.

Parceat paupi et inopi. i. nō de se s3 de grā pfidenti. paup est qui nihil habet: inops qui alterius ope indiget. hūc paupem et inopem virtutibz et bonis opibz vacuū et grā dei indigentē nō damnabit rex pius iuxta ppiū meritum s3 parceat relaxando penā dimittendo culpam (et) sic (aīas pauperū). i. hūilium (saluas faciet) dando eis grātiā declinandi a malo et faciendi bonū. **U**el (animas pauperū saluas faciet) in futuro et nō tm̄ parceat eis in pñi. **D**einde ostendit quomodo saluas faciet. d.

Ex vsuris et iniquitate redimet animas eoz: et honorabile nomē eoz corā illo.

Ex vsuris. i. eternis penis futuris (et iniquitate). i. ipso pctō p quo et pene debebant (redimet) precio sanguinis sui (animas eoz). i. pauperum. **O**rdo est iniquitate et vsuris scz a culpa et pena. pecunia quidez diaboli est iniquitas quam nos ab ipso suscepim⁹: sup hanc pecuniam exigit a nobis vsuras. i. penas quas nō suscepim⁹ et solvim⁹. **A**b his vsuris et iniquitate redimunt anime pauperz sanguine illo q effusus est in remissione pctōz (et honorabile) est et erit nomen eoz) quo a christo dicūt christiani (corā illo) et si corā malis habeat despicabile. **S**equit cōmendatio ipi⁹ regis. **Q**uia et si morte sua redimat paupem tm̄.

Et viuet et dabitur ei de auro arabie: et adorabūt de ipso semp: tota die benedicent ei.

Et post mortē (viuet) eternaliter sine fine (et dabit ei de auro arabie). i. sapientes gentiū et mundi in christū credent vel offerent ei mentes puritate tanquā aurū arabicū splendore pulcherrimo rutilantes (et adorabūt) et sūma veneratiōe colent eum semp et quotidie et hoc (de ipso) habentes vt adorent qz hoc qd eum adorabunt de eius munere pcedet. de ipso habent si qui bene orant ab ipso trabunt quicqd boni possident et ideo merito (tota die). i. toto tpe et assidue (benedicent ei) bona vita et laudabunt eum grās de suis beneficijs referēdo

et bona sua nō sibi sed dño ascribendo. **E**t sequitur alia causa vt benedici debeat qz ipse.

Erit firmamentū in terra in sūmis montibz: sup extollet sup libanū fluct⁹ eius: et florebūt de ciuitate sicut fenū terre.

Erit firmamentū in sūmis montiū. i. in auctoribz scripturā scz pphetis et aplis quos firmat implendo pdicta ab eis qz omnia in illo sunt firmata et in illo sunt vel erunt adimpleta et hoc (in terra) qz ppter eos q in terra sunt oīa scripta sunt et ipta. **U**el (erit firmamentū in sūmis montiū). i. in aplis et alijs sanctis qz p eum erunt firmi et hoc (in terra) ista et in hac vita quē tentationibz est plena (sup exaltet sup libanū). i. sup omne altitudinē candore seu dignitate seculi (fructus eius). i. boni et dilectores christi qz omnia secularia ptemnūt (et) ipi sancti exites (de ciuitate) scz dei. i. de eccia quē bñ dicit ciuitas qz est christianoz vnitas (florebunt) virtutibz ac bonis opibz et exēplis in pñi. **U**el (florebūt) gratissime in futuro (sicut fenū). i. herba (terre) viuet et floret ac grata est in estate. nō em̄ etas feni sed viriditas sanctis comparatur. **E**t ppter hec omnia beneficia.

Sit nomen eius bñdictū in secula: ante solem pmanet nomen eius.

Sit nomen eius bñdictū in secula. i. fama et gloria nominis eius quantū ad hoies accipiat incrementū et semp magis ac magis diuulgetur et magnificet hic et in eternū. **M**erito at bñdicendū est: qm̄ etiā (an solē). i. an oīa tpa p solē cur⁹ motu mēsurant significata et an oēs creaturā. i. in eternū (pmanet nomē ei⁹) bñdictū qz ab eterno est nomē chri⁹ fm diuinitate. **S**ed dicit ne putes tpales dei filiū nō dicit nomē illā vocē q trāsit s3 res nois et suba diuina hic intelligit q p nomē significat **E**t est psequis vt qd deū bñdicit bñdicat a deo: vñ rē subiūgit.

Et benedicent in ipso omnes tribz terre: omnes gentes magnificabūt eū.

Et bñdicent in ipso oēs tribz. i. oēs gentes sicut abrahe pmissum est. vñ ne duodecim tribus tm̄ accipias addit (oēs gētes) scz oēs bñdicti (magnificabūt eū) nō ipi faciendo vt magnus sit qd p se ipm magnus est s3 laudando et magnū pficendo. diuerse tribz in eccia electas aīas fm diuersa merita designant: ppter qd et in domo pñs mansiones multe sunt. ac si dicat nō solū ipse bñdictus erit s3 oēs sui p eum. vñ merito oēs magnificabūt eū tanqz saluator et dñm oīm. ppter qd ipse ppha ex pte sua deū bñdicit: vt qd alios facere hortat ipse faciat. q. d. qz in eo oīs bñdicet ideo.

Benedictus dñs deus isrl: qui facit mirabilia solus.

Benedictus sit dñs deus israhel yidentiu se p fide et a creatura sua exaltatus. i. que speciali- ter p deo colit ppls isrl. i. ppls christianus spi- ritualiter videns deu (q facit mirabilia solus) auctoritate et prate qz quicqz alius facit non ipse p se sed dñs in illo seu p illu facit. licet eni sancti dicant facere merito vl ministerio tñ s facit deus ad inuocatione ipsor: vñ nemo de his cu facit gloriat quia nō ipse sed dominus bec operatur.

Et bñdictu nomē maiestatis eius in eternum: et replebit maiestate eius oīs terra: fiat fiat.

Et bñdictu sit (nomē maiestatis ei?) .i. glo- ria diuinitatis omi noie maior (in eternu) .i. in hoc seculo et in futuro qz angeli et hoies sancti eternalit laudabūt eū. (et replebit) hac (maie- state eius) .i. ipius clarificatōne (omnis terra) et tota ecclia qd fuit in missione spūs scū im- plent q tūc repleuit orbē terraz et etiā in mi- raculis p scōs factis q sunt declaratiua diui- ne maiestatis. **Et ex his oibz bñdictus sit de- us (fiat fiat). q. d. qd iussisti dñe ita fiat fiat. qz valde desiderat ideo ingeminat. optantis eni est semel dicere s; nimiu desideratis est repetes- re. duplicat etiā ad ostendendū huius pphetie de christo certitudinē vel vt cōpleat in iudeis et in gentibus.**

Oratio.

Nomē tuū omīpotēs ante oīa secula bñ- dictū inuocantes oramus vt hūiliato calūni- atore pacē populo tuo iusticiamqz largiri di- gnēris. **Per dñm.**

Psalmus de instructōne quare mali et iniqui tpaliter hic pspērāt boni vero et iusti ecōuerso multipliciter tribulan- tur.

ps. lxxij.

Quam bonus israhel deus: his qui recto sunt corde.

Auctor psalmi ppha dauid. **Ti- tus** talis est defecerūt laudes vel hymni da- uid filij iesse psalmus asaph. **Et est sensus hic** agi de hoc q defecerūt laudes vel hymni nō filij dei sed filij iesse. i. carnalis ppli iudaici per dauid qui ei perat significatiz attribuit h psal- mus asaph. i. synagoge et pgregatōni fidei. in cuius psona dauid hic loquit. postquā enī ve- nit qd pcedens psalmus pdixit. s. in aduentu christi defecerūt laudes iudaici ppli deficienti- bus tpalibz bonis p quibz deū laudare p sue- rit que ideo defecerūt vt vera bona quererent

Materia: instructio nra quare pspēra frequē- tius bonis nō cūciūt in hoc mūdo sed ma- lis. **Intentio:** monere vt nō terrena sed eterna pre oculis habeam? et nō de pspēritate malo- rum aut aduersitate bonor ptra deū murmu- remus q in omnibz bonus est et iustus. **Sen- tentia** in generali ppheta in isto psalmo nūq ostendere q dei puidētia suauiter et rationa- biliter disponit omnia licet infirmis et adhuc carnalibz aliqñ ppariū videat eo q vident fre- quenter malos et iniquos tpaliter pspērari ac bonos et iustos multipliciter tribulari. **In ta- lium** ergo infirmor cordibz hymni deficiunt sed postquā intelligūt causaz cur hoc fiat subi- to se corrigūt et castigant unde est hic vox syna- goge correcte et alios silr nitentis corrigere et ad hoc ponunt hic vñdecim psalmi p ordinē vt iudei mitererēt p frequentē amonitōez put- melius post finē hor psalmor dicat. vñ rō or- dinis eorundē habet. **S**nia in spēali: Asaph ergo erroris sui recordans et inde penitēs et se castigans cū amirātōne dicit (**Quam bonus**) id est valde bonus suauis et iocūdus est (israhel) scz fidelū (deus) et hoc (his q recto sunt cor- de) qui nō habent cor ad terrena curuatū s; re- cte tendūt in deū nō ad finē aliū vt p oīa pla- ceat eis deus qui in oibz est iustus. **H**ire qui- dem et ineffabiliter bonus est deus s; tñ sum- ma eius bonitas nō oibz nota est nisi tñmo- do rectis corde. i. q nec extollunt pspēris nec frangunt aduersis et in vtroqz bonū et rectuz intelligūt deū. **S**ed ecōtra videt pspēris qui nō sentiunt dulcedinē diuine bonitatis.

puf

Dei autē pene moti sunt pedes: pene ef- fusi sunt gressus mei.

Dei autē pene .i. fere sed nō omīno (moti sunt) et ad errandū inclinati (pedes mei) .i. ani- mi affectōes (pene effusi sunt) et ad lapsum p- cipitati (gressus mei) .i. opa et actus. **A**c si di- cat vere bonus est deus vt nūc pcpio s; anqz essem correctus et cor rectū habere cadere ce- pi et pene recessi a deo et fm voluntatē et scdm actū s; nondū cecidi qz cito redij ceperā erra- re dubitando nō negando. **I**deo enī dicit pe- ne et nō oīno qz respiciūt nā si non respiciisset a deo penitus recessisset. **S**ed quare hoc

Quia zelau sup iniquos: pacē pecca- torum videns.

Quia zelau .i. inuidiā et indignatōez ha- bui (sup) .i. cōtra (iniquos) vel (sup iniquos) intendens (zelau) .i. inuidi eis et grauiter tūl- ac dolui (pacē) et pspēritatē tpalem (pctōz) et iniquor (videns) et cām nō intelligēs. vidi il-

los pacē habere diuitijs florere qui deū cōtes
mnebāt: ego vero qui cultor dei eram his oī-
bus carebā. hec par videt s; oculos eludit et nō
intelligit: est enim fluxa et caduca: est par tps
nō pectoris nec eternitatis. Sed ecce iam vi-
deo quare hanc pacē habent peccatores

**Quia nō est respectus mortis eoz: et fir-
mamentum in plaga eoz.**

Quia non est respectus misericordie dei mortis
eoz: eterne q̄ circa eos manet. i. nō est in eis re-
spectus diuine misericordie vt liberent a peccatis
et eterna morte: ideo hac t̄pali pace hic fruun-
tur q̄tenus in futuro damnatōe p̄petua puni-
antur. **Vel** in eis (nō est respectus mortis eoz)
q̄z ipi nō recogitāt de morte sua (et) nō est (fir-
mamentū). i. aliq̄d penitentie et salutis medi-
camentum vel p̄solidatio (in plaga). i. in cul-
pa (eoz) q̄z nō respicit deus nec misereat vt sa-
net et p̄solidet plagas et pctā eoz. vel (et firma-
mentū est in plaga eoz). i. firmū est flagellū eo-
rum nō t̄pale s; eternū. Et illo modo

**In labore hominū nō sunt: et cum ho-
minib; nō flagellabunt.**

In labore et afflictōne (hominū) s; scōz
et iustoz: ratōne venturū (nō sunt) nec tribulan-
tur. vel ociosi nō laborant sicut ceteri hoīes p̄
p̄ntib; vel futuris sed fruunt quiete t̄pali (et cū
hominib;) iustis et dei filiis (nō flagellabunt)
flagello filioz et tribulationib; ad correctionē
in hoc seculo sed cum demonib; ad damna-
tionē in inferno. **Ideo** enim modo cū sanctis
nō flagellant q̄z eternū eis supplicium p̄paratur
nō sunt ex filiis dei: quos flagellat misericors
pater vt recipiat. **Nunq̄** autē hic om̄ps deus
magis irascit̄ pctōz q̄z cum in hac vita p̄mit-
tit eum p̄sperari. **Cū** dicit **Gregori⁹**. q̄ conti-
nuus successus t̄paliū: certū est eterne repro-
batōis indicium. Et q̄z sic eis mō p̄sperare cedit.

**Ideo tenuit eos supbia: operti sunt ini-
quitate et impietate sua.**

Ideo tenuit quasi quibusdam manib; al-
ligauit et subdidit (eos) tanq̄m vinctos capti-
uos et seruos ne euadant (supbia) et vana le-
cia q̄z talis p̄speritas frequenter est occasio su-
perbiendi. **Quia** enī flagella nō sentunt ideo
elate viuunt: nam si flagellarent̄ fortassis hu-
miliarentur. p̄cius autē et piculosius est super-
bia teneri q̄z quolibet modo supbire. **Et tan-
q̄** submersi (operti sunt) vndiq̄ et ex toto ple-
ni (iniquitate) quantū ad p̄mū (et impietate
sua) quantū ad deū. que vnde p̄cesserit osten-
ditur cum subinfertur

Prodijt quasi ex adipe iniquitas eoz:

transierūt in affectū cordis.

Prodijt et exijt (quasi ex adipe). i. ex abun-
dantia et supfluitate s; ex copia diuitiarū: ex
tumore supbie: ex voluntate et delectatōne nō
ex macie. i. ex coactōne et necessitate (iniquitas
eoz) sunt enī mali ex voluntate nō necessitate
(transierūt) de vicio in viciū ruentes (in affe-
ctum) et desiderium (cordis) implendū. i. vsq̄
ad prauas voluntates suas nō dñi adimplen-
das. vel (transierunt) metas nature et viam re-
ctam tendentes et cuntes (in affectū cordis). i.
in desideria sua facientes q̄d placet et quicq̄
p̄cupiscentia suggerit et hoc nō impremedita-
te fecerunt quia

**Cogitauerūt et locuti sunt nequiciam
iniquitatē in excello locuti sunt.**

Cogitauerūt p̄us deinde intra se et ex mo-
ra deliberauerūt q̄d est grauius q̄ si peccas-
sent ex improuiso (et) postea extra effundendo
(locuti sunt) ad alios docendos et eis p̄suaden-
do (nequiciam) suā q̄z ex abundantia cordis
os loquitur. et hoc nō in abscondito s; in pu-
blico vnde subdit (iniquitatē in excello locuti
sunt) nō cum timore sed cū audacia et supbia
in alto et manifesto clare et apte palam et cun-
ctis audientib;. vel (in excello). i. cōtra excelsū
scz deum (locuti sunt) blasphemātes. vnde
non solū contra hoīes locuti sunt malū sed
etiam in deum. **Nam**

**Posuerūt in celum os suum: et lingua
eorum transiuit in terra.**

Posuerunt in celū os suum) superba cōtra
deū loquendo et deum habitatores celi blas-
phemando dicentes deū vel nescire mala sua
vel nō punire (et lingua eoz transiuit et deam
bulauit in terra) male loquendo contra p̄xi-
mum. prius in celum deinde in terrā linguas
translulerūt q̄z prius cōtra christū postea ve-
ro cōtra ecclesiam locuti sunt. vel (lingua eoz
transiuit in terra) cōtempo celesti dño sc̄ipos
in hac vita laudando et magnificando. vel lo-
cutio eoz facta est terrena de terrenis loquen-
do et felicitatē in eis asserendo.

**Ideo cōuerterē p̄s meus hic: et dies
pleni inuenient in eis.**

Ideo hoc cōsiderato et p̄p̄enso q̄ hec mala
ex prosperis eueniūt (p̄s meus) infirmus q̄
a veritate deuiauit (cōuerterē) ex p̄sideratōne ta-
lium ad veritatē ad deum (hic). i. in hoc seculo
dum tps est acceptabile cōuertendi et dies sa-
lutis de quib; p̄mū addit (et dies pleni) ad
indulgentias ad miam et ad grām (inuenient
in eis) ita p̄uersis s; iniqui nec ad dimidiū ac-

cedunt vel in conuersis hic ad deū. inuenient
in futuro dies pleni beatitudine pleni eterni-
tate. Deinde exponit qualiter p̄mū errauerūt
et quomodo postea cōuersi sunt d.

Et dixerūt quomodo scit deus: etsi est
scientia in excello.

Et dixerūt scz cogitando intra se prius q̄
cōuerterent (quomodo scit deus). i. quomodo
dicit scire vel quomodo possum scire q̄ ip̄e sciat
que hic sunt scz q̄ boni ita tribulant et mali p̄-
sperant (etsi est scientia rerū humanarū in ex-
cello) scz in deo. i. si est q̄ ip̄e sciat quomodo. s.
patet. q. d. si ad hoc se extenderet dei. puiden-
tia quomodo pmitteret fieri talia. Talis erat er-
ror eorū putabant enī deū res humanas aut
nescire aut nō curare cum tribularent boni et
florent mali vnde dicitur.

Ecce ipsi pctōres et abundantes in se-
culo: obtinuerūt diuitias.

Ecce enim (ipsi pctōres) scelerū patrato-
res (et abundantes in seculo). i. in malis huius
seculi vel ambinosi seculariū dignitatū (obti-
nuerunt diuitias) multas vnde habent deli-
cie corporales. q. d. ideo eram nō pctōr et seruiui
deo vt haberē diuitias sed contra fieri video
nam mali diuites sunt et florent diuitijs qui tū
deo nō seruiunt. boni qui deo seruiunt ecōtra
egent. Vnde mirū est si deus hec scit q̄ etiam
ea pmitat.

Et dixi q̄ sine causa iustificauī cor meū:
et laui inter innocentes manus meas.

Et ideo ego q̄ iunctus illis ante puerisio-
nem sūti (dicitur ergo) q̄ seruiui deo et hoc nō ha-
beo illi vero nō seruiūt et hūc (sine causa). i. fru-
stra et absq̄ remuneratōe (iustificauī) et purga-
ui (cor meū) a praua cogitatōe vt mundus es-
sem a pctō cogitatōis (et) sine causa (laui). i.
mundauī a praua opatōe (inter innocentes)
id est cum innocentibz (manus meas). i. actio-
nes vt mūdus essem a pctō op̄is. vbi est enim
merces pure p̄scientie vbi premiū innocentis
vite. Ego bñ viui et ego ille peccat et abūdat.

Et fui flagellatus tota die: et castigatio
mea in matutinis.

Et sine causa (fui flagellatus tota die). i. q̄
si p̄uincet et a me nō recedūt flagella dei. frequē-
ter enim iusti sunt in afflictōe. q. d. deo seruiui et
flagelloz malus nō seruiuit et requiescit (et casti-
gatio) de p̄petratis malis si in aliquo offendi-
sūt (in matutinis). i. indilate et cito adhibita.

Impioz castigatio differtur et sera est vel nul-
la. electoz vero statim adhibet et sedula est et
cita. et hoc est iudiciū magni beneficii dei ele-

ctis specialiter collati. Sed iam castigatus re-
primit se ab eo qd̄ dixerat et errorē suum re-
cognoscens ait.

Si (dicebam) narrabo sic: ecce nationē
filiozū tuoz reprobaui.

Si dicebā. i. dicebā scz in corde meo me-
cum p̄ferendo et quasi me redarguendo: si ego
(narrabo) et astruam (sic) sicut sup̄ius narraui
scz q̄ deus nō sciat vel non curet res hūanas
et q̄ frustra quis iuste viuat et deo seruiat (ec-
ce) quasi in agro et manifestū et certū est q̄ sic
dicendo (nationē filiozū tuoz) scz sanctorū
et iustoz p̄trarium dicentū et quibz cedere de-
beo non enī sum omibz prudentior (reproba-
ui). i. reliqui vel reprobam iudicaui quod est
magnum inēueniens. Et ideo ne reprobarem
immo vt vnū eis salubriter sentirem.

Existimabam vt cognoscere: hoc labor
est ante me.

Existimabam. i. cogitabā studiose et labo-
rabam in mea cogitatōe scz deliberando (vt
cognoscere) et intelligere huius rei veritatem
et causam quare nūc p̄sperantur mali et affli-
guntur boni et (hoc) cognoscere (labor est an-
te me). i. laboriosa questio ante oculos meos.
quasi enī murus obstat mihi in facie et maior
me est superans meū intellectū. q. d. laborio-
sum et difficile est mihi ad hoc puenire et quā-
tumcūq̄ ad hoc laborē non possum ad hanc
veritatem nisi deus aperiat attingere: vnde re-
cte subiungitur

Donec intrem in sanctuariū dei: et in-
telligam in nouissimis eoz.

Donec intrem in sanctuariū dei. i. donec mēte
transcam et rōne intrem ad diuine dispositōis
secretum et ad diuinū iudiciū (et intelligaz)
id est intellectū meum figam et oculū mentis
intendam in nouissimis eoz) scz quid bonis
vel malis p̄uenit in fine. vbi indubitanter in-
telligendo cōsidero q̄ omnipotens et iustus de-
us ad hoc pmitit malos florent in hoc seculo
vt puniantur grauius in futuro. ad hoc vult
bonos tribulari t̄paliter q̄tenus purgati post
modū gaudeant eternaliter. nouissima hoīm
sunt vita eterna et mors eterna que semp ho-
mo debet intelligere et habere in memoria. vnde
intelligens p̄pter quid malis data sunt bo-
na et loquens ad deum subiungit

Clerū tamen p̄pter dolos posuisti eis:
deiecisti eos dum alleuarentur.

Clerū tamen p̄pter dolos quos alijs fece-
runt et vt ipsi fallerent et dolos dolo puniret

(posuisti). i. apponi pmisisti (eis) scz diuitias in quibz pfidunt quas fallacijs et dolis adepti sunt. ecce qz diuitie pferunt alicui in laqueum peccati et penā pcti. Quia enī dolosi sunt faciendo doli alijs ideo et ipsi dolum et deceptionē patiunt vt ecceca ti terrena eligāt et eterna relinquāt: vnde subdit deieccisti eos interius (dum alienarentur) exterius. i. in eo ipso qd alienant nō dico postqz alienati sunt qz talis elatio seu elatio casus est. Superbiūt exterius eccecant interius: pficiūt honoribz et cadunt moribz. Ita in pñā est eis sed et de futuro quasi admirando adiungit.

Quō facti sunt in desolationem: subito defecerūt: pierūt ppter iniquitatē suā.

Quō facti sunt in desolationē ab oibus rebus deserti in morte qd et repente venit eis: vnde subdit (subito) et repentine (defecerunt) qñ in maiori pspicitate et securitate se esse credebant subito tollunt qui diu tolerant et nō cōmuniter cū bonis moriunt. sed postqz defecerunt (perierūt) eternāliter (ppter iniquitatē suā) qz mortui sunt in finali impenitētia. propter iniquitatē suā perierūt qui terrena cupierunt. qui in supbia euauerūt. qui in voluptatibus suis radicati sunt. hec sunt maloz nouissima qd intelligit qd in dei scūariū intrauit.

Velut somniū surgentiū dñe in ciuitate tua imaginē ipsoz ad nihilū rediges

Velut somniū surgentiū a somno deficit qz imago in somno vīsa subito euāescit sic o (dñe in ciuitate tua). i. in celesti hierlīm (imaginem ipsoz) gloriā et felicitatē tpalem quā ipi querūt que nō est vera gloria sed vult ei simili (ad nihilū rediges) excludēdo eos cū sua imagine ab ipa ciuitate ita vt tam vera gloria et beatitudo qz eius imago et similitudo eis deficiat. q. d. sicut quis dormiens somniat honores et diuitias sed euigilans nihil inuenit sic et isti dum de hac vita in qua ceci dormiūt moriendo euigilauerint et se cognouerint exclusi a gloria nihil nisi miserā inuenient. Ita conringet impijs sed spero qd non mihi qui temporalia contemno.

Quia inflāmatuz est cor meū: et renes mei cōmutati sunt: et ego ad nihilū redactus sum et nesciui.

Quia inflāmatuz est cor meū. i. amore dei et eternoz igneoz sancti spūs accensuz et ideo nihil nisi spūalia desiderare pōt (et renes mei) id est carnales affectus et delectatōes (cōmutati sunt) in spūales et ablate qz dei amor carnalem cōsumit voluptatē. (et ego ad nihilū reda-

ctus sum) in mea reputatōne et penitus mentis esse reputaui abnegās me ipm (et nesciui) id est pro nesciente et stulto me habui. Tria in hoc versu demonstrantur nobis valde vilia. Primo feruor charitatis: deinde mortificatio carnis: postmodū pfectio hūilitatis. In versu vero qui sequit duo. i. obedientia et pseuerantia cōmendantur. ait enim

Et iumentū factus sum apud te: et ego semper tecum.

Et iumentū factus sum apud te. i. mansuetus ad obediendū tibi et ad portandū onus tuū (et ego semp tecū) ero et firmiter pseuerabo nec a te recedā p te aliqd diligendo. felix anima qd pōt esse iumentū dei vt p eius amore mansuetar mitis omnia libenter ferat. omnia patiēter sustineat. et sicut bñ cepit ita semp pficiat: atqz in pposito scō semp cū deo pmaneat: ita vt ab eo nullis tentationibz separet nullis aduersitatibus moueat. Et hoc nō suis viribz sed gratie dei ascribit d. Et hoc nō ex me sed tu.

Renuisti manū dexterā meā: et in voluntate tua deduxisti me: et cum gloria suscepisti me.

Renuisti manū dexterā meā. i. me ad opa bona et ipa opa mea direxisti. Manū suā dicit opa dexterā ppter eterna vitā. nō enī p terrenis opabat sed p eternis (et me) posuisti (in voluntate tua) implenda vt nunquā faciā nisi qd tu volueris (deduxisti) de virtute in virtutē ne aberrarē et tandem cū glia ymortalitatis (suscepisti). i. suscipies (me) i ratōe. felix est illa anima qd ac voluntati dei semp est subdita vt illud velit qd vult deus et illud reprobat qd reprobat deus et se totaz ita diuine voluntati cōmitat vt qd voluerit tāquā de iumēto suo faciat qd voluerit ducat. ducturus est enim dñs talem animā in gloriā suā de qua admirans ait.

Quid enim mihi est in celo: et a te quid volui super terram.

Quid enī et quantū premiū (mihi) est patū (in celo) et pmissuz. q. d. imensum et ineffabile ac tantū et tale qd nō pōt dici scz tu ipse et estuās cepit cogitare felicitatē illā celestē et arguere se qz terrena desiderauerit d. et cū tantū sit qd habeo in celo (a te quid) aliud vile et despicabile (volui) et desiderauī (sup terrā) quasi aliqd magnum. Cur vñquā terrena volui cur transitoria pcupiui. Seruas mihi tu in celo diuitias immortales scz teipm et ego volui a te in terra qd habent etiā impij scz aurū et argētū. Et qz tale premiū mihi est in celo ideo.

Defecit caro mea et cor meū: deus cor

dis mei et pars mea deus in eternum.

Defecit marcatōe et attenuatōe ppter tui de
sideriū (caro mea). i. carnalis opatio exterius
qz p rigore discipline sic pstricta est vt iam spi
ritui reluctari nō possit (et cor meū). i. mala af
fectio interius qz voluntas ppria omnisqz pre
sumptioz mala inclinatio interius est resecata
et ideo scūis est (de cor dis mei) possessor dum
ipaliter uiuo (et) postmodū eris pars et heredi
tas (mea deus) nō ad ips sed (in eternū) qz nū
quāz ab eo vltra sepabor sed semp cum eo ero
Idcirco aut te ptem et hereditatē meā elegi.

**Quia ecce qui elongant se a te pibunt
pdidisti omīs qui fornicant abs te.**

Quia ecce. i. manifestū est q (qui elongāt
se a te) eccontrario alia p parte eligendo (pibunt)
in eternū et verū esse pdent qz tu (pdidisti). i. p
des vt in pfiniōe tua iam pdidisti (omīs q for
nicant abs te) sepando se a te et adherēdo alijs
illicite ac diligendo creaturā p creatore omīs
enim illicita p iunctio dici pōt fornicatio. Quā
homo incipit deficere ab amore dei incipit a
deo elongari. Quod si rebo ipalibz illicito amo
re p iungit iam vtiqz fornicat ppiū enī virū. i.
auctore suū animā deseruit et ei q nō erat suus
se lasciuo amoze copulauit. Illi g qz deserue
runt dum p ierunt.

**Mibi aut adherere deo bonū est: pone
re in dño deo spem meam.**

Mibi aut adherere deo modo in pñi pve
luntate fidet eharitate (bonū est) qz hoc est to
tū bonū meū et in futuro per specē qz nihil
melius est qz videre deū facie ad facie. et quā
diu in pegrinatōe sum dum nō est mihi res.
bonū est mihi (ponere in dño deo) nō in crea
tura (spem meā) p certā future beatitudinis ex
pectationē que spes est quasi anchora pmissa
ad terrā qz vanū est in transitorijs pfidere vel
sperare. nam qz nōdum adherere possum deo
meo p specē interim vel adherēbo ei p spem
Et merito qz ipse est dñs meus q me regit et de
us meus q me creauit. Ad hāc aut est h bonū.

**Et annuncie omīs predicatōes tuas:
in portis filie syon.**

Et interim (annuncie omīs pdicatōes tuas)
i. vt pdicē alijs omnia que de te sunt pdicāda
et queruisti fidelibz annūciari ad tuā gloriā
et eoz utilitatē vt deū que amo laudē et meū
coamatores eius faciā et hoc (in portis) vel a
trijs (filie syon). i. in publico ecclie militantis
que est filia syon. i. speculatiōis scz ecclie triū
phanis. syon enī speculatio vel specula inter
pretat. in portis ecclie annūciare se pibet qz

predicatio ptervinitatē ecclie inanis est. Vel
(in portis filie syon). i. in virtutibz. Porte enī
sunt virtutes anime p quas introit in eccliam
et itur ad celestē hierlm. In portis ergo predi
cat cuius vox in aptōne virtutū est cuius ser
monem vīta cōmendat.

Oratio.
Fac nos dñe tibi iugiter adherere in te totā
virtutē spei nostre defigere vt mereamur lau
des tuas in portis eternalibz nūciare. P. d.

**Psalmus de lamentatōe miserie iu
deorum et desiderio liberatōis ipsoz et
similiter fideliz in cap. iuitate peccati
detentoz.** ps. lxxij.

**Quid deus re
pulisti in fine: iratus est furor tuus
sup oues pascue tue.**

Auctor psalmi ppha dauid. Titulus hic est
Intellectus a saph. i. in hoc psalmo apit qd fi
delis a saph. i. synagoga et pgregatio intelligat
scz q figuris ablatis venit veritas et q eterna
nō tpalia sunt qrenda. Et pponit hic ppha dō
in psona a saph duplicē iudaici ppli captiuita
tem. vnā vicē locale destructio sacerdotio et re
gno sub nro et respasiano. aliā spiritualē qua
cecitas ptingit in isti vt plenitudo gentiū intra
ret p hoc intendens conuertendos admonere
vt christum venisse intelligant post cuius ad
uentū ppha talia ventura esse pdixerunt. Ha
teria: lamentatio miserie iudeoz et desiderii li
beratōis ipsoz et similiter fideliz in captiuitate
peti detentoz. Intentio: monere vt omīs reli
ctis figuris transeāt ad veritatē et fideles cōsi
derando captiuitatē iudeoz ppter pctā eoz
multiplicē caueant sibi a pctis ne et ipi spūali
ter vel corporaliter veniant in captiuitatē p simi
lem. Sñia in generali ppha i isto psalmo orat
p liberatōe ppli isrlitici de captiuitate multipli
ci allegās pstinā dei amicitia aduersariū ma
liciam dei potentia et ppli miseria. Moraliter
pōt esse oratio ecclie p liberatōe ppli catholici
q sepius detinet p dcmōes in captiuitate pcti
ad cuius liberationē allegat ecclia. primo dei
amicitia qua pplm catholicū recepit ad grām
baptismalē. scdo demonū maliciā obstinata
tercio dei potentia ad pctoz iustificatōz. quarto
ppli miseria qz diu detinet in captiuitate pec
cati et ad h littera defacili pōt applicari. Sñia
in speciali: admirans ergo et querens aut (Et
quid). i. quare o (deus) q es creator noster (re
pulisti) scz pplm isrl quasi alienos ab antiqua
familiaritate et a tua defensione (in finem). i. q
si funditus et ex toto et hic est finis psumptōis

nō psumatōis (iratus est furor tuus) quantū ad
visum hoīm. sic em videt ppter ire signū (sup)
et cōtra (oues pascue tue). i. sup pplm tuū quē
velut bon⁹ pastor p desertū duxisti ⁊ māna pa
uisti ac d̄ inde in terra lacte et melle manante
collocasti. hoc iō dicitur mīa pī pastoris mo
neat qz in eos tpani⁹ vidicam⁹ q̄s aliqū n̄fos
fuisse meminimus. q. d. Cur h̄ nisi qz terrenis
inherebam⁹ ⁊ te pastore nō cognoscebam⁹.

**Memor esto cōgregatōis tue: quā pos
sedisti ab initio.**

Memor esto cōgregatōis tue. i. ppli isrl̄nici
(quā possedisti ab initio) illi⁹ ppli. i. a p̄ncipio
quo ille ppl̄s fuit institut⁹ scz a tpe p̄iarcharū
quos p̄mitus elegisti q̄ erant inuītū eius a q̄b⁹
et nomen sumpsit ⁊ originē. q. d. reduc ad me
moriā q̄ eos ex multis gentib⁹ ⁊ locis sub vna
lege p̄e vniuersis ppl̄is tēre in vñū cultū tuū
cōgregasti atqz vt p̄p̄iā hereditatē ab initio pos
sedisti vt esset tibi ppl̄s peculiaris ⁊ p̄lectus ⁊
hoc sit causa tue miseratōis. p̄stita b̄nficia nu
merat vt p̄i⁹ iuder inuitet ad p̄suetā sua b̄nfi
cia ⁊ plus sua b̄nficia in eis attendat q̄ illorū
merita. Et ideo etiā memor esto qz.

**Redemisti virgā hereditatis tue mons
syon in quo habitasti in eo.**

Redemisti ab egypto (virgā). i. sceptrū im
periū ⁊ d̄natōez (hereditatē tue) scz ppli isrl̄ quē
tanquā hereditatē vendicas tibi qz indeoz re
gnum de pharaonis seruitute liberaſti quē vir
ga vel hereditas est (mons syon). Ibi enī erat
ciuitas eoz hierl̄m. ibi ppl̄s et caput regni ibi
templū ⁊ sacrificia ⁊ oīa christū p̄mittētia (in
quo habitasti) o christe. i. p̄ntiam tuā oīdisti
qz ibi p̄ntia hoīs christi habitauit ⁊ vt habita
tionē exp̄ssi⁹ cōmēdaret p̄tin⁹ adiecit (in eo)
scz existens ⁊ manēs speciali⁹ p̄ grām ⁊ p̄ hoc
supplicat ne daret eum vastitatī. Deinde rogat
etiā p̄ gentib⁹ dicens.

**Leua manus tuas i supbias eoz in finē
quāta malignat⁹ est inimicus in sc̄tō.**

Leua manus tuas. i. exerce virtutē ⁊ potē
tiaz tuā (in supbias eoz) a quib⁹ euerſa est hic
rusalē scz gentiliū (in finē) scz p̄sumptōis vt su
pbias eozū finaliter ⁊ penit⁹ destruas easqz in
humilitatē vertas qd̄ iam est impletū qz diuī
na virtute opante iam gentes hūiliate christū
cognouerūt que p̄us supbe pplm eius vasta
uerunt ac admirādo subiūgit quāta. i. q̄s du
ra ⁊ q̄s multa (malignat⁹). i. maligne opat⁹ (est
inimicus). i. gentilis ppl̄s scz romanus p̄in
ceps ⁊ suus exercit⁹ (in sc̄tō) in templo in sacer
dono in illis oīb⁹ sacramētis qd̄ p̄misit de⁹ sic

ri qz iam nihil p̄signabāt cū res esset. i. christ⁹.
**Et gloriati sunt qui oderunt te: in me
dio solennitatis tue.**

Et in sup (gloriant⁹ sunt) de victoria sua ⁊ sce
lere de tāis malis nō timuerūt s̄z gaudiū inde
habuerūt (q̄ oderūt te) serui scz demonū qz ido
latre et hoc (in medio solennitatis tue). i. in cōi
iudeoz q̄ ex omnib⁹ p̄ib⁹ p̄uenerant ad diem
festū. Vel (in medio solennitatis tue). i. cum in
hierl̄ p̄ascalis solēntas ageret. in eo enī loco
quo d̄no solēntas fieri cōsueuerat ⁊ in ip̄a solē
nitate q̄ iudei christū crucifixerāt gentiles eos
cōgregatos trucidauerūt ⁊ ciuitatē vastauerūt
cōgregati seuerūt. cōgregati pierunt. Et oī
dit quō gloriati sunt. qz.

**Posuerūt signa sua signa et nō cogno
uerunt: sicut in exitu sup sūmum.**

Posuerūt signa vlt trophea nō deū s̄z (sua)
scz statuas p̄ncipū ⁊ vexilla romana aquilas
dracones quib⁹ utebant⁹ in p̄lijs (signa). i. ma
nifeste captōis ⁊ victorie sicut capta citate so
lent poni (in exitu). i. in portis vel in via ⁊ pla
teis. ⁊ hoc (sup sūmū) et altū. i. in aliq̄ loco emi
nenti ⁊ excelso (⁊ nō cōgauerūt) q̄ h̄a deo eēt et
dei dispositōe fieret q̄ p̄p̄tā ppli dabat illis
tantā victoriā s̄z suis virib⁹ ⁊ p̄tāi attribuebāt
et iō ab incepto nō resipuerūt. Et oī verecūdia
postposita ita irreuerenter.

**Quasi in silua lignorū securib⁹ excide
runt ianuas eius in idipsuz: in securi et
ascia deiecerūt eam.**

Quasi in silua lignorū securib⁹ exciderūt ian
uas eius. i. ciuitatis et templi vt pateret oīb⁹
liber ingressus. ⁊ h̄ in idipm. i. vñanimit̄ et
cōcorditer. Sicut enī in silua lignaria excidūt
ligna ita viliter sine aliquo respectu et reueren
tia exciderūt ianuas oīs tendentes in idipm ⁊
cōspirati in vñū qz vno corde et vna volūate
siml̄ oīs p̄ueniebāt in malū (in securi) ad ex
cidendū (et ascia) ad cōminuendū (deiecerūt
eam) scz ciuitatē ⁊ domū dei. securis enī cedit
trabes ⁊ maiora destruit ascia siue dolabr⁹ mi
nucius p̄sequit⁹ ⁊ minora cōminuit ⁊ sic maio
ra ⁊ minora dicit destructa.

**Incenderūt igni sc̄tariū tuū in terra:
polluerūt tabernaculū noīs tui.**

Incenderūt igni sc̄tariū tuū. i. templū noī tuo de
dicatū (in terra). i. vsqz ad terrā dei cietes cul
mina ad laudē dei erecta (polluerūt) sacrilegio
(tabernaculū noīs tui) in q̄ nomē tuū inuoca
batur qd̄ salomō fecit ad honorē noīs d̄ni qz
aras mensas libros vestes ⁊ filia p̄iecerūt p̄e

dibusq; pculauerūt ac priuatas et stabula in
menior in tēplo fecerūt. s; mō timendū z ca
uendū est ne qd tūc cōgīt hīerlīme nūc ple
bi cūeniat christiane. **I**ō autē hec oīa ferūt qz.

**Dixerūt in corde suo cognatio eoꝝ fil:
q̄scere faciam⁹ oēs dies dei festos a t̄ra**

Dixerūt in corde suo iō vtiq; plus est q̄ si
dixissent in ore suo: nā in h̄ q̄ in corde diuise
phibent volūtas: affect⁹ z intētio denotat. di
xerūt autē nō q̄tuor aut q̄nq; s; tota (cognatio
eoꝝ). i. tota illa hostiū multitudo nec diuisa p
ptes s; (fil⁹) dixerūt inq̄ istud (q̄scere faciam⁹
oēs dies festos dei a t̄ra) ne sit gl̄ia noīs dei
in ea. q. d. ita disp̄gam⁹ oīa q̄ nunq̄ amplius
possint cōuenire aut festū facere in t̄ra. huc
usq; ostensū est q̄nta ab hostib; illata sint ma
la deinde oñdit q̄ ab ip̄o deo subtrahita sint eis
beneficia: dicens.

**Signa n̄ra nō vidim⁹: iā nō est p̄pheta
et nos nō cognoscet amplius**

Signa n̄ra nō vidim⁹ n̄re enī ciuitatis de
structionē vidim⁹ signa t̄i diuine miserationis
erga nos nō accepimus quib; nos z p̄ses n̄ri
deū nobis placatū cōscere solebam⁹ (iā non
est p̄pha yaliq; q̄ bona nobis futura p̄nunciet
et solando nos p̄fortet vt olim in alijs capti
uitatib; z aduersitatib; fiebat. (et nos nō cog
scer ampl⁹) deus vt liberet z a malis reducat
s; in miserijs dimittet. videt enī de⁹ oīno n̄ri
esse oblitus. **T**ātis ergo afflic⁹ malis dño in
gemiscēs ait: hec mala sunt nobis. **Sed**

**Usq; deus improperat inimicus: irri
tat aduersarius nomē tuū in finem.**

Usq; quo i. q̄diu o (deus improperat) no
bis (inimicus) s; p̄p̄s gētilis gloriādo de sub
uersione ciuitatis z tēpli et dicēdo q̄ nō sis ve
rus de⁹ (irritat). i. puocat (aduersari⁹) n̄r (no
men tuū in finē). i. p̄petuo blasphemando ac
p̄bis z factis te exasperādo. vel vsq; ad quē fi
nem an vt corripias pplm tuū z corripies du
cas in finē. i. in christū: vel eo vsq; donec veni
ati te finē. **A**ntēdat hec p̄ba q̄squis p̄ pctō suo
affligit q̄squis a deo tanq̄ irato deserit. nō de
speret gemat: miserā suā medico oñdat. ad h̄
enī ferit vt parcat: ad hoc irascit ne irascatur:
vnde adhuc subiungit.

**Ut quid auertis manū tuā et dexteraz
tuā: de medio sinu tuo in finem.**

Ut quid i. quare (auertis manū tuā et dex
teram tuā). i. virtutē z p̄tectōez tuā vsitatā (de
medio sinu tuo). i. a p̄plo tuo isto q̄ est sinus tu
us in quo hacten⁹ secretissimos thesauros tu
os recōdidisti (in finē). i. finalit̄ et p̄a diu. q. d.

nō diu differas nos liberare p̄ potentia tuam
fauorabilez ab inimicoꝝ p̄tate et oppressione.
Uel (Ut qd auertis manū tuā) a p̄plo tuo isto
nō ducendo eos (in finē). i. in christū. **Q**uere
bat vt quid et iā intellexit sicut insinuatū est in
tellectus asaph: et ideo subdit.

**Deus autē rex noster ante secula: opera
tus est salutem in medio terre.**

Deus autē rex n̄r aū secula existens nō t̄pas
lis z recens qui est in p̄ncipio verbū p̄ qd fa
cta sunt oīa: ip̄erex hō factus (opatus est salu
tem in medio terre). i. vbiq; terrarū vt disceret
hoīes et nā q̄rere nō terrena. **Uel** in medio ter
re) s; in iudea q̄ est in medio terre q̄si vmbilic⁹
cus orbis qz deus ibi factus est hō. et crucifit⁹
p̄ salute totius mūdi vt ab omnib; in circūina
possit p̄icipari. **A**d h̄ enī ad t̄ps auertit manū
suā a gēte iudaica. **A**d hoc cecitas ex parte cō
tigit in isrl⁹ vt deus oparet salutē in medio ter
re et sic plenitudo gentiū intraret. deinde osten
dit q̄lter salomon opatus sit p̄uertendo se ad
ip̄m opatore deū z dicendo.

**Tu p̄firmasti in virtute tua mare: p̄tri
bulasti capita draconū in aquis.**

Tu p̄firmasti in virtute tua i. in potētia tua
Uel in virtute tua). i. in christo q̄ est dei virt⁹ et
sapia (mare). i. gentes q̄ iudeā in medio sui cin
gebant sicut mare terrā. **G**entes dicūt mare p̄
ptervicioꝝ affluētiā z morz amaritudinē q̄ ab
lato idolatrie fluxu p̄firmate sunt in christo p̄
fidē sp̄s z charitatē. **E**t q̄ ordine factū sit secu
citus adiūctis cōtribulasti capita draconū). i.
cōminuisti et subieciisti p̄ncipalia vicia et pctā
dolozoz spiritū que ab eis suggerunt sc̄tis
aiab; (in aq̄s) baptisimi. **I**p̄m qz p̄ncipē dia
bolum atq; vniuersas eius altitudines z pom
pas p̄ter deū destruxisse oñdit cū subiūgit.

**Tu p̄fregisti capita draconis: dedisti eti
escam pplis ethiopū.**

Tu etiam (p̄fregisti) i. annihilasti (capita)
i. p̄tates z prauas suggestiones (draconis). i.
p̄ncipis demonioꝝ z sic ea p̄fringendo opa
tus est rex noster salutē in medio terre que pri
us corrupta erat z elanguerat taliū hostiū in
uasionē z (dedisti eum) s; draconē z diaboliū
(escam populis ethiopū) id est omniū gentiū
ipsi enim vocant ad fidem qui prius nigri fu
erunt peccatis: z sicut esca mordeat a comeden
te ita credentes ipsi z diaboliū mordent: redar
guendo: accusando: maledicēdo. **Uel** qz ado
ratores diaboli et membra eius sunt creden
tibus qui tenebre fuerūt incorporati z corpus
christi facti. hoc autē sic factū est.

**Tu dirupisti fontes et torrétes: tu sic-
casti fluuios ethan.**

Tu dirupisti .i. apuisti (fontes) scz aplos
et p'dicatores maiores (et torrétes) .i. p'dicato-
res minores vt manarét liquoré sapiétie et di-
uinitas fidei vt irrigarét falsitatē gentiū vt sua
dulcedine atq; irrigatōe ceteros puerterét (tu
siccasti fluuios ethan) qđ interpretat foris vel
robustus et significat de se et de virtute sua p-
sumentes .i. tu inutiles fecisti omnes doctrinas
gentiū: magoz: iudeoz: de se p'sumentū et in-
undatōes ac p'silia diaboli qui de se p'sumpsit
sed dei virtute hūiliatus est.

**Tuus est dies et tua est nox: tu fabrica-
tus es aurozam et solem.**

Tuus est dies .i. spiritales illuminati a ve-
ro sole quos vclut diē illustrat sol incōmuta-
bilis sapiétie quā loquunt inter p'fectos dies
diei cruciat vt bñ qđ erat in principio apud
p'fem. (et tua est nox) .i. carnales adhuc quasi
in tēbris quibusdā ignorātie existentes qđ
vclut noctē p'solat luna .i. carnis christi mani-
festatio. vt bñ enī caro factū est et habitabit
in nobis qui cū nō tacet fidē nox nocti indi-
cat scientiā: qz (tu fabricatus es aurozā et solē)
id est ininū et p'fectōz sapiétie: hoc est incipien-
tes et p'fectos seu carnales et spiritales. Et vt
vniuersaliter tua dona cōplectar

**Tu fecisti oēs terminos terre: estatē et
ver tu plasmasti ea.**

Tu fecisti oēs terminos terre terminas enī
grām tuā quā das ecclesie tue ad mensurā. nō
enī p'fuit in virtute et grā vnusquisq; quantū
cupit s; quantū placet ei diuidere terre sue qui-
t. i. minus ponit qz vnusquisq; p'p'riū donū ha-
bet a deo alius sic et alius sic. (estatē) .i. fructu-
tes spū et charitate (et ver) .i. nouellos in fide
et virtutib; (tu plasmasti ea) .i. neutraliter dictus
est ac si diceret et p'fectos et nouellos oēs tu fe-
cisti. nō ergo gloriēnt qđ nō acceperint. Da-
gna p'mendatio grē dei est in eccia christi. de-
inde et p' suis orat. d.

**Memor esto huius: inimicus imprope-
rauit dño: et p'p'is insipiens incitauit no-
men tuum.**

Memor esto huius scz p'gregatōis tue p'
qua orauit sup'ius et si nō palcat saltē reliq̃a-
tum et declarās cuius cōgregatōis ponit etiā
cecitatē eius tanquā intelligēs et gemens sicq;
p' eis orat vt eoz cōfiteat errata euz subdit (in-
imicus improperaui dño) vt bis. p'p'is enī iu-
daicus multa opprobria dixit christo (et idē
(p'p'is insipiens) nō puidens in futuro et dure

eternis incitauit) .i. exacerbauit super se (no-
men tuū) qz tot miracula vidit et esse dñm nō
credidit et insup quem adorare debuerat occi-
dit. S; qz qđā erat credituri postulat p' eis. d.

**Ne tradas bestiis animas cōfidentes ti-
bi: et animas pauperū tuozū ne obliui-
scaris in finem.**

Ne tradas bestiis .i. malignis spiritib; (a-
nimas cōfidentes tibi) cōfessione fidei et laudis
vel qui p'nitens p'sitet p'ctā et aias paupum
tuozū) .i. p'emptoz mundi vel de se nō p'sumē-
tium (ne obliuiscaris in finē) .i. finaliter et si ad
horā irasci videaris. q' prius videbant diuites
stantes iusticiā suā: modo sunt paupes nō
audentes oculos suos leuare ad celū. **Memor**
quasi obliui a te videt dum c'suriūt. duz s'itūt
dum p'solationē terrenā a te nō accipiūt. dum
tribulant. dum respiciunt. sed in finē nō obli-
uisceris qñ eternaliter remunerabunt.

**Respice in testamentū tuum: qz repleti
sunt qui obscurati sunt terre domib; ini-
quitatum.**

Respice in testamentū tuū .i. in p'missionē
tuā reli. quib; factā ē est imple et redde qđ p'mi-
sisti vt reliq̃e salue fiant. **Memor** p'missōis
qz merita deficiūt eis. Et necesse est vt respici-
as qz cōtrario mlti infideles indei in quib; ce-
citas p'tigit (repleti sunt domib; iniquitatū) .i.
cordib; malis et iniq; in quib; lib'et' habitāt
et p'seuerant tanquā in domib; sicut mūdi cor-
de in p'sciētis suis scz illi (q' obscurati sunt ter-
re) .i. terra. hoc est amore terreneitatis et terre-
nis desiderijs q' obscurāt lumē rōis qz oculos
suos statuerūt declinare i terrā. et idē dico respice.

**Ne auertat hūilis factus p'susus: paup
et in eo p's laudabūt nomen tuū.**

Ne auertat a te et a tua mīa seu respectu tue
clemētie (hūilis factus) p'sitendo p'ctā suā (p'su-
sus) qz si auertat p'fundet et bestiis tradere
tur. v' hūilis p' suā p'sessionē (factus p'susus)
ille ei vere meret veniā q' nō timet p'dere famā
ne p'det p'sciam. Et si nō auertat (paup et iops)
spū .i. hūiles q' nihil in h' mūdo appetūt et de se
nō p'sumūt q' ope hūana destituti sunt et a solo
deo opem q'runt (laudabūt nomen tuū) grās
agendo seu p'ctā p'sitendo et eterna q'rendo. Et
postquā p' p'sentib; orauit p'sequenter de p'i-
nacib; nō tam orādo q' p'ph'ando subiūgit.

**Exurge dñe iudica causam tuā: memor
esto improprio et tuoz eoz que ab insi-
piente sunt tota die.**

Exurge aduersus palcas o' (deus) qui dis-
simulādo dormire videris (iudica causā tuā)

quam nos cōtra insultantes tibi ⁊ detrahentes suscepimus defendendas iudica inq̃ tuis dans coronā: hostibz penā. Unde sequit̃ (memor esto impiorū tuorū) quereb̃ tu sustinui tibi p nobis vel nūc ecclia sustinet sc̃z (eorū que ab insipiente) p̃p̃o (sunt) facta ⁊ fiunt (tota die) id est assidue nec enī decerunt insultantes vsq̃ in finē seculi. Contempt⁹ est christus a iudeis ambulans in terra cōtemnē quonidie a falsis christianis sedens in celo. Insipiens est q̃ deū nō cognouit aut cognoscens puer seruauit. Tales improbant dño deo ⁊ membris eius modo blasphemando: modo deridendo: modo inuadendo: modo adulando. Et taliū memor erit deus in iudicio vt vindict ⁊ damnet. nō oim tamen nisi eorū tñ qui in hoc pctō sunt tota die ⁊ semp nō eorū qui ante finem p penitentiam emendant. Et quasi repetendo ⁊ addendo subdit.

Ne obliuiscaris voces inimicorū tuorū: superbia eorum qui te oderunt: ascendet semper.

Ne obliuiscaris voces inimicorū tuorū (te blasphemantiū tibiq̃ detrahentiū sc̃z improperia ab ipsis tibi illata. q. d. ne dissimules iudicare ⁊ punire eos tanquā eorū oblitus fueris. Nam in hoc culpa grauior extitit qz nō solū ab insipientibz sed etiā ab inimicis impropria illata sunt culpabilius enī est p inimiciā peccare q̃ p ignorantia tñ varijs pctā eos obligauit. Et merito hoc debes facere qz (supbia) tam execrabile malū (eorū qui te oderūt) regnū nūm refutantes (ascendit). i. incendit ⁊ crescit (semp). i. iugiter ⁊ multipliciter. Nolunt resipiscere sed magis et magis pficiunt in malū quonidie. dum enī tu differis penas illi crescūt in blasphemias.

Oratio.

Creator omnīū elementorū deus ante secula rex eterne memēto gregis tui quem effusione cruoris tui redemisti atq̃ omnīū te querentium voces p̃p̃iatu exaudi. **P. d.**

Psalmus de exhortatione ad humilitatem vt districtū dei iudiciū euitet in quo supbi damnabunt et humiles exaltabuntur. **ps. lxxiiij.**

Confitebimur tibi deus confitebimur et inuocabim⁹ nomen tuū.

Auctor psalmi. p̃pha dauid. Titulus talis est In finē ne corūpas psalmus cāici asaph hoc est iste psalmus qui est nobis causa cāici. i. iocunditatis ⁊ delectatōis qz humilibz eter-

nam p̃miciat beatitudinē pponit asaph. i. synagoge sc̃z infideli inuitans in finē. i. in christi cōformitatē sic monendo ne corūpas te. i. ne supbias qz sicut humilitas custos est virtutū ita ecōtrario supbia corruptio. **Materia:** exhortatio ad humilitatē. hic enī psalm⁹ medici nam hūilitatis apportat cōtra tumorē supbie et loquit̃ ipse christus modo p se modo in psona membrorū ⁊ ecclie. **Intentio:** monere om̃s ad humilitatē vt sic omnipotentis dei districtū iudiciū euitare valeant ⁊ ne quis supbus de se p̃sumat nec hūilis de deo desperet. **Sentētia** in generali: p̃pha in psona christi ⁊ membrorū exhortat̃ supbos ad humilitatē pponendo eis damnationē quam supbi sunt in futuro habituri ⁊ exaltationē quam hūiles sunt assecuturi. **Sentētia** in speciali. Asaph ergo certus depromissis incipit sic iam humiles facit (Confitebimur) de peccatis p̃teritis (tibi) pio indulgenti o (deus) qz tibi soli peccauim⁹ (confitebimur) etiam p̃fessione laudis de beneficijs obtentis (⁊ inuocabim⁹ nomen tuū) p alijs beneficijs obtinendis. **Uel** (confitebimur tibi deus) pctā. deinde repetit̃ confitebimur qz p̃fessio peccatorū frequens esse debet. **Unū** bonorū est confessio pctōrū hec est enī inchoatio iusticie. post p̃fessionē sequit̃ inuocatio vnde subdit et inuocabim⁹ nomen tuū in auxiliū. primū ergo pctā tua confitere et non semel sed iterū et quotiens peccaueris totiens p̃fiteri prius a te expelle pctā et deinde inuoca et intus voca et inuita deum ad cor tuum sic mundatū. Nam si pius inuocaueris nō exaudieris. **Iam** vero dignus eris dñi nomē inuocare atq̃ ipi⁹ opa ceteris p̃dicare hec quippe est regula sancte de uotionis prius p̃fiteri pctā post inuocare deū et tandē narrare. Unde ⁊ subdit.

Narrabimus mirabilia tua: cuz acceperis tempus ego iusticias iudicabo.

Narrabimus mirabilia tua) que p redemptionē generis humani fecisti. p p̃fessionē enī in qua om̃ia lauantur acuiamur malis: ⁊ p inuocationē implenur bonis. ac tandē de plenitudine eructantes narrare possum⁹. **Sz** qz deinde futurū est iudiciū iam ipse dñs inuocat⁹ respōdet ⁊ loquit̃ p semetip̃s d. (cū acceperis tps) iudicandi a me p̃stam⁹. sc̃dm hominē enī accipit qd ipse deus dat (ego) christus (iusticias iudicabo) faciēdo qd requirit iusticia ⁊ reddēdo vnicuiq̃ iuxta merita sua. **Sia** mie sue pius iusticias p̃dicat sic iusticias iudicat vt iusticias iudicabit qz nō solū mala apta imo et ea q̃ videntur modo bñ facta. **Audi** g nunc enī p suos.

predicantē nam si p̄tempseris ip̄e iudex minatur tibi iudiciū. Quāto aut̄ opus sit narrare mirabilia eius ostendit cum subinfert.

Liquefacta est terra et omnes qui habitant in ea: ego cōfirmaui colūnas eius.

Liquefacta est terra) deinde exponit quid terrā dixit (et) p. i. (om̄s qui habitāt) p̄ amorē (in ea). i. qui studio et voluntate in terrenis p̄seuerant et in eis p̄sident. Terra prius firma liquefacta est q̄n̄ hoīes terreni a stabilitate virtutis et iusticie liquefuerunt et in diuersas p̄cupiscentias et vicia defluerunt. **S**ed ego dñs nō sup̄flitiorum extractor sed p̄ctorū donator (p̄firmari colūnas eius) sc̄z discipulos. nam resurgens mortē nō esse timendā demonstrauit et ascendens spiritu misso corda discipulorū inflāmauit et sic colūnas terre ante nutantes cōfirmauit. Quotidie etiā hoīes iustos et sanctos quorum meritis et doctrinis alij sustentant deus firmat in bono virtutibus et diuino amore nutriendo. Nam sicut liquefecit quis cupiditate inferiorū ita roborat charitate superiorū. Et.

Dixi iniquis nolite inique agere: et de delinquentibus nolite exaltare cornu.

Dixi) p̄ columnas p̄firmatas et ad p̄dicandum missas. Non dixerūt illi sed ip̄e qui loq̄batur in eis (iniquis). i. generaliter omnibus malis (nolite inique agere). i. nō p̄seueretis in malis sed recedite ab eis et caute de futuris. **N**olum est enim peccare p̄cius est p̄seuerare sed p̄niciosius est se defendendo culpā excusare vnde subdit (et delinquentibus). i. p̄ctā defendentibus dixit (nolite exaltare cornu). i. nolite elatuari in sup̄bia nolite elate defendere p̄ctā sed penitendo et vos accusando delete ea. q. d. si iam fecistis iniquitatē p̄ cupiditatē ne defendatis p̄ elationē nec excusentis per vos vel per alium vt p̄ diabolum vel p̄suasores seu p̄ quencumq̄ modū. Et sequit̄ alia p̄hibitio.

Nolite extollere in altū cornu vestrum: nolite loqui aduersum deū iniquitatē.

Nolite extollere in altū cornu vestrum) id est nolite vos erigere cōtra deū qui sup̄ omnes altus est. et int̄m nolite sup̄bire vt culpā peccatorum reflectatis in auctore vestrum sic duobus modis solent iniqui exaltare cornu suū videlicet aut seip̄os defendendo. aut ip̄m altissimū accusando p̄pterea subdit exponēdo qd̄ dixerat (nolite loqui) saltem corde et si nō lingua (aduersum deum iniquitatē) cōtra eum blasphemā cogitatione remurmurādo vt ille qui dicit se iniuste pati qd̄ est iniustū facere deū vel qui non sua culpa sed necessitate stellarū dicit se

peccasse vt deo nō sibi sit imputandū vel qui scit sua p̄ctā sed impunitatē sibi p̄mittit quā si deus res humanas nesciat vel nō curet. **N**ō autem nō faciatis hec.

Quia neq̄ ab oriente neq̄ ab occidente neq̄ a desertis montibus: quoniā deus iudex est.

Quia neq̄ ab oriente neq̄ ab occidente) quasi mundi terminis (neq̄ a desertis montibus). i. secretis locis et intermedijs subintelligitur est aliquis exp̄pers iudicij dei. qz ex nulla parte p̄t aliquid iudiciū diuinū effugere (quoniā deus) qui vbiq̄ p̄sens et vitari nō p̄t (iudex est) nō solū factorū sed etia3 verborū cogitationū et intentionū. **S**i homo iudex esset minus fortassis timeri potuisset sed qm̄ deus iudex est om̄s ei seruiant: omnes p̄ceptis eius obediant nullus cōtra eum amplius loqui p̄sumat. Et cōmendat deum iudicē qz ip̄e qui talis est.

Nunc humiliat et hūc exaltat: qz calix in manu dñi vini meri plenus mīto.

Nunc) qui se exaltat sc̄z superbū cornu per superbiam extollentē (humiliat) sc̄z deijciēdo et (hunc) qui se humiliat sc̄z humilē se nō extolentem (exaltat) sc̄z honorādo qd̄ potest (qz calix). i. p̄pinatio et dispensatio (vini meri) et purit̄ id est iusti iudicij est (in manu). i. p̄tate (dñi). i. christi (plenus mīto). i. misericōdia in iudicio qz alijs dabit̄ vita p̄ misericōdiam alijs mors p̄ iusticiam. retributionē meritorū in dispositiōe diuina assimilat calici qui habet in seruinū mīxtum cum fecibus ita qz feces eius sint inferius ac vinū claretū et meratū superius. p̄ vinū meratum qd̄ bibent iusti significat retributionē bonorū p̄ feces quas bibent p̄ctōres retributionem p̄ctorū.

Et inclinavit ex hoc in hoc: verūtamē fex eius nō est exinanita: bibent omnes peccatores terre.

Et hoc mīxtū (inclinavit ex hoc in hoc) loquitur neutraliter quasi de duobus vasis quibus liquor infundit̄. i. inclinat et p̄pinat omnibus generaliter et abundanter p̄ qualitate gestorū. oēs em̄ sentient mīam et iudiciū et licet inclinet calicem (verūtamē fex eius) sc̄z calicis. i. p̄nā et vindicta bibentibus austerā malis refuata (nō est exinanita) et euacuata. i. nō finiet qui sapor amaritudinis eius duret in eternū et de hac fecerit penalitatem (bibent om̄s p̄ctōres terre) et impij in terrenis delectant̄ qz nullus eorū excluditur a damnatiōe cōmuni. **O**mnes ergo peccatores bibent.

Ego autē annuntiabo in seculū: canta-
bo deo iacob.

Ego autem) christus cum corpore meo inte-
rim (annūciabo) euangeliz et voluntatē dei
alijavel dei iusticiā et miām in suo iudicio fa-
ciendā (in seculū). i. quādiu seculū erit. quādiu
enim durabit hoc seculū christus et sui p̄dica-
bunt euāgeliū (cantabo deo). i. ad honorē dei
(iacob) hoc est cum gaudio laudabo eum qui
specialiter est deus illoz. q̄ spiritualiter sunt ia-
cob. Quāvis enī deus sit omnīz tñ speciali-
ter dicit deus iustozū qui sunt supplantatores
viciozū deinde p̄nunciat iudiciū vbi predicat
malos humiliari et bonos exaltari. Unde et
subdit.

Et omnia cornua pctōz cōfringā: et ex-
altabunt cornua iusti.

Et omnia cornua pctōz) scz imperiū. dñā
tionem: dignitates: p̄tates: honores: diuitias:
superbiā et p̄sumptōes impioz qui hic erigūt
et modo frangi nolunt quibz cornibz tanquā
thauri indomiti alios impetunt alios feriunt
et impellunt (cōfringā) finaliter in iudicio ca-
ad nihilū redigendo (et exaltabunt) tunc (cor-
nua iusti) scz fides charitas ceteraq; virtutes q̄
sunt munera christi et sublimitas iusti quibz se
ab inimicis eccie iusti defendunt iposq; valen-
ter impetūt et p̄sternūt que mirabilis deus euz
ad iudiciū venerit in gloria sua mirifice exal-
tabit. Et hoc est qd̄ ante dixit hunc humiliat
et hunc exaltat. Colligat ergo ex his verbis
vnusquisq; qualē se debeat exhibere caueatq;
sicut in titulo p̄missus est ne se ipm corūpat et
pereat pctōres supbos imitādo et dño resisten-
do. Sed potius humiles iustos studeat imita-
ri quatenus in futuro regno mereatur a dño
exaltari bec est quippe intentio et vtilitas hui⁹
psalmi.

Ratio.

Pastor bone qui p̄pter mortaliū outū redem-
ptionem hausisti calicē passionis: nomen tuū
supplices inuocamus. vt sup calūnas sapien-
tie nos stabilitos septiformi spiritus sanctifi-
catione cōfirmes. Per dñm.

Psalmus de dei noticia et habitatio
ne in sanctis ac cōfractōne armoz dia-
boli in eis nec nō de reproboz duritia et
terribili dei iudicio. ps. lxxv.

Notus in iudea de

Notus in israel magnū non: n̄ eius.
Auctor psalmi p̄pheta dauid. Ti-
tulus hic est. In finem in carminibus psal-
mus asaph. canicū ad assyrios. h̄ est psalm⁹

iste p̄ponitur asaph. i. fideli synagoge vt nō ex-
tristitia vel ex necessitate sed in carminibz. i. in
laudibz et exultatōe p̄seueret in bono vsq; in fi-
nem vite sue. qui psalmus nō solum p̄ponitur
asaph s; etiā est canicū qz agit de donis chris-
ti scz qz notus: qz habitat: qz illuminat: qz sal-
uat: referendū ad assyrios. i. ad om̄s recte viue-
re volētes. assyrij enī interpretant dirigētes qz li-
cet p̄ncipaliter lex loquat̄ his qui in lege sunt
tamen quēcūq; sc̄pta sunt ad nostrā doctrinā
scripta sunt. Et hoc canicū est contra iudeos
qui se nō dirigūt ad deū sed errant et erigūt se
cōtra christū suam querentes statuere iusticiā
et sine gratia habere salutē. Materia: noticiā
deuotio quam habent fideles de christo. In-
tentio: monere fideles et deuotos qui se deo vo-
uerunt quatenus cum laudibz et exultatōe in
voto p̄seuerent vt sc̄ptos et hic et in futuro deo
reddant. Sententia in generali. p̄pheta in isto
psalmo narrat qualiter deus in ecclesia siue in cō-
gregatōe fidelīū p̄ iudeā et isrl̄ intellecta vera-
citer cognoscit et magnus predicat quiescit p̄-
benigniter. liberat potenter reprimit et punit ad-
uersarios ī finali iudicio terribiliter. hortatq;
fideles vt ipi deuota faciāt et munera offerāt
Sententia in speciali: fidelis ergo asaph cō-
futans iudeos ait. (Notus) est (in iudea) vera-
et spirituali puta in eccia catholica (deus) iudea
enim interpretat cōfessio et ergo iudea vera est
christi eccia credens in eum et p̄fitens pecca-
ta et (in israel) vero et spirituali qui deum p̄ fi-
dem videt. israel enim interpretat vir videns
deum (magnū) est (nomen eius). i. magnifica-
tur et honorat nō blasphemāt sicut p̄ malos.
Bene notus in iudea deus dicit qz ex p̄fessio-
ne peccati noticiā dei habet. apte etiam iudea
ante israel memorat qz p̄ p̄fessionē ad dei vi-
sionem puenit. Si ergo deū vis videre prius
p̄fitere et sic in te sit locus deo. vnde sequit̄.

Et factus est in pace locus eius: et ha-
bitatio eius in syon.

Et sic (factus est in pace) scz in vera hierl̄m
id est in corde tranquillo et pacato cum deo (lo-
cus eius) qui est auctor et amator pacis. Quā-
diu enim non confiteris peccata quodāmo-
do rixaris cum deo sed confitendo incipis pa-
cem habere cum eo et ita fit ei locus in corde
tuo. in pace perfectio est vbi nihil repugnat.
(et habitatio eius in syon) vera id est in eis qui
iam mente et corde diuina speculantur. An-
te ipse dicit. Et inhabitabo et inambulabo
in eis. Syon enim interpretat speculatio. ipa
est ecclesia que in altitudine moratur diuine

contemplationis postmodum fructura beatitudi-
dine ipsius apte visionis.

Ibi confregit potentias: arcum scutum gla-
dium et bellum.

Ibi scilicet in pace et in syon (confregit) et destru-
xit (potentias) et vires (arcum). id est delectatione pec-
cati que subito feriunt et usque ad cor penetrant
(scutum). id est mala voluntate scilicet consensu sicut bo-
na voluntas dicitur alibi scutum et gladium. id est actum
peccandi quo anima et primus occidit (et bel-
lum). id est consuetudinem qua deus quotidie impu-
gnatur. **U**el (ibi) confregit potentias demonum et
arma eorum quas exponit per prescientiam arcum qui
de longe percutit. id est deceptores et dolos (scutum) de-
fensionis peccati et omne illud unde superbe se
pregunt (et gladium). id est omne illud quo pugnat
contra deum (et bellum) carnis contra spiritum et impu-
gnatione viciorum he sunt diabolice potentie quas
omnipotens deus confringit et destruit in paci-
fico corde ubi enim deus auctor pacis venit hec
omnia fugiunt deinde convertit se ad ipsum dominum
quasi dicens. **Tu** domine qui confringis tantas
potentias hoc ordine facis.

Illuminans tu mirabiliter a montibus
eternis: turbati sunt omnes insipientes
corde.

Illuminans mundum (tu) et non alius (mira-
biliter) quia spiritualiter vel miraculis et prodigiis
(a montibus eternis). id est per montes eternos scilicet per
apostolos et predicatorum sanctos qui sunt montes propter
altitudinem vite et iusticie. eterni quia semper cum domino
mansuri. **I**stos montes prius illuminavit eter-
nus sol ut per eos postmodum terram suam. id est ecclesiam
illuminaret. Quibus predicantibus vitam eternam
et signa facientibus hominibusque per eos illumina-
tis vitam presentem prementibus et futuram aman-
tibus (turbati sunt) inde (omnes insipientes cor-
de) terrena tantum sapientes. **E**t quid fecerunt tur-
bati illi.

Dormierunt somnum suum: et nihil invene-
runt omnes viri divitiarum in manibus suis.

Dormierunt somnum suum in his presentibus quie-
scentes. Somnus eorum est vita presentis ibi dor-
mierunt ibi delectando quieverunt. **A**mauerunt
presentiam et dormierunt. id est delectati sunt in ipsis refri-
gescentes ab eternis. **E**t sic illis facta sunt ista
presentia delictiosa quomodo qui videt per som-
nium inuenisse se thesaurum. **S**omnium fecit illi
divitum. evigilatio fecit pauperem. sic transit som-
nus iste. transit vita ista. **S**omnium presentis vite
illos divites fecit. evigilatio autem post hanc vi-
tam pauperes prodat. unde sequitur (et) postquam
omnia transierunt tandem a somno suscitati (nihil

nihil inveniunt omnes viri) et servi (divitiarum)
id est a divitiis possessi (avari enim non habent
divitias sed habent ab eis (in manibus suis)). id est
in presentia sua quia nihil in manibus pauperum po-
suerunt. ut enim **Aug.** dicit. manus pauperum
gastrophilantium dei sunt in quibus si terrena mi-
tis largiendo servas. **E**t quia cum terrena dili-
gunt cor a supernis indurat ideo subdit.

Ab increpatione tua deus iacob: dormi-
tauerunt qui ascenderunt equos.

Ab increpatione tua o (deus iacob). id est populi
iunioris et electi scilicet christiani (dormitauerunt)
cordis cecitate et obstinatione. **U**nam sopiti sunt
in terrenis ut dei increpationes non audirent et
eo illos excitante ad lumen verum non respira-
rent. **N**on vigilauerunt in corde quia de increpa-
tione durum cor habuerunt duricia enim cordis
obdormitio est. **E**cce ipse deus nunc increpat
peccatores. sonat euangelica tuba. minatur iudicium
et eternas penas inter tanta tonitrua adhuc
dormiunt superbi nec volunt vitam veterem dila-
nare et in novam vigilare. **S**ed qui dormitave-
runt (qui ascenderunt equos) superbie et in illis
unde superbi se extulerunt scilicet in pompa secu-
li in honoribus in potestatibus in dignitatibus in in-
certo divitiarum. **T**ales sunt equi eorum quibus tan-
quam indomitis in eternum feruntur supplicium.
Et bene ait dormitauerunt quia hic incipiunt dor-
mire sed perpetuus eorum somnus erit in eterna
morte. **S**ed quod dormientes non sentiunt mo-
do: sentient in futuro. quia

Tu terribilis es et quis resistet tibi: ex-
tunc ira tua.

Tu terribilis futurus (es) in iudicio. id est ter-
ribilis appebis scilicet malis et licet hic aliquo mo-
do resistent tunc (quis resistet) et contraire pote-
rit tibi in tanto tuo terrore vel iram tuam eva-
dere. quia d. nullus. quia (ex tunc) scilicet in iudicio fu-
turo erit (ira tua) manifesta ac deserviet et dura-
bit quia nihil ulterius per patientiam dissimilabit
nec per penitentiam dissolvetur. quia d. quia te increpan-
tem et minantem pretempserunt postmodum terribi-
lem et iratum inveniunt sunt et qui modo sic dor-
mitauerunt non cogitarent de eternis tunc sen-
tient in tormentis. **U**nde et subdit.

De celo auditum fecisti iudicium: terra tre-
muit et quieuit.

De celo veniens cum angelis (auditum). id est
omnibus notum (fecisti). id est facies ubi ponit pre-
teritum per futuro (iudicium) exercendum et tunc fiet
quod subiungitur (quia terra tremuit et quieuit). id est ter-
reni audito iudicio terrebunt et timebunt et per-
da presentia descendent a malis suis sed non a suppliciis

Delius aut modo timent et descerent. **Ter-**
rena conscientia que modo se turbat et laborat
tunc tremere et quiescere habet iam tunc non in-
ueniet quod faciat mala sed multa sentiet unde con-
tremiscat tormenta. **I**ta aut fiet.

Cum exurgeret in iudicio deus: ut sal-
uos faceret omnes mansuetos terre

Cum exurgeret. i. exurget (in iudicio). i.
ad iudicandum omnes (deus) scilicet christus iesus.
Exurgere dicitur quod potens appebit qui hic hu-
milis apparuit scilicet vindicans qui hic deus
omnia punit. **S**ed ne putes iudicium ad solam da-
nationem iniquorum fieri subdit (ut saluos face-
ret). i. faciat omnes mansuetos terre) quod non ascen-
derit equos superbie sed in hac terra propter deum
fuerunt mansueti mites simplices et patientes.
qui in humilitate confessi sunt peccata sua et pacem me-
tis habuerunt qui iugum domini non detrectant. **E**t merito
saluat mansuetos.

Quam cogitatio hominis confitebitur tibi: et re-
liquie cogitationis diem festum agent tibi.

Quam cogitatio hominis) mansueti prima scilicet
qua dant mala et incipit bona (confitebitur tibi)
ut dimittas ei peccata et sic cogitationem primam sequi-
tur confessio (et reliquie cogitationis) huius. i. reli-
que cogitationes post primam scilicet quibus recordatur
mala preterita ut lugeat et bona prestita ut speret
(diem festum agent tibi) gratias agendo per sanationem
ne quod est solennia celebrare. primum quidem quod ho-
mo conuersus ad deum et recogitat omnia mala que
fecit que locutus est que cogitauit atque ea per con-
fessionem humiliter aperit habet per confusionem: habet tri-
stitiam et compunctionem sed deinde post pactam
penitentiam post consecutam a deo remissionem et gratiam
cum incipit recogitare que cogitauit et pensa-
re de quibus sordibus ac vicijis peccatis prius dominus
cum liberauit contra insuper et bona spiritalia con-
tulit incipit intra se gaudere diuine bonitati gra-
tias agere sicque faciendo diem festum agit deo.
Deinde postquam ostendit qualiter propter superbiam
et mundi delectationem damnum reprobis et quod
per humilitatem et bonam confessionem saluentur mansue-
ti sequitur utilis admonitio omnibus cum dicitur.

Clouete et reddite domino deo vestro: omnes
qui in circuitu eius affertis munera.

Clouete) mente quolibet bonum (et reddite)
ope (domino deo vestro) vota que fecistis alioquin
de voto rei eritis quod nihil vouere profuit nisi et red-
dere subsequatur. **I**ustus est quidem et utile nobis
ne simul peccemus cum reprobis sed potius sal-
uemur cum iustis ut terribile deum quibus possu-
mus votis et muneribus placare studeamus (omnes
qui in circuitu eius) scilicet dei creature per fidei affer-

tis munera). i. volentes vel quecumque bona
Qui dei ut dignum est seruituti seipos subiiciunt
in circuitu eius munera offerunt sicut famuli qui
stipando dominum suum circueunt. **I**pse enim est in me-
dio colentium se et sua vota soluentium. quod omnibus
in se credentibus equaliter fauet omnes ad se veni-
entes recipit neminem spernit. **E**t sciendum quod alia
sunt vota communia omnibus scilicet de his sine quibus
non est salus. ut vouere fidem in baptismo et
abrenunciare diabolo et pompis eius non super-
bire non occidere non odire fratrem. et huiusmodi
que etiam si non promittimus soluere debemus et de
his precipit omnibus vouete et reddite. **A**lia sunt
vota propria singulorum ut castitas ieiunium relin-
quere omnia et huiusmodi. et ad hec vouenda nos
inuitat non precipit ut voueamus sed ut vota red-
damus. d. vouete et reddite. i. si vouetis reddi-
te. voueant ergo omnes votum domino aut hoc aut il-
lud sicut diuina gratia unicuique donauerit et red-
dant vota sua et sic in circuitu eius omnes offe-
rant munera. **E**t subiungit cui et quare. d. vou-
ete inquit et reddite.

Terribili et ei qui aufert spiritum principum
terribili apud omnes reges terre

Terribili) qui timendus est et quod terribilis
ideo si non amore vel timore facite ne a terribi-
li puniamini (et ei qui aufert spiritum principum) scilicet
terrenorum quoniam vult. quod d. non solum alijs est terribi-
lis sed etiam principibus. non autem qui aufert vitam
quod vult et illi faciunt qui corpus occidunt sed ipsum
spiritum auferre dicitur ut tanto magis ille timea-
tur qui habet potestatem et corpus et animam perdere
in gehennam. nec dicit qui aufert spiritum hominum sed
ipsorum etiam principum ut intelligat deus princeps
esse super principes. potestas super potestates. tanquam rex
regum et dominus dominantium. recte ergo subdit (ter-
ribili apud reges terre) qui etiam alijs sunt terri-
biles quod terret reges terre et oportet omnes eum ti-
mere. **Q**ui (qui aufert spiritum principum). i. au-
dacious superborum si spiritum superbie et tumores dan-
do spiritum suum et sic facit eos reges sui ipsorum unde
subdit (terribili apud reges terre) reges ter-
re sunt qui carnem suam spiritaliter regunt. reges
sui et deo subiecti. **S**ancti enim et perfecti viri ut
mirabile deum in iudicio suo placatum inueniant
semper hic apud se terribiles prestant suasque cul-
pas districte iudicant quatenus in illo distri-
cto iudicio inuidicabiles fiant.

Oratio.

Cogitationibus te presentibus effectum largire
terribilis deus ut a montibus eternis illumina-
ti dum resurrectionis tue gloriam suscepimus sus-
turi iudicij ignominia carcamus. **Q**ui vi.

Psalumus de mutatiōe ire dei in mi-
sericordiā: et de incarnatiōe christi de di-
uersis dei operibz et miraculis ac libera-
tione ppli sui a tribulationibz et pericu-
lis. ps. lxxvi.

Voce mea ad do-
minum clamaui: voce mea ad deū
et intendit mihi.

Auctor psalmi ppheta dauid. Titulus in fi-
nem p iditbun psalmus asaph. Et est sensus
psalmus ille attribuit asaph. i. fidei cōgrega-
tioni que hic loquitur agit p iditbun. i. de se scz
congregatiōe transiliente in finem. i. in christū
ultra quem nihil est. Quicunqz ergo ad istum
finem vult venire debet omnia transitoria trā-
sire et ad ipm qui incōmutabilis est totis nisi-
bus anhelare. Materia. ptemp? seculi et tpa-
lium ac desiderii dei et eternoz. Intentio: mo-
nere desideria et illecebras seculi calcare et ni-
hil nisi illū ex quo sunt omnia sibi pponere ad
qd nos suo exemplo iste transiliens conat in-
struere. Snia in generali ppheta in isto psal-
mo loquit in psona fidelis pgregatiōis et cu-
iuslibet viri pfecti qui ptemptis terrenis deū
gemitu et opatiōe requirit quo psecuto in eius
amore et ptemplatiōe suauiter requiescit et agit
de mutatiōe ire dei in misericordiā. et de incarna-
tione christi de diuersis dei opibz et christi mi-
raculis. de liberatiōe ppli sui et fideiū ab immi-
nentibz tribulationibz et piculis. Snia in spe-
ciali. Asaph ergo omnia transiliens et solum
deum querens ait (Voce). i. intensiōe deuoti-
onis (mea) non aliena ab affectu cordis (ad
dñm clamaui) nō aliud ab eo petens nisi ipm
clamor ad deū nō est tam sonus vocis qz desi-
derium cordis. Qui multū desiderat multū
clamat. Et ex intenso affectu ingeminans ad-
dit (voce mea ad deū) scz clamaui ostendens
se clamare ad ipm qz nō solū dñs sed et deus
est. q. d. sic clamaui vt sit mihi dñs et deus. Et
nō frustra se clamaſse ostendit subdens (et in-
tendit mihi) me exaudiendo et pſolando qz p-
pe est omnibz inuocantibz eū et semper adest
querentibz se nō aliud ab eo. Et nō solū alio
tpe sed etiam.

In die tribulationis mee deum exqui-
siui manibz meis nocte cōtra eum: et nō
sum deceptus.

In die tribulatiōis mee in qua alij querūt
deca ex ire (deū) tñ nō ab eo aliud (exquisiui)
vt in eo sit mihi quies nec solū voce sed etiam
(manibz meis). i. operibz bonis. ecce qz opera

nostra nobis tacentibz clamant et nō solū die
sed etiam (nocte) in quo notat orandi assidui-
tatem. q. d. quesui quondie. Vel idē dicit hic
nox comparatiōe lucis eterne qd supra dies cō-
paratiōe vite maloz qui dicim nō habent scz
vita ista. i. hoc seculū qd est tribulatio illi qui
desiderat celū (ptra cum). i. corā deo nō corā
hominibz vt videret ab eis (et nō suz decept?)
qz inueni et cōsecutus sum qd querebā. Quis
enim quesuit deū et nō inuenit? Et merito nō
sum deceptus qz.

Renuit cōsolari anima mea memor sui
dei et delectatus sum et exercitatus sum
et defecit spiritus meus.

Renuit cōsolari anima mea in alijs qz in
deo et respuit omnē humanā pſolatiōē diuis-
tes huius seculi tedio affecti solent bona tpa-
lia pſpicere et tristitia delinire sed vir sanctus
qui hic luget qz ab eternis gaudijs cecidit cō-
solatiōes de tpalibz nō admittit. Et ideo (me-
mor sui dei) in q est suauitas pſolatiōis (et de-
lectatus suz) in hac memoria qd plus est qz cō-
solatus. Et qz amor dei vacare nō potest recte
subiungit (et exercitatus sum) in meditatiōe et
contemplatiōe ipius (et defecit spiritus meus)
Ibi enim spūs human? defecit vbi spūs diui-
nus cōualeſcit. fortis est enī vt mors dilectio.
Et cum mortē ab omni delectatiōe mundi ne-
cat. Et exponit exercitatiōē.

Anticipauerūt vigilias oculi mei: tur-
batus sum et nō sum locutus.

Anticipauerūt. i. puenērūt (vigilias) alioz.
(oculi mei) ante tps surgēdo ad orandū et lau-
dandum deū qz amor dei somniū a corpore ex-
cutit. torporē fugat. animū sollicitat. paces qz
malā rumpit inter corpus et spiritū et verbor.
strepitū cōpescit et ideo bene subdit (turbatus
sum) de hūana fragilitate et miseria. vel qz nō
dum potui psequi qd quero (et nō sum locu-
tus) alicui querens solaciū humani colloquiū
vel cōtra deū murmurādo. Non tñ cessat sed
conat inuenire remediū nec iam ab omni tū-
multu sēli intra secretū cordis se rapiens ocio
sum tenet solaciū. Unde subdit.

Cogitavi dies antiquos: et annos eter-
nos in mente habui.

Cogitavi dies antiquos) ade in quibz cor-
ruit hō a sua stabilitate qñ in primis pētibz
hunc defectū meruim? i. cogitavi quid pſigit
ade p inobedientiā et ex illo cognoui hūc de-
fectum hominis esse et cōtra (annos eternos)
quos homo pſistens haberet in quibz nō erit
iste defectus et qz nulla mors interrumpere pōt

(in mente habui). i. in memoria desiderio. q. d. vidi bona que perdidit et mala que inueni et ideo turbor quia homo stultus antiquos et labentes dies magnopere desiderat et illos annos eternos nos qui stant negligit et non querit.

Et meditatus sum nocte cum corde meo: et exercitabar et scopebam spiritum meum.

Et meditatus sum de diebus illis (nocte) in secreto. non enim ad meditationem pergruit. tractans (cum corde meo). i. cum ratione si quomodo possem redire et puenire ad annos eternos. non querit huius rei consciunt nisi cor suum et exercitabar in hac meditatione hec et alia cogitando (et scopebam spiritum meum). i. scrutando purgabam mentem meam et mundabam ab omnibus culpis et dei offensis ut videre possem. hoc exercitium commendat Aug. d. **Q**uoniam animae date mihi hominem qui pungat in cubili suo qui quod ridet resculpat spiritum suum. qui resistat laudibus hominum. qui non acquiescat cupiditatis voluptatibus. huic de secretario sapientia effulgebit.

Itaque hic et illuc volui sic apud me tractas. **Non quid in eternum periciet deus: aut non apponet ut complacitior sit adhuc.**

Non quid in eternum. i. sine termino et finire medio (periciet deus) nos a sua gratia et consolatione dimittendo nos in afflictione. **Ab sit** (aut non apponet). i. nonne addet (ut complacitior sit) miserando quod iratus fuerit puniendo (adhuc). i. ultra et de cetero et nonne apponet misericordiam ire ut ipse qui fuit iratus repellendo et mala inferendo sit mansuetior liberando et reuocando. q. d. immo apponet ut quod semper placidus et clemens est in natura sua complacitior sit in creatura sua. Non enim culpa creaturam misericordie creatoris poterit superare.

Aut in finem misericordiam suam abscedet: a generatione in generationem.

Aut in finem. i. totaliter et omnino scilicet a bonis sicut a malis (misericordiam suam abscedet) a nobis id est terminabit et completam ostendet ita ut ex nunc misericordiam de cetero non faciat et non amplius in posteris generationibus fiat ut sequitur (a generatione in generationem). i. in generatibus sibi succedentibus ut iniquitatem patrum portet non presentens generatio filiorum. q. d. non quia ipse natura est misericors et eius proprietates est misereri et parcere. Deinde idem alijs verbis repetit. d.

Aut obliuiscet misereri deus: aut continebit in ira sua misericordias suas.

Aut obliuiscet misereri deus cui semper est eadem memoria et cui naturaliter semper inest misericordia. q. d. quia incepit et persequitur misereri ideo non

est desistendum. in alio non est misericordia nisi eam deus donet et ipse erit sine ea. **R**iuus currit et fons siccatur est aut continebit in ira sua misericordias suas solitas ita quod non extendat eas amplius ad nos et vincet ira misericordiam in eo qui nunquam in se iram potest habere nec misericordiam perdere. q. d. non sed potius in misericordia iram continebit et misericordia ira vincet. Ita cogitabam hec apud me.

Et dixi nunc cepi: hec mutatio dextre excelsi.

Et post hec redeundo ad rationem et resipiscendo a desperatione diuine misericordie (dixi) in corde meo. i. huic meditationi mee respondi (nunc) primo (cepi). i. incepit sapere et intelligere veritatem scilicet quod homo reducat ad annos eternos et hec mutatio in nobis est (dextre excelsi). i. fauoris et propitietatis dei et effectus diuine misericordie et pietatis quod ab ira ad misericordiam scilicet quod de seruis mutamur in filios. istud potest dicere penitens qui resipiscens exclamat nunc cepi scilicet viuere et similia. vir etiam sanctus quantum cumque profecerit et in bono perseverauerit debet tamen dicere nunc cepi quasi totum quod fecit parum vel nihil ei videatur. **Et ego.**

Memor fui operum domini: quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.

Memor fui operum domini. i. huius mutationis in me facte nunquam dans obliuioni ut meliora mererer. **Sed** ne de se tamen letare videretur addit (quia etiam memor ero mirabilium tuorum ab initio) mundi. i. reducat ad memoriam quod deus humano generi ab initio indulsit scilicet quod adam ad imaginem suam fecit quod noe quod abrahe et pluribus alijs sanctis fecit et tandem quod ipse deus venit. q. d. tota mea cogitatio de virtutibus tuis est. **Considero** quomodo illis misertus es et de me non despero. Deinde vniuersaliter repetit.

Et meditabor in omnibus operibus tuis et in adinventionibus tuis exercebor.

Et meditabor in omnibus operibus tuis scilicet creationis. dispositionis. ornatus. gubernationis. et alijs omnibus que tu mihi reuelasti (et in adinventionibus tuis) ad nostram salutem pertinentibus. i. in operibus gratie que per redemptionem nostram adinuenerunt. primo enim ostendit deus opera potentie sue quam in principio fecit celum et terram et omnia que in eis sunt. postmodum opera noua adinuenerunt quibus humanum genus redimeret in vtrisque operibus debet exciteri fidelis animus ut in illis agnoscat dei potentiam in istis attendat dei misericordiam. his autem eruditur ille in laudem primum et iam opera misericordie dei circa nos explanare incipit dicens. **D.**

Deus in sancto via tua: quis deus ita magnus sicut deus noster: tu es deus qui facis mirabilia.

Deus in sancto. i. in christo qui est sanctus sanctorum est (via tua). i. via colendi te et ad reverendi quod ipse est via in exemplo. veritas in premissis vita in premio. et per eum sit reditus ad angelos et nos eternos. et inde ille letus potentia dei prefert ceteris qui magni videntur. quod dicitur et cum hoc sit (quis deus) est (magnus sicut deus noster). quod dicitur nullus. Multi appellati sunt dum alij falsa opinionem dunt dum gentium. alij nuncupantur secundum gratiam ut sancti. sed omnes hi non fuerunt tam magni ut deus noster quod tu solus es deus proprie et secundum naturam (qui) solus (facis mirabilia) in corpore et in anima. Nam et que alius per te facit tu facis. tu auctor. ille minister. facis in quibus mirabilia. quod

Notam fecisti in populis virtutem tuam: redemisti in brachio tuo populum tuum: filios iacob et ioseph.

Notam fecisti in populo totius orbis (virtutem tuam) scilicet tuam potentiam ostendendo et specialiter in populo israel unde subdit redemisti in brachio tuo. i. in fortitudine populi tui scilicet filios iacob et ioseph de egypto liberando et in terram promissionis introducendo. Connumerat ioseph cum patre iacob quod duo filij ioseph constituti fuerunt cum alijs filiis iacob. Vel (notam fecisti) cum in mundum misisti (virtutem tuam). i. christum qui est dei virtus et dei sapientia in populis scilicet in fidelibus in corpore. et fidelibus etiam deitate (redemisti in brachio tuo). i. christo per quem operis (populo tuo) scilicet filios iacob. i. iudeos (et) filios ioseph. i. gentiles. ioseph enim in egypto gentium floruit et regnavit et interpretatur augmentum unde bene significat gentes de quibus augmentatus est populus dei.

Cliderunt te aque deus viderunt te aque et timuerunt: et turbati sunt abyssi.

Cliderunt te aque (deus viderunt te aque et timuerunt). i. ad nutum tuum ita divise sunt aque maris rubri et iordanis ac si te et tuam voluntatem viderent et timerent. Creator enim suum aque intellexerunt et populi non intellexerunt (et turbati sunt abyssi) in quantum contra naturam suam solidate sunt ad prebendum iter transeuntibus. Vel (viderunt). i. cognoverunt te per fidem (aque). i. populo (deus) christe qui es dei virtus et brachium ut videret populi intelligat repetit (viderunt te aque) id est populi hoc est videret populus te verum deum esse recognovit (et timuerunt) de peccatis (et turbati sunt abyssi). i. per se cor commotum sunt ad penitentiam.

Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes:

Multitudo quoque fuit (sonitus aquarum) quod aque maris rubri cum magno strepitu et fragore reuerse sunt super egyptios et curtus eorum. (vocem dederunt nubes) quia dominus de nube fecit procedere fulgura et tonitrua contra egyptios. vel quia predicti conversi non sunt pauci subiungit. (Multitudo) est (sonitus aquarum). i. populi sonantium in professione peccatorum: in gemitu culparum: in dei laudibus: in gratiarum actionibus. Quasi enim mare confragosum sonant diversa vota populi quia (vocem) predicationis (dederunt nubes). i. apostoli et predicatorum verbi dei in omnibus gentibus christum predicando: qui dicunt nubes quod choruscant miraculis: tonant minis: compluunt doctrinis.

Etenim sagitte tue transeunt: vox tonitruum tuum in rota.

Etenim sagitte tue (deus) transeunt quod illa fulgura volantia discurrerant et predebant quod si quedam sagitte a deo vel ab arcibus emisse. (vox tonitruum tuum) fuit in rota. i. ad similitudinem sonitus rotarum curruum. vel quod vox illorum predicatorum potens fuit subdit. (Etenim sagitte tue) o deus. i. verba tua pungentia et voces nubium (transeunt) et transierunt usque ad cor. Non enim in auribus remanserunt sed etiam corda transfixerunt (vox tonitruum tuum). i. vox predicationis tue grandis et terribilis non in occulto sed in rota totius mundi fuit. i. in orbe terrarum per circuitum. rota enim est orbis terrarum quem circueunt nubes tonando preceptis: choruscando miraculis.

Illuxerunt choruscationes tue orbi terre: commota est et contremuit terra.

Illuxerunt et apparuerunt (choruscationes tue) et fulgura (orbi terre) id est circumquaque in circuitu: et ideo (commota est et contremuit terra) id est in tanta tempestate videbatur terra concuti et habitatores terre premiscere. Vel. Illuxerunt choruscationes tue orbi terre quod apostolorum virtutes et miracula que per eos fecisti ut sermonem eorum signis confirmares vel divina precepta que tenebras mundi depellerent ubique resplenderunt: unde (commota est) de infidelitate ad fidem (et contremuit) ad penitentiam (terra). i. homines habitantes in terra audito tonitruo et visis signis.

In mari via tua et semite tue in aquis multis: et vestigia tua non cognoscunt.

In mari scilicet rubro (via tue) scilicet a te sunt facte populo tuo (et semite tue in aquis multis) sunt parate quod diviso mari prebuit viam populo suo per

mediū maris siccis pedibz transeunt (et vesti-
gia tua) que te duce fecit ppls (nō cognoscent)
qz nō sunt visa vlt agnita post reuersionē aqua-
rum ad locū suū. **Uel** (in mari via tua) .i. i pec-
catoribz qui vsqz in pfundū iniquitatis puene-
runt facta est via christi et semite tue in aquis
multis) .i. in mltis pplis. **Uñ** enī paucis pctō-
ribz primo p semetipm via fuit inde p semi-
tas suas .i. p aplos ipm imitantes mltis pplis
pfecit (et vestigia tua nō cognoscent) ab illis
qui in infidelitate remanserūt qz sapienibz et
pudentibz huius seculi abscondita est hūilis
sapientia christi.

**Deduxisti sicut oues pplm tuū: in ma-
nu moysi et aaron.**

Deduxisti de egypto p mare et p desertū (po-
pulū tuū) scz iudeoz (sicut oues) .i. tranquille
et sine nocumento vel ad modū ouū qz nō ve-
re oues sz bedi erāt (in manu moysi et aaron)
.i. in opatōne miraculorū que ipi fecerūt. q. d.
hoc illi ppls fecisti et tñ ipse te nō nouit. **Uel** (de-
duxisti) tāquā bonus pastor (sicut oues pplm
tuū) humilis enī pastor hūiles oues requit qz
p legē nouā et sacrificiū nouū ad pascua vite
eternę pducit. et hoc est qd dicit (i manu) et du-
catu (moysi et aaron) nam p moysen lex data
est p aaron sacrificiū factū qui figurauerūt le-
gem nouā et sacrificiū nouū lex autē noua est
charitas et sacrificiū nouū laudes et debita vo-
ta deo pfoluere.

Oratio.

Mirabiliū omniū opator deus immente
qui quondā aquas in cōspectu tuo resistentes
deinceps mutasti in vinū te hūiliter implo-
rauerunt suscepta voce clamoris nři miām nob
quā nunquā obliuisceris largiari. **Qui vi-**

**Psalmus de mirabilibz dei opibz qñ
dam ppls iudaico exhibitis ac bñficijs
impensis bonis et penis inflictis malis**

Sal. lxxvii ps. cxxvii.

Atendite popule
meus legem meā: inclinate au. em
vestrā in verba oris mei.

Auctor psalmi ppha dō qui hic loquit in p-
sona fidelis cōgregatōis. **Titulus** est. **Intelle-**
ctus asaph. Et est sensus hic est intellectus a-
saph id est fidelis cōgregatōis scz qz hic nar-
rata sunt spiritualiter intelligenda qz que in fi-
gura illis ptingerūt eadē in nobis in re fiunt et
ideo nobis potius ista cantata sunt. **Materia**
recordatio beneficiorz dei et mirabiliū operuz
suorū quondā ppls iudaico exhibitōz. **Inten-**
tio: monere fideles ne exemplo illius ppli sint

ingrati beneficijz dei et hoc eius in se puo-
cent iram cuius obediēter et fideliter debent
suscepisse gratiaz. **Sñia** in generali ppha in isto
psalmo in psona asaph .i. fidelis cōgregatōis
narrat que in veteri ppls diuinitus acta sunt qz
bñficia deus bonis et gratis pūlit. et quas pe-
nas malis et ingratīs infligeret qz de illis hi-
storialiter referunt eadē de nobis spiritualiter
intelligant. ne ingrati spūali gñe existentes pe-
ne in patribz pfigurare subiaceam. **Sñia** in
speciali ppha ergo reddens ipos auditores be-
niuiolos et attentos vt maior reuerētia et aucto-
ritas suis pbris addat. pmo inducit ipm dñm
loquentē vel loquit in psona eius sic (**Atten-**
dite) cor de o (ppls meus) nō tantū per nature
creationē sed etiā p fidē et obediētiā. **Nos** su-
mus ille ppls qui et cōgregatio christi sumus (le-
gem meā) quā p ceteris pplis deduxistis .i. ve-
ritatē rei que in figuris regit (inclinate) p hūili-
tatem (aurē vestrā) scz cordis (in pba oris mei)
scz vt ea intelligatis et ope impleatis nam qd est
ex deo verba dei audit. lex vtriqz dei verba oris
eius sunt nam qd pphē annūciauerūt os dñi
locutū est. **Ideo** aut attendite et inclinate qz.

**Aperiā in parabolis os meū: loquar p
positiones ab initio.**

Aperiā os meū) narrando scz facta et dicta
veteris testamēti (in parabolis) que apte sunt qz
pabole sunt rerū similitudines que companē
rebo de quibz agit qñ qd de vno dicit de alio i-
telligit (loquar) p asaph (ppositiones) qz sunt du-
bic questionēs aliqd disputatōe soluendū ha-
bentes. que grece dicunt pbleumata et hebrei
ce enigmata et pcessuz recitabo (ab initio) non
mundi sed veteris testamēti scz ex quo ppls
isrl vocat? ē ex egypto huc vsqz ex psona dñi
dicunt. **Deinde** ipse asaph loquit.

Quāta audiuiimus et cognouimus ea
et patres nostri narrauerūt nobis.

Quanta .i. qz multa et magna scz dei bene-
ficia (audiuiimus) in veteri testamento pdicta.
(et cognouimus ea) in nouo testamento imple-
ta. **Audita** sunt cum ppharent. cognita cū im-
plerent. sicut audiui? sicut vidim? et subiun-
git a quibz audiui? .d. (et ptes nři) scz moi-
ses et iosue patriarche et pphē (narrauerūt no-
bis) filijs suis in scripturis suis quibz et credi-
mus. **Qd** etiā iste puidet scz qz ptes narrabūt
filijs in posterū. **Et.**

Non sunt occultata a filijs eoz: in gene-
ratione altera.

Non sunt occultata scz ea que ptes narra-
uerunt (a filijs eoz) spiritualibz .i. nob qd post
p. 2

exponit. d. (in generatōe altera). i. spiritus. qz
pma est generatio carnis. scda regeneratō spi-
ritus. tertia regeneratio vniūscz que erit in re-
surrectōe. p̄s narrauerūt filiis in succedenti-
bus sibi generatōibz et sic puenit vsqz ad nos
q̄ sumus generatio alt̄a. p̄terea illi locuti sunt
vt nos filij eoz. sciremus. p̄s inquā n̄i nar-
rauerunt nobis.

**Narrantes laudes dñi et virtutes eius
et mirabilia eius que fecit.**

Narrantes scz (laudes dñi) quibus moises
et alij iusti laudauerūt deū in exitu maris ru-
bri. **Uel** (laudes) laudabilia instituta (et virtu-
tes) vel potentias (eius) quibz egyptios pcul-
sit et p̄lm suū sepe liberauit (et mirabilia eius)
scz q̄ eos in deserto pavit et hostes eoz. vicit (q̄
fecit) nō solū p̄misit. Ad hoc laudat dñs vt a-
metur nos vero cum virtutes eius et mirabilia
eius audim⁹ magis in fuitio eius accēdimur.

**Et suscitauit testimoniū iacob: et lege
posuit in israel.**

Et suscitauit testimoniū i. dedit testamētū
in (iacob). i. in p̄lo iudaico vt suscitaret et appa-
reret qd̄ latebat p̄t̄m. sine lege ei mortuū erat
p̄t̄m. i. nō apparebat. adueniente aut̄ manda-
to p̄t̄m reuixit. i. appuit. Deinde repenit (et le-
gem posuit) quasi iugū (in isrl) in illo p̄lo ne
vaga voluntate errarent. Testimoniū aut̄ lex
noia sunt vniū rei scz veteris testamēti scz lex
vocat̄ i eo q̄ iubet et p̄cipit testimoniū in eo q̄
pbat et p̄uincit qz nouū testamētū a veteri ha-
bet testimoniū et ideo ad huc vetus testamētū
legit̄ vt p̄ illud nouū cōfirmet̄. **Sic** iacob et
isrl noia vniū hoīs sunt et idē scz p̄ls iuda-
cus p̄vniūqz intelligit̄ sed p̄pter supplantatōz
iacob. et p̄pter visionē dei israel nominat̄. In
qua lege.

**Quanta mandauit patribz nostris no-
ta facere ea filiis suis: vt cognoscat ge-
neratio altera.**

Quanta et q̄ magna (mandauit p̄ribz no-
stris) scz antiq̄ p̄lo qui accepit mādātū a deo
et tū nō nouit nec fecit. ad quid ergo manda-
uit (nota facere ea). i. ad faciendū ea nota (fi-
liis suis) spūalibz scz nobis eoz successoribus
Fili enī sunt p̄ls noui testamēti qui manda-
ta nouit et fecit: qd̄ q̄li exponendo subdit (vt
cognoscat) spūaliter (generatō altera) scz de gē-
tibus collecta que nos sumus qd̄ ipi nō noue-
runt scz mandata que ipi nō intellexerūt. **Bū**
ergo subdit declarando scz

**Fili qui nascentur et exurgunt narra-
bunt filiis suis.**

Fili i. christiani (qui nascētur) post ex aq̄
et spū et (exurgunt) a carnali intellectu sursum
cor hñtes nam illi qui nati sunt et non renati
nō surrexerūt qz non sursum scz potius in terra
cor habuerūt (et narrabūt filiis suis). i. poste-
ris p̄ generatōnes ne quis mandata dei putet
vni data. nos filij illoz sumus illi narrauerūt
nobis et nos narrabimus filiis n̄is. **Et seq̄**
tur vtilitas paterne p̄dicatōis q̄ fit filiis scz.

**Et ponant in deo spem suā et nō obliui-
scentur opm dei: et mādāta ei⁹ exq̄rant.**

Et ipsi filij (ponāt in deo spem suā) nō in
se ipis de sua iusticia p̄sumendo neqz in terre-
nis rebz et in vanitate mūdi sicut illi fecerunt
(et nō obliuiscant̄ opm dei) iactando opa sua
que nulla sunt nisi a deo vel sicut illi idola co-
lendo. deinde ostendit q̄ sit vera dei recordatio
subdens (et mandata eius exquirāt) opando
q̄ illi p̄temperūt. **Nota** in hoc finē tonus the-
ologie scz mandata exquirere quasi ad plenū
inquirere. requirāt ergo p̄ deuotionē: p̄quirāt
p̄ assiduitatē. exquirāt p̄ opationē: cōquirant
per sufficientiam.

**Ne fiant sicut patres eorum: generatio
praua et exasperans.**

Ne fiat sicut p̄es eoz mali scz (generatio
praua) q̄ veritatē nō recipit scz declinat a re-
ctitudine et iusticia (et exasperans) deū. i. inā dei
p̄uocans p̄ ingratitudinē adeo vt in saluato-
rem armaret̄ eumqz crucifigeret qd̄ fuit super
oēs acerbitates. vel praua in voluntate (et ex-
asperans) deū in ope. **Et** qz praua ideo est.

**Generatio que nō direxit cor suū: et nō
est creditus cū deo spūs eius.**

Generatio q̄ nō direxit cor suū distortū in
deū et ad diuina vt se corrigeret deūqz dilige-
ret et ei seruiret (et). i. quia (non est creditus cū
deo spūs eius). i. spū suo deo nō adhesit qz spi-
ritum suū et voluntatē suā in deū suū penitus
iactare noluit. vel (nō est creditus cum deo). i.
nō credidit deo (spūs) et mens (eius) sed semp
increduli fuerūt eius p̄missiōibz. **Et** vere pra-
ua generatio et distorta quia enā.

**Fili effrem intendentes et mittētes ar-
cum: conuersi sunt in die belli.**

Fili effrem qui dictus est et effraim de qui
bus minus videt̄ qz ab his potissimū aliud
boni expectādūz fuit sunt enī de illo cui iacob
benedicens dexterā imposuit et cum maiori p̄-
posuit et ideo p̄pha hanc p̄tem elegit et p̄ eaz to-
tam illam gentē amaricantē intelligi voluit a
pte tonū significans (intendentes arcū et mitte-
tes) sagittas. i. p̄mittentes fuare mandata (scd

uerſi ſunt) retroſus. i. deſecerūt (in die belli). i. tpe tentatōis. hoc eſt em̄ quaſi armis pludere et ad horaz certaminis nolle pugre. tales ſunt qui ad tps credūt z in tpe tentatōis recedūt et et ſilr qui multa pmitūt z pauca faciūt. qz.

Non cuſtodierūt teſtamentū dei: z in lege eius noluerūt ambulare.

Non cuſtodierūt teſtamentū dei (ſicut pmi ſerant dicentes omnia quecūqz dixerit nobis dñs faciem⁹ z audiem⁹) (et in lege eius noluerunt ambulare) pſciendo z pſuerando. nō h actionē incuſat ſed voluntatē. qz z ſi aliqñ ambulabant tñ noluerūt qz nō ex corde faciebāt. **Uñ** dicunt nō feciſſe qd nō fecerūt bono animo et ex charitate. ſunt em̄ nōnulli q bona faciunt que nō facerēt ſi dimittere auderēt. **Qd** pellit eos nō amor ſz timor cogit neceſſitas nō voluntas. **Agunt** formidine pene nō dilectōe iuſſicie que mallent nō p̄cipi ſibi vel iniūgi.

Et obliu ſunt benefactoꝝ eius: et mirabilium eius que oſtendit eis.

Et obliu ſunt benefactoꝝ eius. i. bñficioꝝ dei (et mirabiliū) operū (eius q oñdit eis) multis viciis qz ingrati fuerūt de oib⁹. **Qui** em̄ bñficia dei z mirabilia eius obliuiſcūt ingrati? eſt ſicūz z culpa exigente negligētie in ſua pmititur remanere prauitate. **Deinde** oñdit q mirabilia eis fecit z vt omnē dubitatōz tollat etiā loca ſcōm⁹ dicit vbi ſub veteri hitoria noua gratia agitur vt in pncipio pſalmi dicit.

Corā patrib⁹ eoꝝ fecit mirabilia in terra egypti: in campo thaneos.

Corā p̄rib⁹ eoꝝ ſc⁹ moiſe z aaron z ceteris ſeniorib⁹ quib⁹ credendū erat (fecit mirabilia in terra egypti) affligendo ſc⁹ egyptios decēz plagis mirabilib⁹ (in campo) et regione (thaneos) **Thanis** eſt ciuitas egypti regia in qua rex frequēter habitabat a qua puincia et regio thaneos dicit q ppter planiciē hic cāpus vocatur. **Sciendū** eſt aut q ſicut illa bona figurata actōne facta ſunt in iſraelitis vel mala in ipos z eoꝝ inimicos ita p̄nt fieri myſtice z ſp̄ritualiter in hoīe vel grā dei ſi bona ſunt vñ iudicio dei ſi mala ſunt: ppter qd ſup̄a monuit attendere pabolaz z ppoſitōes z ſpem in dēponere ne ſumus illis ſiles. **Terra** itaqz egypti in figura intelligenda eſt ſc̄l m. egyptus enī interpretatur tenebre vel tribulatio. **campus** vero thaneos planicies eſt hūilis mādati. **thaneos** enī mandatū hūile interpretat. **Sicut** ḡ tñc deus fecit illis mirabilia ita nūc chriſtus hūile mandatū docet dicēs. **discite a me** qz miſ ſum z hūilis corde. **In** hoc ḡ ſc̄lo debem⁹

mandatū hūilitat⁹ a chriſto ſuſcipe vt in alio ſeculo exaltatōz quā pmiſit ille qui ppter nos hic facis eſt hūilis mereamur accipe.

Interrupt mare et pduxit eos: et ſtauit aquas quaſi in vtre.

Interrupt. i. diuiſit (mare) ſc⁹ rubrū (et pduxit) ſeu traiecit (eos) ſc⁹ p̄los ad terrā quia ſicco pede fecit eos tranſire (et ſtauit) id eſt ſtare fecit (aquas quaſi in vtre) vale de corio clauſa vt nō deſluerēt. **Byſtice** qui tunc fecit iſta poteſt hodie per ſuam grām fluxus ſeu fluida et labentia cōcupiſcentiaz carnaliū cohibere cū fideliter huic ſc̄lo renūciat vt tanqz inimicis p̄cis oib⁹ p̄deletis fideliū p̄ls p̄ ſacramētū baptiſmatis traiciat ad terrā p̄miſſiōis.

Et deduxit eos in nube diei: et tota nocte in illuminatōne ignis.

Et poſt (deduxit eos) p̄miſſqz poneret in patriam (in nube diei). i. in colūna nubis p̄ diez que ptegebat eos ab ardore ſolis (et tota nocte in illuminatōne ignis). i. in colūna ignis p noctē q oñdebat eis viā in tenebris. **Sic** et ſi deſes poſt baptiſmū p̄ ſp̄uali itinere dirigere ad gaudia celeſtis patrie p̄ ieſum chriſtum cuius in hac p̄nti luce tanqz in die ſacramentoz manifestatū eſt in carne qñ in nube. **In iudicio** vñ tanqz in timore nocturno velut ignis lucebūt iuſti et ardebūt iniuſti.

Interrupt petram in heremo: et adaquauit eos velut in abyſſo multa.

Interrupt. i. diuiſit et intercidit (petraz in heremo). i. in loco ſicco et arido vbi gratius eſt aque minus (et adaquauit eos) quaſi pecora nō quaſi hoīes qz nō egerunt grates (velut in abyſſo multa). i. abundante z copioſe qz egreſſe ſunt aque largiſſime. **Sic** etiā de petra que eſt chriſtus qui dicit ſi quis ſit̄ veniat ad me z bibat cuius lamis in cruce ruptū fuit z hoc in heremo hui⁹ ſeculi pōt educere z infundere ſi tienti fidei fluēta z dona ſp̄ſſcū accedente li gno crucis quaſi virga moīſi vt grā manaret credentib⁹. **Adaquauit** inquā. qz.

Et eduxit aquā de petra: et deduxit tanqz flumina aquas.

Et eduxit aquā de petra) interrupta (et deduxit) vñ nō parū ſed tanqz flumina aqz. i. copioſe z in deſerto illā affluentiā aquaz fecit pſeuare ſm̄ **Aug.** aq̄ ſequēbat eos quocūqz ibant. **Uñ** quidā dicūt q aqua tñ aliq̄ et petra cum aqua eos ſequēbat. **Sic** z aqua ſc⁹ plenitudo gratiarū que de chriſto p̄dit nulla imminutōe deficit ſz ſit fons aq̄ viue ſaliētis z ſalire faciētis in vitā eternā hec fecit illis de⁹.

**Et apposuerunt adhuc peccare ei: in iram
excitauerunt excelsum in iniquo.**

¶ Et tñ post tanta beneficia illi tanquā gene-
ratio praua (apposuerunt adhuc) ad pctā prece-
dentia (peccare ei) p incredulitatē. i. adiecerunt
vt int tot bñficia nō crederēt. Infidelitas sim-
pliciter appellat h pctm ppter magnitudinē si-
cut supbia (in iram excitauerunt). i. ad iram p-
uocauerunt (excelsus) scz deū nō credentes deū
difficilia hoibz posse facere (in iniquo). i. in
loco sine aqua scz in alio loco heremi vbi erat
siccitas et defectus aque. vel potius in siccitate
sua et in seipis ab humore grē siccis q: licz aq
de petra pleni essent eorū ventres tñ anide erāt
mētes. Sic et nos abluti p baptismū qñqz ad
iram p uocam? deū et hoc in iniquo q: sum?
siccī a grā. Excitauerunt inqz. qz

**Et tentauerunt deum in cordibz suis: vt
peterent escas animabz suis.**

¶ Et tentauerunt deū in cordibz suis) hesitan-
tes in cogitationibz (vt peterent) nō credendo
sed tentando (escas) carnales nō spūales (ani-
mabz suis). i. animalitatibz suis et iuxta desi-
deriū et cupiscentiā animaz suarū. q. d. do-
lose et nō credendo petierunt escas qd est tenta-
re deū vt in verbis sit simplicitas cū in corde
sit malicia. Sic et mlti cū tentatōe hodie que-
runt a deo escam anime scz sapiam. i. sciam q
recevunt in hac solitudine. Sic et quidā cū
hesitatōe pferūt verba dñicū corpus pficien-
tia qd est esca anime.

**Et male locuti sunt de deo: dixerunt nun-
quid poterit deus parare mensam in de-
serto.**

¶ Et tñc (male) scz detractorie locuti sunt de
deo) d oīpotētia ei? diffidētes qz (dixerūt nūqd
poterit de? pare mēsa i deserto). i. refectiōē q in
mēsa fieri solet. q. d. ambigim? et nō videt q sic
et hec diffidētia deo est iniuria. Bensa refectiō
nem sapie que esca mentis est vel corpus chri-
sti significat vñ mlti diffidūt vñ aplūs sapiāz
a credentibz peti admonet nō a tentantibz. d. si
quis vestrū indiget sapia postulet a deo et da-
bitur ei. postulet aut in fide nihil hesitans. de
corpe enā christi nullaten? dubitare debem? si
cut illi qui dixerūt nūqd dabit nobis corpus
suū ad māducādū. Et arguētēs a fili subdūt.

**Quñ pcussit petras et fluxerūt aque: et
torrentes inundauerūt.**

¶ Quñ pcussit petrā et fluxerūt aque) inde et h
in tanta abundantiā q (et torrentes inundave-
runt). q. d. dubitatie. poterit istō deus qz hoc
aliud potuit. videt q nō. Ecce exemplū poten-

tie dei dant et de fili desperant. pcussit deus pe-
tram christus p mortē et emanauerūt spūales
gratie et celitus affluenter date gratie indefinē-
ter abundauerūt. Vñ ex eorundē psona sub-
ditur. Qui ergo sic eduxit aquā de petra.

**Nunquid et panē poterit dare: aut para-
re mensam populo suo.**

¶ Nunquid) ideo (et panem poterit dare) scz
panes de frugibz. vel panē p omī genere cibi
confecti posuit: iam enī tedeat eos et nausea
videre manna. aut (parare mensam). i. copio-
sam refectiōē (pplō suo) scz tot hoibz. q. d. du-
bitamus. In hebreo habet. aut ponere carnē
pplō suo. p qd significat p panē simul et car-
nibus eos murmurasse. pluries quidē p cibo
et potu murmurauerūt. Sic dicūt quidā. nū-
quid ideo poterit mutare naturas vt cōuertat
panē in corpus suū et vinū in sanguinē. petie-
runt hec nō credentes. et ne videret nō posse

¶ Ideo audiuit dñs et distulit: et ignis ac-
census ē in iacob et ira dei ascendit i isrl.

¶ Ideo audiuit dñs) eorū petitionem dando
eis rogata nō ppter ipoz meriti sed ad sue po-
tentie declaratiōē ne allegarent dei importē-
nam (et distulit) penā et vindictā quibz satia-
ret eorū infidelē cupiscentiā: dans prius qd
licet tentando petebāt ne videretur nō posse: et
postqz dedit (ignis accensus est in iacob). de in-
de exponit ignē dicēs (et) p id est ira dei ascē-
dit in israhel). i. sup pplm illū qui p iacob et isra-
el intelligitur ad puniendū ipm. Sic dñs au-
dit quosdā et differt penam et tandē in negligē-
tes qui reluctari debuerant irascit et ira in eos
qui deū videre poterāt augmentat. Causa ve-
ro huius ire subditur

**Quia nō crediderūt in deo: nec speraue-
runt in salutarī eius.**

¶ Quia nō crediderunt in deo) scz pmittente
ducere eos in terram pmissionis (nec speraue-
runt in salutarī eius). i. q eos per desertū a fa-
me et siti saluaret: et q eos in locis desertis pa-
scere posset. Et mirabilibz enī pcedentibz de-
bebant credere firmiter et sperare q deus non
deficeret eis in necessarijs. Sic deus irascitur
in dubitantes de potētia eius nec sperātes in
christo vt possit rerū mutare naturas. Et quia
vtrūqz breuiter posuit scz et q audiuit et q ira
ascendit ideo iam apte incipit vtrūqz narrare
et prius quomodo audiuit dando petra. d.

**Et mandauit nubibus desuper: et ianu-
as celi aperuit.**

¶ Et mandauit nubibz desuper) scz vt de cis
daretur cibo qz manna datū eis p panē gene-

rabatur in aere sursum vbi locus est nubium
et (iam) vas celi) etherci. i. vias in nubibus et in
aere p quas cibo descenderet (aperuit) in quan
tum inde manna descendere fecit. ideo subdit.
**Et pluit illis māna ad manducandū: et
panem celi dedit eis.**

Et pluit illis māna ad māducandū p mo
dum enī roris et pluuie descendit māna circa
castra isrl' et quid dixerit māna supponit (et pa
nem celi). i. de celo. **Vel (celi).** i. nō labore hu
mano sed in celo aereo formatū scz manna (de
dit eis) petentibz ne videret nō posse.

Panem angelorū manducauit homo:
cibaria misit eis in abundantia.

Panem angelorū manducauit homo. i. fa
ctum et pparatū ab angelis qz māna forma
batur et descendebat ministerio angelorū (ciba
ria misit eis) nō tñ māna (in abundantiā) ita. s.
qz audiri possent saturari nec tñ cibaria ab eis
plumi. Similia sepe ptingunt auditis et aua
ris ac insatiabilibz cordibz. Sed qui nubibz
mandauit et alia que sequuntur fecit vt incre
dulos satiare et efficax est dare credentibz illuz
panē verū de celo scz christū quem manna si
gnificabat. Qui vere cibus est angelorū quo i
corruptibilr pascunt qz eius ptemplatōe refi
ciuntur. Quem vt manducaret homo verbuz
caro factū est et habitauit in nobis. Qui est et
cibus in abundantiā qz comest a pplis integer
manet. Ipe enim panis per nubes euangeli
cas desup qd pluit hñtes ynuerse orbi pluit
et apñs pñdicatorū cordibz tanquā celestibz ia
mis credenti et in illo spem ponenti eccl'ie p
dicatur. Sequit quomō misit qz.

**Transulit austruz de celo: et induxit in
virtute sua affricū.**

Transulit ad terrā (austrū). i. ventū meri
dionalē (de celo) aereo vt flaret inferi circa ter
ram (et induxit in virtute) et fortitudine (sua af
fricū). i. ventū qz flat inter meridiē et occiden
tem scz ab affrica vt adduceret coturnices qz in
illa plaga mundi abundant. Ideo sequit.

**Et pluit sup eos sicut puluere: carnes
et sicut arenā maris volatilia pēnata.**

Et pluit sup eos sicut puluere. i. abunde
(carnes) sed quas carnes dedit subdit (et si
cut arenā maris) que numerare nō pōt (vola
tilia pēnata) scz coturnices in multitudiē in
numerabili ipbole est. q. d. in tanta abundan
tia attulit eis carnes volatiliū scz coturniciū qz
plueret puluerē vel arenā.

**Et ceciderūt in medio castroz eoz: cir
ca tabernacula eoz.**

Et ceciderūt i medio castroz eoz. duobz cu
binis sup terrā volatilia vt nec difficultas capi
endi esset eis ex (circa tabernacula eoz) itinere
vnius diei ex omī pte et ideo mirū fuit qz cum
essent volatilia pennata p voluntate tñ sua ca
piebant ea sine quacūqz resistantia.

**Et manducauerunt et saturati sunt ni
mis et desiderū eoz attulit eis: nō sunt
fraudati a desiderio suo.**

Et māducauerūt et saturati sunt ventre nō
mente (nimis). i. valde ecce cōuicti sunt qui h
deo impossibile putauerūt (et desiderū eoz) at
tulit eis). i. cōpleuit illud dando eis qd desi
derabant licz eis nō pfuerit. concedunt enī in
terdum que nō pfunt (et non sunt fraudati a
desiderio suo) qz multū sunt vsi carnibus illis
qd ideo factū est ne impotentia in deo videret
Et hoc bñs Gregori⁹ cantari instituit in cō
munione: dñica ante cineres: ad refrenandaz
castrimargiā cui tunc pēcipue intendūt hoies.
Sed qui hec illis tentantibz fecit potest et nō
tentantiū sed credentiū puulam fidem vocibz
p carnea instrumenta edñis et p aerē transcur
rentibus tanqz volatilibz pascere nō tñ ab aq
lone venientibz vbi frigus et caligo pñalet. i. a b
eloquentia seculi et que huic seculo fauet: sed
transulit austrum. i. pñdicatores de celo ad ter
ras qñ descendentes a maioribz minora mi
noribus indicāt vt qui in fide sunt paruuli au
diendo terrestria nutrianur ad capiēda cele
stia. et induxit affricū. i. pñdicatores seruētes
charitate ac lucentes opere et sermonē: hoc in
virtute sua ne sibi tribuat auster vel affricus qz
cunqz scz pñdicator qd ex deo habet. Spon
te autēz veniunt venti id est pñdicatores ad ca
stra hoim et portant eis verba diuinitus mis
sa vt in suis sedibus et circa tabernacula sua
ea hoies audiant. et vnusquisqz dñm de loco
suo adoret. Et ita edocti per pñdicatores mān
ducant et saturantur habentes desideratā in
ternam refectionem nec fraudati sunt a conse
quendo eandem. postqz igitur exposuit quali
ter eos audīuit nunc ostendit quomodo iram
quam distulerat attulit et eos qui carnes tñ et
nō deum desiderauerūt puniuit. d.

**Adhuc esce eoz erant in ore ipsoz: et
ira dei ascendit sup eos.**

Adhuc esce scz manna et coturnices (eoz)
scz prauē et infidelis generatōnis (erant in ore
ipsoz) id est dum adhuc erant comedentes (et
ira dei ascendit super eos) ecce quid supra di
stulit. distulit enī vt prius faceret quod euz fa
cere posse non credebant. Deinde intulit quod

eos pati optebat. vñ **Greg.** sup hunc locū. d.
Sepe om̃s deus cum auare menti irascitur
vehementer prius ei p̃mittit ad vñz cuncta
suppetere ⁊ post hoc per vñtionē subtrahit ⁊ vt
post hec debeat eterna supplicia tolerare. Si
cut aut̃ illis tunc factū est sic ⁊ nunc in ecclia si
quis carnez sanguine christi reficit ⁊ declinat
ad vicia vel si quis sumit indigne nouerit sibi
dei iudiciū imminere

**Et occidit pingues eorum: et electos
israel impediuit.**

Et occidit pingues eoz. i. in supbia preua
lentes. electos israel. i. bonos (impediuit)
ne aliquid eis p̃descent quibz paterno affectu
consulere cupiebāt. Quibz enī irascitur deus
quid misericordia cōfert humana. Vel poti
us cōpediuit sicut in greco legitur vt cum ma
lis qui patiebant ad exemplū iusticie dei ele
cti quoqz molestias sustinerēt ad exemplū pa
tientie sue sic ⁊ nūc occidunt qui irreuerēter sa
cramenta accipiūt ⁊ impediunt electi ecclie sa
cerdotes si nō innocentes hec sacramenta p̃ci
pant. sed tñ generatio pua ⁊ exaspans.

**In omnibz his peccauerunt adhuc: et
non crediderūt in mirabilibz eius.**

In omnibz his nō correcti. i. nō obstantibz
p̃dictis dei beneficiis ⁊ correptionibz seu pla
gis (peccauerūt adhuc) post omnia ingratitu
dine nimia vltra scz augendo pctā sua. gratio
ra aut̃ sunt pctā que semp accrescūt ⁊ nō cre
diderūt scz p̃missionibz dei (in mirabilibz ei)
i. ppter eius mirabilia eis ostensa. q. d. visa ab
eis mirabilia dei fidē eis p̃suadere nō potue
runt ⁊ ideo puniti sunt vt in deserto morerēt ⁊
terrā p̃missam nō ingrederent. Vñ subdit.

**Et defecerūt in vanitate dies eorum: et
anni eorum cū festinatōne.**

Et ideo (defecerūt). i. p̃sumpti sunt q̃si lan
guida tabe (dies) scz vite (eoz) ⁊ hoc (in vani
tate) scz dum frustrabant sine itineris sui mo
riendo in deserto (et anni eoz) quos habituri
erant beneuolentes (cum festinatōne) ⁊ velocit̃
scz vt ex diuersis causis cit̃ morerent sic ⁊ pec
cantes impij eoz festinatōne deficiūt. qz deo ob
audire p̃temnūt. Vñ alibi dicit qz viri iniusti
nō dimidiabūt dies suos verū tamen.

**Cum occideret eos querebāt eū: et re
uertebant et diluculo veniebāt ad eū.**

Cum deus (occideret eos querebāt eū)
dēp̃cando et auxiliū eius implorando nō ip̃i
occisi sed reliqui nō ppter eternā vitā sed exem
plo iam occisorū etiā occidi et citius mori me
tuentes. boni vero etiā sine necessitate querūt.

deū (⁊ reuertebant) scz penitendo sed sūlatoze
(et diluculo). i. festinatē (veniebāt ad eū) mi
sericordiam petendo. Vel (diluculo). i. in nocteri
ciorū manentes nō in luce virtutū. Vñ alibi
Vñ est ante lucē surgere. pius in luce: im
pius ante lucem rogat.

**Et rememorati sunt qz de⁹ adiutor est
eorū: et deus excelsus redēptor eoz est.**

Et rememorati sunt qz deus adiutor ⁊ co
op̃at̃ eoz in bonis ⁊ (de⁹ excelsus redēptor)
et liberator eoz est a malis. veratio enī dabat
eis intellectū hoc inquā fatebant recordando
beneficia p̃terita. Nullū enim posse intellere
runt adiutoriū ferre nisi illum qz eos de egypti
liberauit seruitute. hec aut̃ omnia faciebant p
pter tp̃alia bona acq̃renda ⁊ tp̃alia mala vitā
da ⁊ ita nō deus sed illa colebant. hoc enī co
lunt qd diligūt.

**Et dilexerunt eum in ore suo: et lingua
sua mentiti sunt ei.**

Et dilexerūt eum in ore suo verbo tñ lau
dando nō in corde cum tamē ei omnia secreta
sint nuda. i. in ore tñ p̃fessi sunt diligere eū ⁊ (et
lingua sua) qua dixerūt eum diligere ⁊ p̃cepta
eius velle seruare (mentiti sunt ei) qz nō fece
runt nec senserūt in corde verū esse qd ore dice
runt. Sic p̃tingit his qui solo timore credunt
nō amore. Vñ sequit̃.

**Eoz aut̃ eoz non erat rectū cum eo: nec
fideles habiti sunt in testamēto eius.**

Eoz aut̃ eoz quasi deus nō nosset corda
(nō erat rectū cum eo) qz nō ppter deū deum
querebant vel ei seruiebant ⁊ aliud qd deū ⁊ qd
deus vellere volebant nec erat firmus qz statim
post flagella redierūt ad peccandū iterū (nec fi
deles habiti sunt in testamento eius). i. in p̃ce
p̃tis faciendis qz ea nō obseruabāt sicut p̃mi
serant ⁊ qz terrena volebant nō eterna ⁊ here
ditatē noui testamenti in qua fideles nō erant
cuius tñ fides etiā tunc qñ velabat erat in ele
ctis et nunc qñ iam reuelata est nō est in multis
vocat̃is. Et licet illi sint tales.

**Ipse aut̃ est misericors et ppitius fiet
peccatis eoz: et nō disperdet eos.**

Ipse aut̃ deus (est misericors) pctā eoz dis
simulans (et ppit⁹ fiet) in reliquijs (p̃ctis eoz)
qz illi genti prauē pep̃cit ne penitus eam era
dicaret sed manet in successione posterorū. vñ
sequit̃ (et nō disperdet eos) omnino qz nō pe
nitens deleuit sed semen eius reliquit. Ideo qz
cum dicit (⁊ ppitius fiet p̃ctis eoz) nō de patri
bus tñ dicit sed ppli successione attendit. pos
sumus etiā dicere qd eos hic sp̃ū sanctus vult de

signare qui in christu fuerant ex illo ppo cres-
duntur et remissione pctoz pcepturi.

**Et abundauit vt auerteret iram suam:
et non accendit oem iram suam.**

Et abundauit misericordia dei et patientia intm.
(vt auerteret iram sua). i. vindicta que est esse-
ctus ire scz pena quam incepit et non accendit
omne iram suam scz tota vindicta exercendo
quam meruerant culpa eoz requirebat. i. non
punivit eos quantum digni erat vt eos penitus
extirparet scz ppter fragilitate eis peccit. vere
abundauit misericordia et non accendit omne iram
qz etia illud pctm remisit qd vnicu filius eius
occiderut peccit g eis et hoc ideo qz.

**Et recordatus est quia caro sunt: spūs
vādēns et non rediens.**

Et recordatus est. i. ad modū recordantis
se habuit qz caro sunt). i. fragiles et pni ad ca-
sum. q. d. attendit humane pditōnis fragilita-
tem et mouit pium iudicē fragilitas pcanu et
qz (spūs) hoīs est (vadens) et cadēs p se in pec-
catum (et non rediens) ac resurgens p se a pctō
et ideo deus p sua grām et misericordiam reuocat
hoīs qz p se ipsos redire nō possunt. **Uel** (va-
dens) de hoc mūdo (et nō rediens) ad corpus
in hoc mūdo. **Et licet** peccet eis vlr dicēdo.

**Quoties exacerbauērūt eūz in deserto:
in iram pēitauerūt eum in inaquoso.**

Quoties et quā multipliciter. q. d. multo-
tiens nō solū supdictis modis (exacerbauērūt)
et puocauerūt eum) vt bona tollerēt que eis da-
bat (in deserto) vbi eos nutrebat (in iram pēi-
tauerūt eum) vt mala eis faceret (in inaquoso)
id est in heremo vbi aqua nō erat vbi pot' ti-
mere deberent. **Uel** (in deserto et inaquoso). i.
in incredulitate et ariditate cordis sui. Sic de-
serti a deo et sine aqua grē relictī deū puocant
de facili et offendūt. Deinde exponit quomo-
do exacerbauērūt.

**Et cōuersi sunt et tentauerūt deum: et
sanctū israel exacerbauērūt.**

Et post flagella et fustiaz eoz penitentiā (cō-
uersi sunt) retro a pmissione sua qua dixerant
quēcūqz pcepit nobis dñs faciem' ad peccan-
dum iterū et tentauerūt deū bñficijs eius in-
grati exñtes (et sanctū isrl). i. qui sanctificat isrl
vel qui sanctificat. i. scñs predicať in isrl (exa-
cerbauērūt) verbis et factis acerbus sibi fece-
runt. **Infidelitate** eoz quam iam pdixerat re-
penit vt memorēt plagas quibz egyptios ppter
illos pcussit que omnia debuerūt recordari ne-
qz existerē ingrati. **Et sic.**

Nō sunt recordati manus eius: die qua

redemit eos de manu tribulantis

Nō sunt recordati manus eius). i. poten-
tie dei ostense in (die qua redemit). i. liberauit
(eos de manu). i. pñte (tribulānis) scz pharao-
nis qui eos tribulabat in opibz luti et lateris.
Tribulatio solet esse in memoria scz eis nō fuit
sic in ali christiani nō recordant man' eius in
cruce expāse die passionis qua redemit eos de
manu diaboli. **Et incipit** dicere que fecit egypti-
js ppter eos. **Unde** deberent esse nō ingrati
nō sunt inquā recordati.

**Sicut posuit in egypto signa sua: et p-
digia sua in campo thaneos.**

Sicut). i. q̄liter (posuit in egypto) specialr
(signa sua) que facta sunt corā pharaone (et) q̄-
liter posuit (pdigia sua in capō) et regione (tha-
neos). i. i illa puertia egypti cui' metropolis
erat thanis ciuitas. **Uñ** satis dictū est sup vbi
videas. **Signa** sunt iudicia pñtium vl' immi-
nentū. sed pdigia longe post futuroz q̄ pcul-
dientia que in mūdo erant futura. Deinde in-
cipit exponere plagas ppter iudeoz liberatōz
in egypto factas. **Que** plage pñgerūt egyptijs
visiblr sed iudeis inuisiblr. **Quia.**

**Et cōuertit in sanguinē flumina eoz:
et imbres eoz ne biberent.**

Et cōuertit in sanguinē flumina eoz). i. egypti-
oz (et imbres eoz). i. cisternas (ne biberēt)
egyptij. **Uñ** (imbres). i. scaturigines scz aquas
ab imo ebullientes foderūt enī egyptij et sangui-
nem p aqz inuenerūt. **Aqua** in sanguinē mu-
tatur dñz spiritualia carnalr sentiunt. **Sicut**
enim aliqbz aqua mutat in vinū p qd significa-
tur mutatio carnalis intellectus in spirituales
ita hic mutat in sanguinē p quez caro accipit
vt significet mutatio spūalis intellect' in car-
nalem ne inde bibentes reficiant.

**Visit in eos cinomiā et comedit eos:
et ranam et disperdidit eos.**

Visit in eos) scz egyptios (cinomiā). i. mu-
scam caninā in multitudine maxima vel qua
si cōmuniter omne genus muscarū a cenos qd
est cōmune (et comedit eos) mordendo et pun-
gendo (et ranam). i. multitudinē ranarū scz im-
misit (et disperdidit). i. destruxit (eos) qz rane erāt
in penetrabilibz ipoz. **Cinomia** canini mo-
res intelligunt qñ quis nō honorat parentes
suos vel platos qz canes ceci nascunt nec tūc
vident pntes. **Rana** est garrulitas et loqua-
cissima vanitas que est in cenosis sensibz vtra-
na in ceno versat.

**Et dedit erugini fructus eoz et labores
eorum locuste.**

Et dedit erugini). i. rubigini. **E**st aure no-
rie seu vento vrenti et inficienti (fructus eorum)
q̄ nascebant p se sine cultura (et labores eorum)
.i. fructus p labores eorum p̄ductos sc̄z sata et hu-
iusmodi que labore hominum fiunt dedit (locuste)
.i. locustis. **E**rugore vel rubigo q̄ occulte nocet
occulta in moribus supbiam designat que oēm
fructum virtutum psumit. **A**ura enī noxia in fru-
ctibus operatur latenter sic in moribus supbia oc-
cultata est cum quis multum fidens de se putat se
aliquid esse cum nihil sit. **L**ocusta est malicia ore
ledens p quā detractores figurant qui alienos
fructus inuide rodunt.

Et occidit in grandine vineas eorum: et
moros eorum in pruina.

Et occidit). i. mortificavit in grandine vi-
neas eorum. vitas destruendo et moros eorum in
pruina. i. in frigore nocturno p̄gelante. gran-
do est iniquitas res alienas vastans seu aufe-
rens unde furta rapine p̄deceq̄ nascunt plus
aut vicio suo vastat ipse vastator q̄ si acquirit p̄-
dam amittit charitatem. pruina vero est viciū. i.
odiu quo charitas p̄mi stulticie tenebris ve-
lut nocturno frigore p̄gelascit.

Et tradidit grandini iumenta eorum: et pos-
sessionem eorum igni.

Et tradidit grandini iumenta eorum: et pos-
sessionem eorum igni. q̄n̄ grando et ignis in sul-
goribus iuxta pariter ferebant. **M**orte pecorum
signat pudicie damnum: et quasi grandini iu-
menta tradunt eorum crebris luxurie tentationibus
carnales quicquid ferunt quorum casus morte pe-
cudum ostendit dum bestialiter viuentes mo-
tus illicitos cohibent. **I**gnis vero immanita-
tem iracundie designat qua etiam homicidium fit
vel ignis est cupiditas que possessionem. i. statum
mentis et quicquid ex dote nature vel gr̄e est vastat.

Misit in eos iram indignationis sue: indi-
gnationem et iram et tribulationem: immis-
siones p̄ angelos malos.

Misit in eos iram). nō ad correctionem q̄ nō
sunt correcti. sed iram indignationis sue. i. effe-
ctum et signum sue ire et indignationis p̄ plagas p̄-
dictas et sequentes q̄ exponit ascendendo. i.
misit in eos p̄mo (indignationem et) postea (iram)
et deinde (tribulationem) ecce ordo vindicte. et p̄-
ter hec p̄dicta misit in eos (immissiones) alias
(p̄ angelos malos) sc̄z obstinationem seu obdu-
rationem ut q̄ divinis plagis nō arguebant dia-
bolicis insidiis tunderent quā obstinationem nō
inspirando s̄z descrendo deus facit ut illi open-
tur in filios diffidentie q̄ deus iuste p̄mittit.
malis quidem angelis vixit deus bñ sed ad puni-

endos malos et coronandos bonos. **E**t his p̄-
dictis immisit.

Etiam fecit semite ire sue: non pepcit a
morte animabus eorum: et iumenta eorum in
morte conclusit.

Etiam fecit). i. amplitudinē et manifestatōem
(semite ire sue). i. occulte equitati sue qua deus
iratus erat egyptiis sicut semita recta est et oc-
cultata. **E**rat enī semita ira dei que occulta eq̄ta-
te puniret egyptiorum impietatem cui semite fecit
viam ut eos quasi ex abditis p̄ angelos malos
in apta scelera p̄duceret et sic in evidētissimos
impios evidētissime vindicaret. cuius ire im-
manitatem ostendit eorum subiūgit (nō pepcit a mor-
te animabus eorum) sc̄z quin eos interficeret et iu-
menta eorum in morte p̄clusit interficiendo. s. etiam
animalia eorum. **Q**uod melius apit cū subdit.

Et percussit omne primogenitum in terra
egypti: primitias omnis laboris eorum in
tabernaculis cham.

Et percussit omne primogenitum in terra egypti).
i. p̄mo genita de omnibus tam de hominibus q̄ de a-
nimalibus et hec est decima plaga sc̄z mors p̄-
minior et percussit (p̄mitias omnis laboris eorum)
.i. p̄missima de laboribus sc̄z frumenta et hominū s̄z
est omnia que ad victum vel ad solatiū sunt hominibus
stata sunt et hoc in tabernaculis cham). i. in do-
mibus egyptiorum de cham descendenti ubi nō
erant iudei. percussit in nobis p̄mo genita. i.
fides et alia si p̄maneamus in egypto. i. in tene-
bris huius vite et ignorantie. sic enī orbamur
ple ratio percussit p̄mitie laboris q̄n̄ chari-
tas que melius est inter alias virtutes vel alie
p̄cipue et p̄ncipales p̄ quibus laborandum est in
nobis peunt q̄d erit si inueniamur in taberna-
culis cham. i. diaboli. **C**ham enī callidus in-
terpretatur p̄ q̄d diabolus intelligit. **E**t sciendū
q̄d decem plagis percussit sunt egypti p̄tra de-
cem p̄cepta scripta post in tabulis quibus regat
p̄p̄s dei et hic decem plage licet nō eodē ordine
quo in exodo ponunt sed p̄ tribus que ibi sunt
sc̄z cinifes vlcera tenebre alie tres sunt hic. i. ru-
bigo pruina ignis q̄ talia p̄ p̄grua intelligen-
tia frequenter variant. **D**einde post cōmemo-
rationem plagarum egyptiorum subiūgit liberatio-
nem filiorum israel dicens.

Et abstulit sicut oues p̄p̄m suum: et p̄du-
xit eos tanq̄ gregem in deserto.

Et abstulit). i. liberauit de egypto sicut oues
sc̄z tranquille et sine tumultu pugne (p̄p̄m suum)
israel (et p̄duxit eos tanq̄ gregem in deserto) q̄d
erat inter mare et egyptum sc̄z custodiendū et cō-
servando eos sicut pastor gregem suum hoc p̄ dei

grām in nobis implet cum eruti de p̄tate dia-
boli p̄tempis terrenis ad celestia mente trans-
ferimur: et scōz pascha spiritualia efficiamur o-
ues dei ambulantes in hoc seculo velut in de-
serto in loco solitudinis p̄nic apto.

**Et reduit eos in spe et nō timuerūt: et
inimicos eoz opuit mare.**

Et reduit eos in spe et nō timuerūt qz spes
eos refouebat et inimicos eozz scz egyptios
(opuit mare) submergendo eos. in spe eterni-
tatis deducimur qm̄ spe salui facti sumus et p̄
spem ambulam⁹ ne timere debeam⁹. Nam si
deus p̄ nobis quis p̄tra nos. Et inimicos no-
stros opuit mare qz que ante gesta erant p̄cā
extinguunt et delent in baptismo.

**Et induit eos in montē sanctificatiōis
sue montē quē acquisiuit dextera eius.**

Et induit eos) nō eosdē p̄sonaliter q̄s ab-
stulit sed eos noīe et gēte (in montē sanctificatiōis
sue) scz in montē syon (montē) in quā (quē) eis
(acquisiuit) inde expellēdo gētes (dextera eius)
.i. potentia et fortitudo que p̄cipue solet in dex-
tera appere. ip̄i em̄ nō in virtute sua sz dei pos-
sederunt eum. vbi significat qz ad ecclīā sc̄ām
quā magis vult intelligi multi sunt p̄uersi. ip̄a
em̄ est mons virtutibz excellens quā (dextera
eius). i. filius eius christus (acquisiuit) et redemit
sanguine suo et sanctificauit lauans eam lāua-
cro aque. in verbo in q̄ suos introducit.

**Et eiecit a facie eoz gētes: et sorte diui-
sit eis terrā: funiculo distributiōis.**

Et eiecit de terra p̄missionis (a facie eozz)
.i. a p̄ntia iudeoz (gentes) scz septē ibidē habi-
tantes (et sorte diuisit eis) scz iudeis (terrā) illā
in (funiculo distributiōis). i. f̄m mensurā diui-
sionis quā ip̄e ordinauerat. Sic a facie fidelit̄
christi eiecit vicia et errores v̄l malignos sp̄s
et electis suis tradidit terrā. i. ecclīam. cui⁹ di-
uisio significat diuisionē gr̄arū in fidelibz qz
vniūsqzqz p̄p̄iū donū habet ex deo. vel (terrā)
vniuersā scz hereditatē sup̄naz iuxta mensurā
gr̄e sue. scriptū est enī in domo p̄ris mei man-
siones multe sunt.

**Et habitare fecit in tabernaculis eozz:
tribus israel.**

Et habitare fecit in tabernacul⁹ eozz). i. i do-
mibz et villis dictoz septēz p̄p̄oz (tribz isrl). i.
p̄p̄m iudeoz. sic in quibz regnabant vicia re-
gnant virtutes q̄s hic intelligit p̄ tribz isrl. In
celesti qz gl̄oria v̄n peccātes angeli eieci sunt
verī isrl̄ite videntes deū p̄ grām christi habi-
tabunt hec b̄nficia fecit eis. Illa vero genera-
tio praua qz istis b̄nficijs exuit ingrata et eis

male v̄t. bat recte subiungit.

**Et tenuerūt et exacerbauerūt deū ex-
celsū: et testimonia eius nō custodierūt.**

Et tñ post tanta b̄nficia (tenuerūt) adhuc
diffidentes de diuina virtute (exaceruerūt). i. ad
iram puocauerūt in terra p̄missionis (deū ex-
celsū) singl̄r et potentē in puniēdo (et testimo-
nia eius). i. p̄cepta dñi testificantiā (nō custo-
dierūt) sicut p̄miserant. deū tentat q̄ incredulo
corde munus ab eo postulat. Et sicut ip̄e in si-
de petentibz placat ira sine fide postulātibz ad
iracundiā puocat. Exacerbauerūt ḡ deū tum
qz ausi sunt excelsū infideliter petendo tenta-
re. tum qz p̄cepta eius noluerūt custodire.

**Et auerterūt se et nō seruauerūt pactū
quē admodū patres eoz cōueri sunt in
arcum p̄autim.**

Et auerterūt se) a deo (et nō seruauerūt pa-
ctum) qd fecerāt dicentes oīa quēcūqz dixerit
dñs faciem⁹ (quē admodū p̄res eoz p̄uersi sūt
in arcū p̄autim) q̄ pus intentus facile remittit et
ipsi facile retroibāt idola colendo et cōtra deū
faciendo b̄n. p̄miserūt et male impleuerūt. Et
arcus p̄autim est q̄ nō minus iaculat sed in se
et iaciēte spicula p̄uertit ac retorquet et signis-
ficat in aliciā doloz q̄ dum alijs nocere que-
runt sibi nocent. Deinde hoc plen⁹ ap̄t. v.

**In iram p̄citauerūt eum in collibz suis
et in sculptilibz suis ad emulationē euz
puocauerunt.**

In iram) et ad vindictā in se exercendā (cō-
citauerūt) et puocauerūt (eum in collibz) et ex-
celsis (suis) scz immolando in locis excelsis ri-
tu gentiliū et nō in tabernaculo dñi. Quī seq̄r
(et in sculptilibz suis). i. idolorū figuris p̄ scul-
pturaz factis (ad emulationē). i. indignationē
(eum puocauerūt) idola adorantes et honorē
dei aliq̄ tradentes colendo creaturā p̄ creatore
Sic elati in sup̄biā in altis et sup̄bis cogitā-
tibus deū puocant et amissa luce veritatis ad
opera tenebrarū p̄uertunt.

**Audiuit deus et spreuit: et ad nihilū re-
degit valde israel.**

Audiuit deus). i. aduertit p̄dictā p̄p̄i nequi-
ciam (et spreuit). i. p̄tempit isrl̄ et dignitatē illi⁹
p̄p̄i cum extra suā defensionē et p̄tectionē po-
nendo (et ad nihilū redegit). i. reduxit valde et
vehement⁹ aduersus euz vindicādo qz eo sper-
nente nihil remanserūt qui deo adiūuante fue-
runt totū qd fuerūt. Deinde oñdit quōd (spreuit)
et ad nihilū redegit subiungens.

**Et repulit tabernaculū sylo: tabernacu-
lum suū vbi habitauit in hominibz.**

Et repulit tpe bely p idolatria eoz (tabernaculū sylo). i. qđ habebāt in sylo qz arca que erat i sylo fuit capta z ciuitas destructa (tabernaculū suū vbi habitauit in hoibz). i. inter homines. cum em̄ nō essent digni in quibz habitaret merito repulit illud qđ nō ppter se sed ppter illos instituit. **Sic** p petis deserit corpa nra qz nō hīat in corpe subdito petis que cor da spūscūis dum bene tractant inhabitat.

Et tradidit in captiuitatē virtutē eoz: et pulchritudinē eoz i manus inimici.

Et tradidit. i. tradi pmissit in captiuitatē virtutem eoz. i. arcā testamenti ad cuius pntia supabant inimicos z p quā videbant fortēs et inuincibiles (et pulchritudinē eoz) eandē scz arca. ppter quā reddebant oibz honorati z mirabiles (in man⁹ inimici) scz philistinoz fm **Brego**. virtus z pulchritudo in manus inimici tradit cum decepte menti antiqu⁹ hostis et boni opis elatione dñat.

Et conclusit in gladio pplm suū: et hereditatem suam spreuit.

Et conclusit. i. pcludi pmissit in gladio). i. in occasione gladij philistinoz (pplm suū) quē inter multas gentes elegerat qz capta arca psequens erat vt ppl's caderet (et hereditatē suā) scz pplm isrl' quē diligēter coluerat (spreuit) qz spreuerant eū. **Sic** z nunc malos in ppl'o suo in occasione anime pcludi pmittit z eos qđ sua hereditas esse debebāt vlt' videbant relinquendo spreuit.

Iuuenes eoz comedit ignis: et virgines eoz nō sunt lamentate.

Iuuenes eoz. i. fortēs (comedit) vastauit (ignis). i. ira bellantiū qz tūc ceciderūt de isrl' triginta milia (et virgines eoz. nō sunt lamentate) qz hoc nō vacabat facere in metu hostili vbi quilibet querebat locū fugiendi dimittentes occisos insepultos z illamētatos. **Sic** fortēs picipiti audicia z psumptuosi malo igne et incōsulto calore vastant z virgines fame non lamentant.

Sacerdotes eoz in gladio ceciderūt et vidue eoz nō plorabant.

Sacerdotes eoz in gladio ceciderūt. i. filij bely scz ofni z phinees (et vidue eoz. nō plorabantur) sicut vxor phinees viduata z mox in partu mortua ppter turbatoz plangi nō potuit more funeris. intū em̄ dolebāt p captiōe arce qđ nō vacabat ppl'o alia mala deslere. sic z sacerdotes qui bñ docent et male viuūt cadūt in gladio oris sui et vidue. i. qui renunciauerūt seculo cum nō pseuerant nō plorant qz spūa

les viri de huiusmōi desperant. **Sed** vt vñs in nobis hec dño coopante fiant vt pceptis capta decidat. erecta pte pte virtute. forma iniquitatis corruat. electa eccle pulchritudine interminat ppl's viciozū. viuificata numerositate virtutū respuat terrena hereditas. acquirat regnum dei iuuenile. i. incipiens ptem a virtute spūscūi eturat z virgo aia tolleret incentiores vicioz gladio. i. verbo dei trucident vt exultēt mentes ab his viduate cū christo. **Deinde** oñ dit vltōem in ipos aduersarios detortā. d.

Et excitatus est tanqz dormiens dñs: tāqz potens crapulatus a vino.

Et post has misērias (excitatus est dñs) ad vindictā hostibz inferendā cuz malis actibz et petis ipoz hostiū cū planctu z misēris suorū (tanqz dormiens z tanqz potens). i. fortis (crapulatus). i. ebrius (a vino) qui qñ sopitus est a vino nō pōt vt sua fortitudine. dixit sicut videtur dementibz z impis insultātibz quibz videtur dñs velut ebrius diu dormire qñ pplm suū dat in manus eoz quos odit z qñ piclūtibz nō tam cito qz putant hoies subuenit. et reuera sic dement putantibz dormit z est alius ac negligētibz z infidelibz nulla voce laudis vel opis eum excitantibz.

Et percussit inimicos suos in posteriora obprobriū sempiternū dedit illis.

Et percussit inimicos suos) scz philisteos (in posteriora). i. in secretiori pte natiū vbi mures rodebant pminētes extales eoz z cōputrescebant (obprobriū sempiternū dedit illis) qz pena eozū pbrosa est i sempiterna memoria. **Qui** mittētes manū ad aratrū posteriora respiciūt que vt stercorea estimari debent pcutiēt in posteriora mersi in gebennā. **Qui** em̄ posteriora diligūt obprobriū sempiternū. i. eternā penā habebūt qz ex ipis iustissime cruciabunt. Ita inimicos percussit sz suos reedificauit qđ factū est in dignitate regia eis collata et hoc volens ostendere subiungit.

Et repulit tabernaculū ioseph: et tribū effrem nō elegit.

Et repulit a regia dignitate (tabernaculū). i. familiā ioseph ne inde esset rex (et tribū effrem) silt' nō elegit vt inde esset rex. **Cum** enī ruben qđ fuit pmogenitus iacob violasset thorum pñs sui data sunt pmogenita ei⁹ filiis ioseph et ideo credi posset qđ deus de ioseph electurus regē esset. **Et** qz inter filios ioseph quāuis manassēs esset senior tamen vt dixit effraim futurus erat maior posset videri qđ etiaz de effraim electurus esset deus reges super pplm

israel ideo istud pmo remouet. **N**ominat autē eos qui clarioribus meritis videbant excellere scz ioseph q̄ impietudinis. p iusticia est sublimatus ac prudentia castitate et inimicorū dilectione p̄stitit alijs et effraim qui maiori fratri benedictione aui sui iacob est p̄latus vt ostēdat nihil meritis sed totū grē tribuendū. Deinde ostendit quam tribū elegit. d.

Ed elegit tribū iuda: montē syon quē dilexit.

Ed elegit ppter dauid (tribū iuda) scz p regia dignitate vt de ea reges acciperet qm̄ inde erat dauid vñ christus carnē suscipere voluit (et montē syon quē dilexit). i. elegit ad cultū suū et p sede regni qz ibi erat citas dauid et caput regni isrl vbi p ioseph qui interpretat augmētū et effraim qui interpretat fructificationē vniuersum p̄lū illūz veterē repulsi et reprobatū in telligimus qui p augmento terrenorū deo militat et de fruge seculi p̄sumit et p tribū iuda qz de ea christ⁹ exiit nouū p̄lū christi illi p̄lo veteri p̄latū vñ et montē syon eccliam christi eterna p̄mia oculis fidei speculante accipimus. Syon em̄ speculatio interpretat.

Et edificauit sicut vnicorū sacrificiū suū in terra quam fundauit in secula.

Et edificauit. i. edificari fecit sicut vnicorū nūm scz indeorū deū singl̄ et vñ deū colentium (sacrificiū suū). i. templū in quo erāt sancta et hoīes sanctificabant p oblatōes et sacrificia (in terra) scz iudea (quā fundauit) p suo cultū et sede regali (in secula). i. stabiliter quantum in se fuit nisi pctā p̄lū impediuissent. vnicornes intelligim⁹ quorū firma spes in vnum erigit vñ christiani recti vnicornes dicunt ppter fidem vniū dei quem credūt et vniū rei quā appetūt de q̄ re alibi dici t̄ vñaz pctij a deo hanc requirā. Sanctificiū est plebs sc̄a p̄lā acquisitionis qui sunt templū dei sanctū in quo habitat. Terra est ecclia quā firmavit et stabilivit immobilis in secula sempiterna p̄sistat. Et hac enī vita mortaliter transiens eternalit̄ in celesti p̄tia fundat. Sic ab initio electōnis hebreē gentis vsqz ad christū p̄cedit vnde sub sequenter dicit.

Et elegit dauid seruū suū: et sustulit eū de gregibz ouiu: de post fetantes accepit eum.

Et elegit dauid seruū suū de tribu iuda (et et sustulit). i. tulit (eum de gregibz ouiu) qz ex pastoralis officio pecorū trāslatus est ad regnūz hominū et de ieo vbi erat sequens (post fetantes). i. post oues fetas seu hñtes fetus (accepit

eum) qz pascēbat oues qñ vocat⁹ fuit vt in regem vngere sed ad quid.

Pascere iacob seruū suū: et isrl hereditatem suam.

Pascere). i. ad pascendū et regendū (iacob seruū suū). i. p̄lū suū qui de iacob seruo suo descendit deinde rep̄it (et) p. i. (isrl hereditatem suam) discipline vomere cultū. i. vt fieret rex sup iacob. i. isrl qz idem sunt iacob et israel ac seruus et hereditas licz diuersis rationibz patet ex pluribz locis precedentibz. Et ita fecit quia.

Et paut eos in innocentia cordis sui: et in intellectibz manū suaz deduxit eos

Et paut et educavit. i. rexit et gubernavit eos (in innocentia cordis sui). i. in puritate cōscientie et hoc docuit eos qd̄ ip̄e egit (et in intellectibz manū suarū). i. prudētē se habens in operibz suis (deduxit eos) p vias iusticie et veritatis. q. d. sic rexit et duxit eos sicut vir simplex in corde sine duplicitate et prudēs in ope. Omnia hec ad christū dñm referēda sunt qz paterno cōsilio ad redemptionē nr̄am electus est de grege mortaliū carnē assumens quē seruū dicit nō filiū qz forma serui ex dauid est de post fetates est acceptus qz missus ad oues domus israel inde ad oues gentiū p̄dicatione ap̄lorū transmutat⁹ pascens celesti pane christianum p̄lū siue supplantatorē viciozū siue mente videntē deū quos (paut in innocentia cordis) qz pctū nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius (et in intellectibz manū suaz) id est in operibz intellectualit̄ ab eo factis (deduxit eos) ad vitam eternā. **E**t (paut eos in innocentia cordis sui). i. hominū scz faciens eos innocentes et in cogitationibz cordis (et de dit eos) ad vitam (in intellectibz manū suaz) scz christi. i. in intelligentia et actuali sanctitate quam ip̄e in credentibz fecit quasi manibz. facere enim ad manus p̄tinet. **O**ratio.

Refice nos māna spiritalis alimonie opulētiissime largitor omps deus vt in sensu manuum tuaz directi mereamur in monte acquisitionis dextera tua gloriari. Per dñm.

Psalmus de lamentabili reprecatione fidelium ppter multiplicē p̄secutionē malorū et letabūda gratiarū actōe p sua liberatione. **ps. lxxvii.**

Eus venerūt gen-
tes in hereditatē tuā: polluerūt templum sanctū tuū: posuerūt hierusalē in pomorū custodiā.

Auctor psalmi ppha dauid. Titul⁹ est psal-
mus asaph. Et est sensus ps iste attribuit asaph
ph. i. fidei synagoge seu pgregatōi in cui⁹ pso-
na ppha h loquit^r et christū subuenire sue genti
precat^r. Materia: lamentabilis deprecatio fide-
lium ppter multiplicē psecutionē maloz. In-
tentio: exhortari nos ad passionē p christo et
patiaz ac bonis primoz letari et calamitatib⁹
affligi. Sma in generali ppha i isto psalmo in
psona asaph. i. fidei pgregatōis deuastatōez
hierlm vel ecclie lamentat^r humiliter et deuote
p restauratōe ipius deprec^r implozando vicz
cōtra aduersarios dei iusticiā et p suis dei mi-
sericōdiam et vltimo p deprecatōis exauditiōe exul-
tans regratiat^r. Sma in speciali. Asaph g cō-
dolēs sue gēi ipi⁹ mala deo exponit sic. d. **D**
(Deus venerūt gentes in hereditatē tuā). i. in
hierlm vel in terrā pmissionis (polluerūt tem-
plum sanctū tuū) p simulachra que ibi posue-
runt (posuerūt hierlm in pomoz custodiā). i.
in desertionē sicut collectis pomis custodie. i.
domus in quib⁹ custodes erant deserunt.

Posuerūt morticinā suoz tuoz escas
volatilib⁹ celi: carnes sanctor⁹ tuoz be-
stij⁹ terre.

Posuerūt morticinā). i. cadauera) seruo-
z tuoz) qui immundis vti noluerūt (escas vo-
latilib⁹ celi) relinquendo ea insepulta scz car-
nes sanctor⁹ tuoz bestij⁹ terre: escas posuerūt
et deuorandas dederūt. q. d. nō tñ in viuē-
tes sed etiā in mortuos seuiunt.

Effuderūt sanguinē ipoz tanq³ aquaz
in circuitu hierlm et nō erat q³ sepeliret.

Effuderūt sanguinē eoz). i. seruo-
z tuoz). i. abundanter et ita viliter quasi
ita sine culpa liceret de sanguine sicut de aqua
et h nō tñ intra muros s3 etiā in circuitu hie-
rusalē circuituq³ (et nō erat qui sepeliret) scz
corpa occiso-⁹ dum oib⁹ piculū immineret.

Facti sumus obprobriuz vicinis nris:
subfannatio et illusio his qui in circui-
tu nostro sunt.

Facti sumus obprobriuz vicinis nris) qd
grauius est q³ si remotis qz hi sunt assidui et
in oculis (subfannatio et illusio) facti sumus
(his qui in circuitu nro sunt). i. genib⁹ q cir-
ca hierlm sunt. q. d. gloria hierlm toto orbe
mirabilis versa est in obprobrium vicinis.

El pnt hec accipi de ecclia sic. **D** (Deus ve-
nerunt gētes in hereditatē tuā). i. inuasērūt ec-
clesiam psequēdo quā christus acquisiuit san-
guine suo (polluerūt templū sanctū tuum) scz
ipam ecciam. **U**n apls. Templū dei sanctuz

est qd estis vos. quod templuz psecutores in
his polluerūt q³ ad negandū christū terren-
do vel cruciando coegerūt. **S**3 hodie magis
polluit^r prauis morib⁹ hoim q³ olim occiso-
bus martyru (posuerūt hierlm). i. eandē eccle-
siam (in pomoz custodiā). i. in desertionē qñ
enī gentib⁹ psequētib⁹ in celestē mensam spūs
martyru tanq³ de dñico orto multa et suauia
poma transierūt eccia deserta est visa (**P**osue-
runt morticina seruo-⁹ tuoz). i. scō-⁹ martyru
(escā volatilib⁹ celi) quasi quicquā eoz resur-
rectiōi depiret qd exponit dicēs (carnes san-
ctorum tuoz) hec sunt morticina (bestij⁹ ter-
re) ad deuorādū (**E**ffuderūt sanguinē eozū
tanq³ aquā in circuitu hierlm) qñ in omī pte
ecclesie cuius circuitus p totū orbe est abun-
dās psecutio seniebat (et nō erat qui sepeliret)
pre timore psecuto-⁹ vel pre multitudine occi-
sorum. (**F**acti sumus obprobriū) et terror pro-
pter diram mortē (vicinis nris). i. affectōe p-
pinquis iam volētib⁹ credere (subfannatio et
illusio his qui in circuitu nro sunt). i. despica-
biles inimicis ecclesie qui sunt in toto orbe qz
nō eis s3 in conspectu dñi pciola est mors san-
ctorum eius. **S**ed

Etsq³ quo dñe irasceris in finem: accen-
detur velut ignis zelus tuus.

Etsq³ q³ o dñe irasceris) nob irasceris) nescis
(in finē) q. d. noli irasci i finē s3 tpa correptōez
ne illa tāta tribulatio pseueret) scz in finē ty-
q³ q³ (accēdet). i. ardebit (zelus tu⁹). i. ira tua cō-
tra nos (velut ignis) scz totaliter nōs cōsumēs
sicut ignis cinerat et psumit paleas ita q non
extinguat^r vel minuet^r. q. d. vti nāz cesset ira tua
cōtra nos incepta. **I**ra dei dicif ignis qz tam
diu ardet donec aurū purget et ligna incinerē-
tur. **S**unt em̄ varie cause inflictiōis penarū.
Un iob dicit varie: peccauit: nō peccauit: pec-
cauit vt aliq³ tē⁹ puniret nō peccauit vt tñ. pu-
nitus est in pte ad purgationē in pte ad coro-
nam et ita de scis alijs. **N**e igit irasceris nō-
bis qui te nouimus sed potius.

Effunde iram tuā in gentes que te nō
nouerūt: et in regna que nomen tuū nō
inuocauerūt.

Effunde). i. effundes vt multa et abundanter
et retorquebis (iram tuā). i. effectū iusticie tue
et vindictaz (in gentes que te nō nouerūt) nec
scire voluerūt nec timere vl⁹ diligerent sicut nos
opprimūt tuis virtutib⁹ obruant (et in regna q
nomen tuū nō inuocauerūt) s3 tñ noīa idolorū
suoz seu demonio-⁹ et creaturā nō creatorē: p
gentes accipit subditos. p regna ipos reges b

aut nō optando dicit sed pphetisando nec so-
lum nō inuocauerūt sed insup oppugnerūt.
**Quia comederūt iacob: et locū eius de-
solauerunt.**

Quia tales gentes (comederūt iacob). i. de-
struxerūt iudaicū pplm vt nō cōpeat sicut nec
res cōmesta (et locū eius) scz ciuitatē et templū
vbi pgregabant ad festa (desolauerūt) nudan-
do rebus et psonis. **Vel** de ecclia (qz comede-
runt). i. in suū malignū corpus hoc est in suā
societatē et nequitia transire cogētes sibi incor-
pauerūt (iacob). i. pplm christiānū q est minor
cui fuit maior et ad que nomen iacob est tran-
slatum (et locū eius) scz eccliam (desolauerūt)
id est desolatā reliquerūt. **Sz** qz scio te p pccū
nos flagellare ideo precor.

**Ne memineris iniquitatū nostrarū an-
tiquarū: cito anticipent nos mie tue: qz
paupes facti sumus nimis.**

Ne memineris iniquitatū nostrarū hec cō-
fessio delictorū veniā puocat (antiquarū) non
dicit hoc de pteritis tm sed (antiquarū). i. filius
antiqz quibz sepe peccauim? (cito anticipent
nos mie tue) vt liberemur a miseris et hoc est
nobis necessariū (qz paupes). i. miseri et indi-
gentes (facti sumus nimis). i. valde. **Vel** de ec-
clesia pueniant ad bene operandū (cito antici-
pent nos mie tue) ante mortē et iudiciū ne ad
iudiciū dānandū veniam? qz nisi indulgentia
pueniat i iudicio nō absoluit reus (qz paupes-
res) a meritis et nō sufficientes ad salutē vel in-
firmi et impotentes ad satisfaciendū de pccis
et bene operandū (facti sumus nimis) et plus qz
dici possit. hoc dicit ne quis de actibz suis pre-
sumat. **Ideo** sequit.

**Adiuua nos deus salutaris noster: et p-
pter gloriā nominis tui dñe libera nos
et ppius esto peccatis nrīs ppter no-
men tuū.**

Adiuua nos in bello defensionis legis cō-
tra aduersarios qz nos infirmi sum? (deus sa-
lutaris) et saluator nr qz nō in nrīs sed in tuis
virtutibz pfidim? (et ppter gloriā noīs tui) am-
plificanda zo (dñe libera nos) a malis vt cre-
pti nomini tuo gloriā et bonorē reddam? **Vel**
de ecclia (adiuua nos) p gratia vt infirmitas
nostra adiunet ad bona faciendā (deus salu-
taris nr) qui necessari es infirmitate nrē (et p-
pter gloriā noīs tui) vt qui gloriat nō in seipo
sed in dño gloriē o (dñe libera nos) a cōfor-
mitate malorū. liberat etiā et eruit a malis de-
cum adiuuat ad faciendā iusticiā (et) ne impe-
diant nos ad hoc pccā nrā (ppiū esto pccis

nrīs ppter nomen tuū) nō ppter nos et meritiū
nostrū. i. pietate sancti noīs tui tribuat nobis
qd nō pōt haberi actibz nrīs. **Et ista fac nob.**
**Ne forte dicant in gentibz vbi est deus
eorū: et innotescat in nationibz coram
oculis nostris.**

Ne forte nobis deficientibz dicant in gen-
tibus illud vñtū pfidis scz vbi est deus eo-
rum quasi dicant illi nō habent deū adiutorē
qz vel nō est vel nō pōt aut nō curat suos adiu-
uare hec insultatio nō est ferenda. **Unde** nō p-
mittas vt hoc dicant eū in hoc nō tñ in nos
sed in te delinquant sed potius (et innotescat)
.i. manifesta fiat (in nationibz) ita qz oīs na-
tiones sciant corā oculis nrīs). i. cito fiat vt et
nos eam videam? ad laudē tuā.

**Ultio sanguinis seruoꝝ tuoꝝ qui effu-
sus est: introeat in cōspectu tuo gemitus
compeditoꝝ.**

Ultio scz tpalis vt euadant eternā sangui-
nis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est) abundanter. i.
videam? illos puerfos q mō psequunt et sic
accipit in bono de ultōe pñi. **Vel** accipi pōt
de pena eterna sic. **Et innotescat in nationibz
corā oculis nrīs ultio sanguinis suoꝝ tuoꝝ
qui effusus est.** i. sume vindictā de malis q fu-
derunt sanguinē seruoꝝ tuoꝝ et in fine ita fiet
qz vt h in puerfis pñit iniquas qd ante opta-
uerat vel in fine pñit qd h dicit nō optādo sz
pphetisando malis ita fiat. **Et introeat in cōspe-
ctu tuo.** i. ante cōspectū tuū (gemit? cōpeditoꝝ
quos gentiles et tyrānī vel ipe tribulātōes vñ-
xerunt. **Vel** (cōpeditoꝝ) corruptibilitate car-
nis que aggrauat animā q te p longas lachry-
mas reqrentes absolui et tecū eē desiderāt. **Vel**
(compeditoꝝ). i. vinculis charitatis astrictoꝝ
orantiū p puerfōe malorū. **Vel** cōpedes sunt
pcepta dei quibz colliganī sancti que patien-
ter sustentata pñit in ornamenta. **Deinde** qd
gemitus compeditoꝝ petat oñdit. d.

**Scdm magnitudinē brachiū tui: possi-
de filios mortificatoꝝ.**

Scdm magnitudinē brachiū tui). i. poten-
tie et fortitudinis tue (posside). i. respice in ad-
optione et defende ne ecclia in fratribz deficiat
et ne aliquo errore maculenī (filios). i. poste-
ros et imitatores (mortificatoꝝ). i. martyru q
in cum p cui? noīe passos eos nouerūt exhor-
tante eoz glia ad imitandū eoz exempla ac-
censi nō territi crediderūt. **Et** est ista pia pccā-
tio ne filios eozū pñiat q p co puniti sunt sed
multiplicet ne ifructuosus sit sanguis eoz po-
steris vt ide crescat seges vñ putabat pñura.

Et redde vicinis nris septuplū in sinu
eorū: impropertū ipsoꝝ qđ exprobraue-
runt tibi dñe.

Et redde vicinis nris inter quos habita-
mus vsq; ad sepationē futurā (septuplū). i. ple-
nam et pfectam vindictā qđ hoc numero pfectio
et plenitudo significari solet: et hoc (in si-
nu eoz) nunc in hac vita vt non iudicij pena
damnetur. vel (septuplū). i. pfectionē doni ce-
lestis vt spū sancto ppleant. et redde eis (im-
propertū ipsoꝝ qđ exprobrauerunt tibi dñe)
id est fac vt p iniurijs et obprobrijs que fecer-
unt reddant laudes que est gloriosa vindica-
tio qñ deus inimicoꝝ ore laudat. et sic accipi-
tur in bono et dicis optando. **Vel** accipitur in
malo: vt (redde septuplū). i. pfectionē pene in
futuro scz (impropertū ipsoꝝ). i. penam p im-
propertio (qđ exprobrauerunt tibi dñe) sanctos
tuos in quib; habitas affligendo arbitantes
in eis delere nomē tuū de terra et sic dicis non
mala optando sed iusta pnunciando et vera
pphetizando. Illis ita

Nos autē ppls tuus et oues pascue tue
cōfitebimur tibi in seculum.

Nos autē quos putabāt se pderē (pls tu-
us) in te p baptisimū regenerati et fide cōgre-
gati (et oues pascue tue) sacramentis et docri-
na tua pasci et nutriti (cōfitebimur tibi). i. lau-
dabimus te: vt qui gloriatur in dño gloriatur
(in seculū). i. pseueranter vsq; in finem seculi
nō delebitur ecclesia vt putat ab hereticis. Et
hoc est quod subdit.

In generationē et generationē: annun-
ciabimus laudē tuam.

In generationē pntem (et generationē) suc-
cedentem. i. de generatōe vna in alterā et in
oēm generationē idem qđ dixerat in seculū:
(annunciabimus) alijs (laudem tuā) que vt ta-
ceretur nos delere et finire conabant. **Vel** (in
generatōe et generatōz). i. qđ dñi seculū dñi a-
bit pñs et futurū (annunciabimus laudē tuā)
in hoc seculo p alioꝝ instructōe et in futuro
p debito honore.

Oratio.

Anticipa dñe misericōdiam tuā priusq; zelus
ire tue deleuiat vt adiuti patrocinijs beatorū
quoz ppter te sanguis effusus est ppiciatōe tua
peccatoꝝ veniā cōsequamur. Per dō.

Psalmus de primo aduentu christi
scz in carne et de inceptōe ac pfectione
ecclesie cuius pcessus et status hic de
signatur sub noie vinee.

ps. lxx.

Qui regis israel in-
tende: qđ deducis velut ouē ioseph.

Auctor psalmi p beta dauid **Ti-**
tulus est. In finem p his qui cōmutabuntur
psalmus pro assirijs testimoniū asaph. Et est
sensus psalmus iste dirigens nos in finem id
est in christū est testimoniū asaph. i. illius par-
tis synagoge que credit et pfitetur christum in
carne venturū. p his qui cōmutabunt in me-
lius et p assirijs. i. dirigentib; serui iam nō sunt
generatio que nō direxit cor suū sed dirigens
se ad christū. Assiri enim interpretantur dirigē-
tes et sunt idem qui cōmutant et assiri. **B**ate-
ria aduentus christi in carnē et pcessus ecclesie
sub noie vinee. **I**ntentio monere in melius cō-
mutari et ad christū dirigi. **S**ententia in gene-
rali ppha in isto psalmo in psona asaph. i. fide-
lis pgregatōis precat primū aduentū christi
per quem fit repatio generis humani et agit de
vinea que est ecclesia ostendens quomō sit ince-
pta et pfecta. **S**entia in speciali asaph ergo qui
in precedentib; psalmis p peccatis synagoge
trepidus orabat iam de illius puerione psumit
et testimoniū dat de aduentu christi quem
precat. d. (Qui regis isrl). i. iudeos spirituali-
ter te videntes (intende). i. intentū te prebe re-
gimini et intentus rege quos regis. rexisti nos
per ministrū angelū tuū iam veni nos regere
per te ipm (qđ deducis velut ouem ioseph) ipm
scz significatū ioseph. i. fidelē pplm de gentib;
adauctū pñe de circūcisione. **I**oseph enim in-
terpretat augmentū et mortuo grano frumen-
ti auctus est multū pls dei. primo reductā ve-
lut a spinis ducit ad caulas fidei tāquā oues
ad pascua et deducit de bono in meli⁹ et deri-
tute in virtutē. p isrl legem habentes accipe p-
fectos qui regūt et alios: p ioseph rudes et sim-
plices. vnde regit isrl tanquā maior: ducit io-
seph tanquā minor.

Qui sedes super cherubin: manifestare
corā effraim beniamin et manasse.

Qui sedes sup cherubin). i. qđ in secreto ma-
iestatis tue sup illam penitudinē sciētie cele-
stium virtutū et potestatiū resides (manifestare
corā effraim beniamin et manasse). q. d. tu qui
angelis es notus apparez innotescē hominib;
manifestā te in carne et huic mundo te viden-
dum prebe faciēs in eis has virtutes q; his
significat nomib; scz eos fructificare et fi-
lios dextere et posteriorib; oblitos. **E**ffraim enī
interpretat fructificatio. beniamin filius dex-
tere. manasse oblitio. Illi quippe sunt idonei

videre te qui fructus dignos pñe faciūt. et hi qui in scō ope fortes sunt. et hi qui posterioz scz terrenoz obliu in anteriora scz eterna se extendunt.

Excita potentiā tuā et veni: vt saluos facias nos.

Excita siue suscita (potentiā tuā) et fortitudinem quam egyptijs et filiis isrl' oñdisti quā si enī impotens videris qñ ppls tuus absqz de seniore tradit inimicis (et veni) p effectū potentie tue adiuvādo nos qz derelinquendo nos videris recessisse (vt saluos facias nos) vt sicut illos eruisi de egypto ita nos saluos a pctis et a pñe et oppñione psequentiū quas meremur p eis. **Vel** (veni) tuīpe in carne et (excita) i. oñ de (potentiā tuā) i. resurrectōe qz visus es isrl' in passiōe i. crucifixōe ex infirmitate resurge ex virtute (vt saluos facias nos) a malis omnibz Deinde loquens ad patrem ait. **D.**

Deus cōuerte nos: et ostende faciē tuā et salui erimus.

Deus cōuerte nos a vetustate in nouitate a culpa ad grām. auersi enī sumus a te et nō cōuertemur nisi tu facias (et oñde faciē tuā) i. filium tuū qui est imago tua (et salui erimus) p ipm. **Vel** (oñde faciē tuā) p placationē grām sanctificādo quā abscondidisti a nobis auxilium tuū subtrahēdo et ita (salui erimus) qz si nē tua grā nō potest esse salus. **Et** qz etiā post christi aduentū quādiu in hō seculo sumus vbi penitus sine pctō nō viuim et iā seruis suis dñs penitus nō placat ideo subiungit. **D.**

Dñe deus virtutū: quousqz irasceris super orationē serui tui.

Dñe deus virtutū celestīū. i. angeloz. quibz nos socij sumus futuri (quousqz irasceris super orationē serui tui) nō auferendo flagella a nobis et si olim irascebaris super orationē inimici dum scz eam inimicus ne irasceris super orōz iam serui tui sed miserearis ptim iam trāsūt ira a sermo in eo qd impetū nō dānat sz adhuc remanet in hoc qz flagello nō pēit flagellat enī omne filiū quem recipit. Irascit ergo dñs seruis suis sed tñ non vt iudex dānans immo vt pater corrigens. **Et** iterū quousqz ira cessauerit.

Dabis nos pane lachrymar: et potū dabis nobis in lachrymis in mensura.

Dabis nos pane lachrymar. i. cruditiōe flagelloz et hic panis cibus est qz sic nō extingui mur sed crudimur. **Addit** et de potu (et potū dabis nobis in lachrymis in mensura) id est p viribz et scdm qz ferre possumus. vel p modo culpe et fm qz meruim? vel lachryma

rum panis et potus intelligit grā p punctōis: qz eos quos repleuerit gaudentes in spe et fortes in tribulatōe facit sicut panis cor hoīs cōfirmat et potus letificat. **Sñ** autē in mensura dicit qz oīs electoz grā et tentatio iuxta mensuram a dño disponit vt nec de grā habeant quantū volunt nec de tentatōe pferant supra id qd pñt. Deinde exponit lachrymas. **D.**

Posuisti nos in pñdictōz vicinis nostris: et inimici nři subsannauerūt nos.

Posuisti nos in pñdictōem vicinie nři qui in circuitu nři sunt vt cōtradicerent vbi nři plane hoc factū est. de asaph enī. i. de fidelis synagoga electi sunt qz ad gentes irent et christum pñdicarent. Quibz pñdicabāt sz cōtradictor vincebat et et pñdictore fidelis efficiebatur. **Inde** martyres cibati sunt de pane lachrymarū et potati in lachrymis sed in mensura nō ampli? qz poterāt ferre (et inimici nostri) et hostes fidei nō tñ pñdixerūt sz etiam (subsannauerūt) et iriserūt (nos) quasi colentes mortuū adorantes crucifixū. **Sz** licz tanta passuri sumus nō tñ minus eū optamus sz iterum oramus. **D.**

Deus virtutū cōuerte nos: et ostende faciē tuā et salui erimus.

Deus virtutū cōuerte nos ad te (et ostende faciē tuā) i. filiū tuū p quē tu cognitus es qz dicit: qui videt me videt et patrem (et salui erimus) portādo imaginē eius. de hoc versu habes etiā supra: desiderantis mos est frequēter repetere qui tantis pñibz studet orare. **Osten** de inqz faciē tuā et imple in rebus qd pñmonstrasti in figuris. Quas figuras subsequēter enumerādo ostendit quō ecclesia primo incepit et fuit in iudeis et postea translata est et pñfecta i gētibz. q. d. debes hō qd oro facere qz iā

Vineā de egypto transfulisti: eiecisti gētes et plantasti eam.

Vineā i. pplm isrl' vñ christus et primi credētes: quē pplm ideo vineā vocat qz in modum vinee cum dñs ad excolendū et regendū suscepit: et sicut vinea ceteris arboribz est hoībus charior sic pplm isrl' pñe ceteris pplis fuit deo gratior. (de egypto transfulisti) in terrā pñmissiōis (eiecisti gentes) septe de terra illa quā diu possederāt (et plantasti) vt agricola (eam) scz vineā ibi i. habitationē eius firmasti et se cure habitare fecisti.

Dux itineris fuisti i pñspectu eius et plāstasti radices eius et impleuit terrā.

Dux itineris fuisti in cōspectu eius in columina nubis p diē et in colūna ignis p noctē

reges duce et rectore de egypto exierunt p. deser-
tum transierunt in terrā pmissionis venerunt (et)
ibi plantasti). i. constituisti et firmiter stabilisti
(radices ei). i. duces et principes ac sanctos pa-
tres et prophetas (et impleuit terrā) pmissionis
p. plis multiplicationē iuxta qd alibi scriptū
est et benedixit eis et multiplicati sunt nimis.

Licet hec synagoga figuraverint tñ ad ec-
clesiam referenda sunt que a tenebris cecitatis
ad lucē fidei et celestē dignitatē eiectionis vicio-
genitibz trāsata est et plantata in virtutibz que
spiritus scō pēunte ducit spirituali innere bo-
norū operū p. hoc desertū seculi cui via. i. mā-
data p. que gradere largita sunt plātatis in ea
doctoribz p. quos in omnē terrā euāgelioz so-
lus nunciaret et sic illa vinea modo impleuit
totā terrā que impletio modo fit et fiet usqz in
finem mundi dum quotidie cōuertunt aliqui
Deinde de initio vinee latius repetit dicens.
Sed prius.

Operuit montes vmbra eius: et arbu-
sta eius cedros dei.

Operuit montes) scz pphas (vmbra eius)
scz vinee. i. vmbrosa et obscura locutio. obscu-
re enim et in figuris locuti sunt futura que an-
nunciaverūt. vmbra etiā fuerūt circūcisio et sa-
crificia. Sed post vmbra venit veritas et ma-
nifestatio. Unde sequit et arbusta) que crescūt
circa arborē. i. exercimenta et augmenta (eius)
operuerūt (cedros dei). i. aplos et doctores no-
ui testamēti. Ideo aut dicit cedros dei qz sunt
cedri euertende scz supbi qui sunt cedri seculi
sed nō dei. Exposita ergo altitudine vinee ex-
ponit eius latitudinē dicens.

Etendit palmites suas vsqz ad mare:
et vsqz ad flumen ppagines eius.

Etendit) dñs ad hierlm (palmites suas). i.
filios (vsqz ad mare) scz mediterraneū qd erat
terminus indec a pte occidentali (et vsqz ad flu-
men) scz eufraten qd erat terminus terre pmissi-
onis a pte orientis (ppagines). i. generatōes
(eius) p. palmites et ppagines maiores et mi-
nores scz tota generatō illius gentis intelligit
quā dñs infra dictos terminos dilatauit. Nos
sumus vites qui ex vinea illa frōduim? vsqz
ad mare. i. baptisimū accessim? vsqz ad flumē
ppagines eius vt qui in ea nascunt baptismo
abluant. Et qz talis est vinea ergo.

Et quid destruxisti maceriā eius: et vin-
demiant eam omnes qui ptergrediū-
tur viam.

Et quid destruxisti maceriā) et sepez (eius)
id est munitōz. scz subtrahendo ptectōz tuam

qua tanqz sepi muniēbat. (et vindemiāt eam
id est pculcant et deuastāt) oēs qui ptergrediū-
tur viā) legis et mandatorū dei scz gentes que
idola colūt. vel (oēs qui ptergrediuntur) et p-
trāsūt (viā). i. q̄cunqz viatores extranei. Tūc
munitio synagoge deposita est cum ei cecitas
ppter suam supbiā cōgūt et spoliāt ab his qui
p. huius seculi viā ad deū trāsūt dum inde
os p̄dicando cōverti faciūt. Et hoc totū refer-
ri p̄t ad psecutōes ecclesie. deinde exponit q̄li-
ter vindemiauerūt. d.

Exterminauit eā aper de filua: et singu-
laris ferus depastus est eam.

Exterminauit). i. extra terminos suos cie-
cit et deuastauit (eam) vineaz (aper de filua). i.
gentilis ppls ferus et incultus (et singularis fe-
rus) scz idem ppls singularis ppter supbiā et fe-
rus ppter crudelitātē (depastus est eam). i. de-
pascendo psumpsit qz eā deuastauerūt ac vsi-
bus et seruitijs suis subingauerūt. Et hec ad
ecclesiā referri p̄t cōtra quā ppls gentiū cru-
deliter seniebat. In apro etiā et singulari fero-
ciminitas diaboli intelligit a quo hodie ec-
clesia deuastat qui fortis et ferus est et de filua
qz cogitatōnes eius agresiles et auie sunt et sin-
gularis in supbia. Sed in o.

Deus virtutū cōvertere: respice de ce-
lo et vide et visita vineā istam.

Deus virtutū) celestiu et terrestriu (cōverte-
re) ab ira ad misericordiam et ad nos p. cōdesce-
sionem bonitatis tue qz dum affligimur vide-
ris a nobis auersus (respice) intuitu misericō-
die et oculo elementie (de celo) celoz et de tue deita-
tis secreto (et vide) p. misericordiam quibz pctis la-
bores et peat homo (et visita) p. grām (vineam
istam) scz ecclesiā. i. infirmā sana. Misericōdia est
qua peccata dimittunt: grā est qua bñficia ir-
rogant. Visita sicut medic? infirmū et sana.

Et p̄fice eā quā plantauit dextera tua:
et sup filiū quem cōfirmasti tibi.

Et p̄fice) fidelibz in p̄plo gentiū et reliquijs
isrl: (eam) nō aliā instatue (quā plantauit). i. in-
choauit (dextera). i. potentia et p̄piciatio (tua)
vna enī et eadē vinea est que incepit a iudeis et
p̄ficit in gentibz et ii altera gens det principiu
altera p̄fectionē (et super filiū) scz christū p̄fice
(quem p̄firmasti tibi). i. ad tuū honorē dicēs
hic est filius meus dilectus. in quo p̄firmatus
est christ? apud boēs q̄ sol? est fundamētū qd
nemo mutare p̄t. Et sic erit reuera p̄ficies qz
remittent eis pctā et ita p̄ficient vinea. qz.

Incensa igni et suffossa: ab increpatōe
p̄nitentis tui peribunt.

Incesa igni). i. pctā que veniūt ex amore
male accendente (et suffossa). i. pctā que veniūt
ex timore male humiliatē fossa enī humilitatē
designat p hec duo oīa pctā intelligunt. Si
cut enim omnia iusta opa bono timore vel bo
no amore fiunt sic malo amore et malo timore
pctā omnia cōmittunt (pibūt) et delebunt (ab
increpatōne vultus tui). i. p increpatōne filiū
tui qui vultus tuus et imago dicis. Quid enī
increpat christus nisi pctā? Et qz ex aduentu
filiū tanta pcedit vilitas iō vt hec oīa impleant.
Fiat manus tua sup vīrum dextere tue:
et sup filiū hoīs quem pfirmasti tibi.

Fiat manus tua o deus. i. misericōdia tua (sup
vīru dextere tue) scz christū ad pducendū eū
i. opatio tua ad effectū pmissā pducas. i. incar
nationē (et) p. i. (sup filiū hoīs) scz virginis p
assumptionē carnis nō hoīm (quem) scz filiū
(pfirmasti tibi) qz sic nobis pūnet? est ex car
ne vt deus etiā sit ex diuinitate. Et bñ vir dex
tre et filiū hoīs dicis qz et potentā diuinitatis
habuit vñ ad dexterā dei patris sedet et huma
nitatē inter nos assumpsit ex eo qz filiū ho
minis fuit qz nisi potens p diuinitatē fuisset ne
quaquā nos p hūanitatē redimere potuisset.

Et nō discedimus a te: viuificabis nos
et nomen tuū inuocabimus.

Et si hec feceris et filiū miseris (nō discedi
mus vltra a te) p cōuersionē a fide et dilectōe
Quis enī nos sepabit a charitate dei (viuifi
cabis nos) vīta grē nam mortui eramus pec
catis nosqz in nouabis et vītam interioris ho
minis donabis vt te amemus nō terrena in q
bus prius mortui eramus scz in amando ter
rena et eis inherendo (et nomen tuū inuocabi
mus) te exorando vt nobis dulcis remissor sis
pctōz nostroz et pius largitor eternoz bono
rum et te diligendo qui eris nobis totū iuuā
men. Quod vt sit et vt sūmam mee intentōnis
concludā.

Dñe deus virtutū cōuerte nos: et ostē
de faciem tuam et salui erimus.

Dñe deus virtutū cōuerte nos) a vetustate
in nouitatē et ad te pfecte diligendū (et ostēde
faciē tuā) scz christū qui est imago et facies tua
et illūinatio vultus tui in quo manes et qz ma
net in te (et salui erim) p ipm a malis omnibz
Vt ostēde faciē tuā) hic p piā illūinatio
nem et in futuro p apertā vīsiōnē (et salui eri
mus) qz in clara et pfecta fruiōe pstitit eterna
salus hec iam supius dixerat sed piūz animū
quod delectat orare libenter et frequenter de
lectat replicare. hic enim vt dicit Aug? est cō

sūmatio totius oratōis christiane. Magnave
ro est suauitas huius versiculi in hoc enī regu
lam totius religionis exponit primo enī deus
nos puerit tūc et nō ante faciē suā ostendit. i.
lumine pietatis nos inspicit p qd tandē nos sal
uat hunc ergo ppha iterat qz p ipm quisqz bre
uiter qd expedit implorat. Iste etiā versus ter
ponit hic ppter triplicē faciē christi que tripli
citer nos puerit. Est enī facies nascentis mo
rientis iudicantis. Prima cōuertit nos a sup
bia et vanitate mundi qz christus in natiuita
te humiliat se formā serui accipiens. scda a
pculiscentia et voluptate carnis: qz tūc aruit
tanqz testa virt? eius. tertia ab auaricia et amo
re tpaliū p quibz in iudicio exprobrabit dñs
reprobis dicens esuriui et c. **Oratio.**

Visita dñe vineam tuam quam de egypti
tribulatōe potenti dextera liberaisti vt respici
vultus tui viuificata bonoz in te fructuum
vbertate letet. Per dñm.

Psalmus de inductōe fidelīū ad lau
dandū deū ac de pressura ecclie bonoz
qz pbatōne et malo z reprobatōne.

ps. lxxx.
Exultate deo adiu
tori nro: iubilate deo iacob.

Auctor psalmi ppha dauid. **Ex**
ultus est. In finē p torcularibz quinta sabba
ti psalmus ipsi asaph. Et est sensus: psalmus
ille dirigens nos in finē. i. in christū cantatur
ipsi asaph. i. dñice cōgregatōni et cantatur ab
ipso asaph. Asaph enī sibi ipsi loquitur. psal
mus dico agens pro torcularibz. i. de ecclis in
quibz est pssura tribulationū: et habitus quin
ta sabba. i. loquens de baptisatis et baptisan
dis aqua baptisimi quod figuratū est p opus
quinte sabba. qñ creauit deus ex aquis pi
sces et aues. Sicut enī vinū et oleū pssura tor
cularis eliquata recondunt et acinū et amurca
pūciunt: ita accedente tenatōe iustus iustior
fit et sordidus magis sordescit. Sitr et de re
natis ex aqua baptisimi alij sunt pisces. i. car
nales. alij aues. i. spūales. Cantatur ergo pro
torcularibz et quinta sabba. i. de pssura di
scernente renatos ex aqua baptisimi. Materia
lans et bñficia dei ac ingratitudo ppli israeli
ci pssura qz fidelīū ac pbatō bonoz et repro
batō maloz. Intentio: monere fideles vt mul
tis modis deū ppter beneficia exhibita magni
ficent et ingrati non existant cōtemptisqz his
terrenis ad celestia mente ascendant. Sentē
tia in generali ppheta in isto psalmo in psona
q 2

6th morning

asaph. i. fidelis congregatoris loquit sibi ipsi scz
dñice congregatōi iam credenti z incitans bo
nos ad dei laudē admonet vt ad quod puen
runt in hoc pmaneat vsqz in finē et vt mali
ad suū se referant finem amore premij vel ti
more iudicij ostendens vnde gaudendum sit:
quid re timendū: quid appetendū: et quid ca
uendum. **S**nia in speciali: asaph ergo quasi
pposita sibi imagine cuiusdā solennitatis ele
ctos ad celebritatē incitat dicens. **C**ongregatio
dei (**E**xultate deo) voce oris clamando quies
quid de illo verbis explicare potestis (adiuto
ri nro) in bonis agendis et malis tolerandis.
Exultent alij mundo vos deo: alij ventri deo
suo vos deo vro: alij deceptorū suo vos adiu
tori vro. (inbilate) gaudio cordis qd nō pote
stis explicare verbis. **J**ubilus enī est gaudiū
anīmi qd nec oīno pōt exprimi nec taceri. (de
iacob) qz et vos pūctis ad iacob: immo vos
estis iacob scz minor ppls cui seruit maior. **E**t
Sumite psalmū z date tympanū: psal
terium iocundū cum cythara.

Sumite psalmū: i. spūalia que de superi
ori et a deo sunt sicut psalteriū a supiori sonat.
(et date tympanū). i. carnalia p coriū tympani
designata que a vobis sunt. q. d. accipite man
data celestia et date opera implendo ea quia
(psalteriū) quod ponitur hic p psalmo (iocū
dum est cum cythara) que ponitur p tympa
no id est verbo dei operibz respondere est dele
ctabile. psalmi sunt iste materiales voces qui
bus p singulos versus tanqz per diuersas cor
das sonat nobis a supiori dulciter spiritaliter
et modo quasi in acutis vocibus: modo
in remissis informat in maioribz et minoribz
preceptis. tympanum vero qd fit de corio ad
carnem ptinet. **I**n hoc ergo admoniti sumus
vt predicatōni verbi dei corporalibus respon
deamus operibus.

Bucinate in neomenia tuba: in insigni
die solennitatis vestre.

Bucinate). i. resonare (tuba in neomenia)
id est in nouilunio scz (in insigni) z pclaro (die
solennitatis vestre) scz festi tubarū qd est prima
die mensis septembris. hec loquit asaph spū
tualiter christianis. q. d. **S**umite z date ac bu
cinate: ne terreamini sed quod indei faciebāt
historialiter vos facite spūtualiter in innoua
tione vestra in mente z anima annunciate z p
dicare alijs clarius z pfidenter nouā vitā quā
noua luna significat z hoc tpe gratie quod est
in signis dies solennitatis nostre qua nobis a
vicis semp feriendū est de qua die alibi dicit

Hec est dies quam fecit dñs exultem⁹ et lete
mur in ea. **I**deo sic est faciendū.

Quia preceptū in isrl est: et iudiciū deo
iacob.

Quia) hoc (preceptū) est a deo (in israhel). i.
in iudeis et ad literā z spūtualiter inde a deo
indicandi si nō feceritis. **U**nde sequit (et iudi
cium) cum precepto est (deus iacob) cōtra negli
gentes id est qz iudex futurus est qui hoc pci
pit z faciet vindictā de pcepti obmissione. vbi
preceptū ibi z iudiciū. qui enim in lege pecca
uerunt p legē iudicabunt. **U**n dicit hoc fac et
viues. q. d. si non feceris morieris iam iudica
tus. **E**t.

Testimoniū in ioseph posuit illud: cuz
eriret de terra egypti linguā quam non
nouerat audiuit.

Testimoniū). i. preceptū sub attestatōe. **U**el
(Testimoniū) rei future (in ioseph). i. in ipso po
pulo israhel quem vocat ioseph ppter primoge
niturā ad ipm translātā. vel eo qz ille ppls oc
casione sui venit in egyptū z multiplicat⁹ est p
eum (posuit illud) preceptū z subdit quādo (qz
cum eriret) idem ppls (de terra egypti) p mare
rubrum tunc in deserto (linguam quam non
nouerat audiuit) scz legem per moysen datam
in qua et hec et alia precepta accepit. **U**el (Te
stimoniū) id est pceptum illud (posuit in io
seph) id est in gentibus adauctis p fidem. **J**o
seph enim interpretatur augmentus. quia (cum
eriret) ille populus gentium per fidem et ba
ptismum (de terra egypti) id est de tenebris in
fidelitatis et ignorantie tūc in ecclesia (linguā
quam non nouerat audiuit) id est precepta an
gelij q prius ignorabat accepit. **S**ic z nos
si volumus linguam incognitam noscere sci
licet sacram scripturam intelligere: oportet vt
exeamus de egypto. i. de tenebris peccatorū:
et tunc audiemus verba que nō audieramus
et percipiemus mysteria que nō noueramus.
Et tunc dominus.

Diuertit ab oneribus dorsum eius: ma
nus eius in cophino seruiert.

Diuertit) et liberauit (dorsum eius) scz po
puli iudaici (ab oneribus) quibus exercebat
eos **P**harao in luto et latere: qz (manus eius
in cophino seruiert). id est in instrumento
seu vase quo populus lutum et terram porta
bat vnde lateres faciebat. quasi diceret. libera
uit eos a vili seruitute educendo de egypto. sic
dñs (**D**iuertit) a sarcina peccatorū (dorsum) et
rationem gentiū: quia (manus eius in cophi
no seruiert). i. in serili opere scz in terrenis

et in totis operibus et in immundicijs peccato-
rum. peccata enim seruilis opera sunt. intra il-
lud. qui facit peccatum serus est peccati. Dein-
de mutata persona inducit deum loquentem. Et

**In tribulatione inuocasti me et liberaui
te: exaudiui te in abscondito tempestatis
probaui te apud aquam contradictionis:**

In tribulatione dum premebaris labore et
dura seruitute inuocasti me pro liberatione (et
liberaui te) in signis et prodigijs te educendo
(exaudiui te in abscondito tempestatis) id est
in tempestate abscondita quando nec aperte
genere vel conqueri audebas metu egyptio-
rum tunc amplius te aggrauantium (proba-
ui te apud aquam contradictionis) id est exa-
minauit te utrum esses gratus et fidelis ubi de
mea potentia et bonitate desperans iurgatus
es et dixisti. Nunquid poterit de petra aqua
eicere. **Et loquitur christiano sic.** **In tribu-
latione** dum premereris sarcina peccatorum
(inuocasti me) adiutorem (et liberaui te) exone-
rando (exaudiui te in abscondito tempestatis)
id est in tempestate cordis et in bello suggesti-
onis cum angeretur conscientia tua in lucta vi-
ciorum atque virtutum tibi tribulatio affuit et te
liberaui probaui te apud aquam contradic-
tionis id est apud populum contradicentem. **Prodi-
cens enim viam domini multos habet contradic-
tores et dehortatores insultatores et detractato-
res.** has aquas passus est dominus et in eis nos pro-
bat sed ipse eas transiit ut nos faceret eas non
timere. **Hactenus egit de oleo torcularis.** id est de
bonis. **Deinde agit de amurca.** id est de reprobis.
q. d. Quia tot beneficia feci.

**Audi populus meus et testabor te: israel si
audieris me non erit in te deus recedens: ne-
que adorabis deum alienum.**

Audi. id est intellige (populus meus) cui speciale le-
gem dedi et specialia bona iam tradidi. (et con-
testabor te) id est testis ero veritatis et eorum que
sum dicturus. **Quodcumque autem populo suo dixit
etiam nobis loquitur.** deinde quid velit eum intelli-
gere subdit o (israel si audieris me) et monita
mea tibi obediendo (non erit in te) id est in corde
tuo (deus recedens) id est nouiter et ad tempus factus:
deus enim noster est sempiternus. **Quod quisque
cupit et veneratur hoc illi deus est:** sicut idolum
vel aurum seu quelibet creatura ac libido et co-
cupiscentia. habet enim quisque tot deos recentes
quot vicia et peccata. et semper deum recentem ha-
bet qui modo gula: modo luxurie: modo ira-
cundie: modo superbie et alijs hominum vicijs ser-
uit. (neque adorabis deum alienum) et extraneus

a me: studium et seruitium tuum impendendo vi-
ciji vel cuilibet creature quod potius impen-
dere debuisti tuo creatori.

**Ego enim sum dominus deus tuus qui eduxi
te de terra egypti: dilata os tuum et im-
plebo illud.**

Ego enim non alienus (sum dominus) et rector (de-
us) et creator (tuus) ille idem (qui eduxi te de ter-
ra egypti) per mare rubrum unde constat quod non
sum recens et ita benefeci tibi in preterito et pa-
ratus sum bene facere in futuro: unde subdit
(dilata) desiderio (os tuum) scilicet cordis ad desi-
derandum et petendum vtilia (et implebo illud)
tuum desiderium et votum in bonis perficiendo.
**Non sumus ergo ingrati deo nostro non obliui-
scamur in nobis deum manentem ne faciamus
nobis recentem qui eduxit nos per baptismum de
tenebris ignorantie ac vicijs et opibus diabo-
licis: dilatemus os cordis desiderando et os
corpis verba veritatis pronuntiando et dominus im-
plebit illud desiderium anime tribuendo et istud
maius loquendi gratiam tribuendo.** **Sic monui**

**Et non audiuit populus meus vocem meam: et
israel non intendit mihi.**

Et non audiuit populus meus cui legem dedi et
magna feci (vocem meam) et monitionem et osten-
dit quis eius vocem non audiuit dicens (et isra-
el non intendit) et obediuit (mihi) ingratus tot
beneficijs meis ut culpa cresceret et digna vlti-
tio sequeretur. **Multa sunt qui vocem domini audi-
re contemnunt:** stat ad ostium et pulsant dicentes. **Ape-
ri homo recognosce voces domini dei tui volo ut
aperias et ingrediar et non vis aperire. nequis-
simus seruus est qui dominum suum hospitari
non vult.**

**Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum
ibunt in adinuentionibus suis.**

Et quia ita ingrati fuerunt ideo tanquam de-
sperans de salute eorum (dimisi) et dedi (eos)
sibi subtrahendo eis gratiam non impartiendo
maliciam ut irent (secundum desideria) et affectiones
(cordis eorum) non secundum viam preceptorum meorum
et ipsi (ibunt in adinuentionibus suis) et affecti-
onibus quibuscumque libet. ac si diceret **Quonia** sepe
percussi et disciplina non receperunt: rogavi et
non audierunt ideo dimisi eos involuntariis
suis ut saturati vicijs suis vel sic penitentiam
agant. **Infelix est qui a deo non corripitur:** qui
desiderijs cordis sui traditur et miser qui peccatis
non penitet. **Malum signum est quoniam infirmus
voluntati sue relinquitur.** Unde dicit **Augustinus.** quod
magna ira dei est peccantes non corrigere non
flagellare cum relinquentes. **Sed.**

Si populus meus audisset me: israel si in vijs meis ambulasset.

Si populus meus audisset me) monitis meis obediendo quod exponens subdit (israel) hic est populus (si in vijs meis ambulasset) quoniam in sanctis actionibus perficiendo et precepta mea observando que sunt vię pueniendi ad beatitudinem hoc est audire me. **O** clementissim? pater o misericors deus rogauit et non est audis quasi iratus dimittit filium laeuientem. **I**erum videt perire et dolet quod pereat et dicit. **S**i populus meus audisset me israel si in vijs meis ambulasset.

Pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem: et super tribulantes eos misissem manum meam.

Pro nihilo (et gratis) (forsitan) id est vere et ironice dicit (inimicos eorum) et hostes cuiuslibet generis (humiliassem) eos ad nihilum reducendo (super tribulantes eos misissem manum meam) ulticem. i. vindictam et potentia mea eos perissem eorum inimicos persternendo. ad nihilum dominus redigit quos in suo verbo et ope pseuerare conspiciat. **M**anum quoque suam super eos mittit cum ex creatu proprie iniquitatis eosdem aduersarios dura animaduersione percutit. **E**t hoc pro nihilo facit quod totum sit gratis quod deus nobis impedit. **D**einde post verba domini item propheta loquitur dicens. **S**ed.

Inimici domini mentiti sunt ei: et erit tempus eorum in secula.

Inimici domini) veteres scilicet iudei qui promiserant observare legem dei et non impleuerunt et unde debuerunt esse amici inde facti sunt inimici. et noui scilicet falsi christiani qui in baptismo renuntiauerunt factis malis et vitijs (mentiti sunt ei) et ingrati facti: illi non faciendo que promiserant: isti implicando se his quibus renuntiauerant (et) ideo (erit tempus) pene et punitionis (eorum in secula) id est eternum duras ut pena eterna damnentur et si hic ad ipsos florere videantur. **T**ales illi sunt.

Et cibauit illos ex adipe frumenti: et de petra melle saturauit eos.

Et) tamen (cibauit illos ex adipe frumenti) veteres quidem manna quod ita delicatum et sapidum erat atque reficiebat ac si de adipe et melle nulla frumenti factus fuisset: sed novos pascit corpore christi qui frumentum nostrum est: vel pinguedine gratie spiritualis (et de petra melle) id est aqua que sicut mel dulcis videbatur populo siti afflictio (saturauit eos) scilicet veteres in heremo: sed novos satiat melle id est spiritali intellectu

etiam vel melliflua charitate (de petra). i. sapientia christi: nam petra erat christus cuius verba et eloquia dulciora sunt super mel et fauorem et tamen mentiti sunt ei.

Oratio.

Dilata domine supplicium ora ad annunciandam gloriam tuam ut egyptijs opibus relictis nominis tui confessione letemur. **P**er dominum.

Psalmus de primo aduentu christi et de redargutione veteris synagoge ac de increpatione iniquorum iudicum et predictione damnationis et pene ipsorum.

ps. lxxxi.

Deus stetit in synagoga deorum: in medio autem deus dii iudicat.

Auctor: psalmi propheta dauid. **T**itulus est. **P**salmus asaph. hoc est psalmus iste sit asaph id est synagoga perfidorum iudeorum: vel congregationi iniquorum iudicum. **M**ateria: primus aduentus christi et redargutio veteris synagoge ac principum eius et quorumcumque iudicantium inique. **I**ntentio: monere credere christum verum deum et hominem esse eiusque predicationi obedire ac iniquum iudicium postponere et iuste iudicare. **S**ententia in generali: christus vel propheta in isto psalmo loquens exprobrat ipsi synagoge iudeorum que dominum corporaliter vidit et tamen cum non agnouit increpans principes et iudices eius pro falsis iudicijs ac errore et eccitate cordis. **U**el arguit quoscumque iniquos iudices super eorum pueris iudicijs proponens quid eis omnibus sit euenturum detrimentum pro suis erroribus. **S**ententia in speciali: prius ergo nuncians deum ait. **D**eus factus homo (stetit in synagoga deorum) id est in populo iudeorum ubi filius dei secundum quod homo stetit quod ad oues domus israel missus fuit. **D**eos autem dicit quos postea filios excelsi nominat (in medio autem) et in communi (deus dii iudicat) scilicet quod deus id est non meritis sed gratia discernit. vasa alia in honore alia in contumelia. **U**el **D**eus stetit) presentia diuinitatis que ubique est (in synagoga deorum) id est in congregacione iudicum et principum populi qui dii appellantur quod potentia ceteris presunt et ratione officij locum dei tenent (in medio autem) equaliter se habens ad omnes (deus dii iudicat) discernens bonos a malis et iustos ab iniustis. **T**imeant ergo iudices hominum quod supra se habent iudicem deum. **T**imeant pastores quod ipsi supra se habent pastorem cuius sunt oues. **A**udiant iam quid illis a iudice dicatur. **S**equitur enim vox discernentis.